

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΟΛΛΑΝΔΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Μετάφρασις).

(Συνέχεια. Ἴδε Φυλλ. 28.)

— Ἴδοὺ ἐγὼ κεκλεισμένη! εἶπεν ἡ Χριστίνα, κενωρισμένη ἀπὸ τὴν ἄλλην οἰκογένειαν! κεκλεισμένη! ὦ! ἐνόμισαν λοιπὸν ὅτι τὸ λιβαδίον αὐτὸ εἶναι μεγαλῆτερον τοῦ δέοντος ὡς πρὸς ἐμέ, ὅτι ἡ οἰκία εἶναι εὐρυχωροτέρα ἀφ' ὅτι μ' ἐχρειάζετο· ἠθέλησαν φυλακὴν στενωτέραν, τῆς ὁποίας οἱ τοῖχοι νὰ ἦναι ἐπαισθητότεροι! Μὲ ἀφῆρσαν τὸν ὀλίγον ἀέρα τὸν ὅποιον ἀνέπνεον, τὴν ὀλίγην ἐλευθερίαν τὴν ὁποίαν κατώρθωσα νὰ ἀποκτήσω!

Ἦνοιξε δὲ τὸ παράθυρον ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἀνοιχθῆ, καί, στηριχθεῖσα ἐπὶ τοῦ δρυφακτου, ἐκύταξε τὸν οὐρανόν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο σκυθρωπότατος· βαθεῖα

ἤδη ἐπεκράτει νύξ· πικρὰ σύννεφα ἐκρυσσαν ὅλους τοὺς ἀστέρας, οὐδεμία φωτὸς ἀκτίς κατήρχετο ἀνωθεν εἰς τὴν γῆν· μόνοι οἱ διάφοροι τοῦ σκότους χρωματισμοὶ ὑπεδείκνυον τὰ διάφορα γνωστὰ εἰς τὴν Χριστιανὰν ἀντικείμενα, αἱ ἰτέαι ἐκεῖναι, αἱ τοσοῦτον ὠραταὶ διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ Ἑρβέρτου ἀναφαινόμεναι, δὲν παρίστανον ἤδη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰμὴ μαῦρον καὶ ἀκίνητόν τινα ὄγκον· βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτει ἀπανταχοῦ· ἐλπίδα εὐτυχίας οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ ἡ ἀψυχὸς καὶ σκοτεινὴ ἐκείνη φύσις. Ἡ Χριστίνα εἶχε κυρετὸν καὶ ἠσθάνετο ἑαυτὴν πιεζομένην ὑπὸ μυρίων καὶ ποικίλων συμφορῶν, ὑπὸ τῆς ἀδιαφορίας τῶν συγγενῶν, ὑπὸ τῆς θελήσεως τοῦ δεσπότη ἐκείνου πατρὸς, καὶ ὑπὸ τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἥτις ἀπέβαινε ψυχρὰ καὶ γιοφώδης, ὡς πάντα τὰ περιστοχοῦντα τὴν κόρην δεινά. Ἡ καρδία τῆς ἐπαλλε σφοδρῶς ἐντὸς τοῦ στήθους τῆς καὶ ἐσφάδαζε. Ἦθελε νὰ κατιοχύσῃ τῆς ἐγκαθεύρεως, περιεπάτει καὶ

επαύδαπτεν εἰς τοὺς τοίχους· ἤθελε νὰ κατισχύσῃ τοῦ σκότους, ἤθελε νὰ ἰδῇ τι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐκοιτάζον μυχτῶς συγκεντρούμενοι εἰς πράγματα ἀόρατα. Ἦθελε νὰ κατισχύσῃ τῆς ἀδιανορίας, ἡγάπα, ἡγάπα περιπαθῶς, βία τῶν ψυχρῶν ἐκείνων καρδιῶν, καὶ ἐκήρυττε τὸν ἔρωτά τῆς ἀγερώχως καὶ εὐροσύνως· ἀλλ' οὐδὲς ἦτο πικρῶν διὰ νὰ τὴν ἀκούσῃ, καὶ ὁ νυκτερινὸς αἴεμος ἀπῆγε μετὰ πᾶσης ἀνθρωπίνης ἀκοῆς τοὺς ἔρωτικὸς λόγους, τοὺς ὁποῖους ἐπρόφεραν τὰ χεῖλα τῆς.

— Ἔτω λοιπὸν, ἔλεγεν ἡ Χριστίνα, ἄ· κάμουν ὅ, τι θέλουν! ἄ· μὲ κατατῆται δυστυχῆ, δὲν θέλω πικραπονεθῆ. Ἐπειδὴ μὲ ἀναγκάζου νὰ πάτῃ ἕνεκα τοῦ ἔρωτός μου, καθιστοῦν τὸν ἔρωτά μου ἱερόν· ἐάν ἦμιν εὐτυχῆς, ἤθελον ἱσως ἐντραπῆ νὰ ἀγαπῶ τοσοῦτον· ἀλλὰ φιλακίζομαι, πάτῃ, κλαίω... Ἄ! ὁπόσον γαυριῶ διότι ἡ καρδιά μου πάλλει ἐτι ἐν μέσῳ τοσοῦτων συμφορῶν. Πᾶ· τὸ προξενεῖν θρηῖνον εἶναι σεβαστόν. Τὰ πάθη μου θέλουν ἐξευγενεῖσαι τὸν ἔρωτά μου καὶ θέλουν ἀναδείξει αὐτὸν μέγα εἰς ἐκείνους ὅσοι ἐμειδῶν δμιλοῦντες περὶ αὐτοῦ.— Ἐρβερτε, ψυχὴ μου Ἐρβερτε, τί κάμνεις ἄρα τὴν στιγμὴν αὐτῆς; ἤρραμῃς ἱσως, φανταζόμενος τὸν αὐρινὸν ἥλιον, κυττάζεις ἱσως τὸν ἱστὸν σου, διὰ νὰ ἰδῇς ἂν τίποτε δὲν θέλει τὸν ἐμποδίσαι νὰ ἀνισταθῇ εἰς τὸν ἀνεμὸν καὶ νὰ σύρῃ τὸ ἀκάτιόν σου ταχυπετῶς· ἢ μήπως κοιμώμενος ὀνειρεύεσαι τὰς γηραιὰς ἱτέας τοῦ λιθαδίου, τὸ ὕδωρ ψιθυρίζον ἀνὰ μέσον τῶν κλάδων αὐτῶν, τὴν φωνὴν τῆς Χριστίνας λέγουσαν· *θέλω παρῆλθε!* Ὁ! ὄχι Ἐρβερτε, δὲν ἔχει οὕτως τὸ πρᾶγμα· δὲν εἶναι δυνατὸν ψυχῆ τοσοῦτον ἠνωμέναι νὰ αἰσθάνωνται τοσοῦτον διακρίτους κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐντυπώσεις. Εἶται κατηρῆς, φίλε μου, καὶ δὲν ἤξευρες διατί ἐγὼ δὲν εἶμαι κατηρῆς, γινώσκουσα τὴν δυστυχίαν μου, ἰδοὺ ἡ μόνη διαφορά ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἕνεκα τοῦ χωρισμοῦ μας ὑπάρχουσα... Ὅποτε θέλω σὲ ἰδεῖ πάλιν, Ἐρβερτε; δὲν τὸ ἤξεύρω· ἀλλὰ θέλω βεβαίως πάλιν σὲ ἰδεῖ Ἄν ὁ Θεὸς μὲ δώτῃ ζωὴν, θέλει μ' ἐπιτρέψαι νὰ σὲ ἀγαπῶ.

Ἡ Χριστίνα, κλείσασα τὸ παράθυρον, ἐπετεν ἐνδεδυμένη εἰς τὴν κλίνην. Ἐπειδὴ δὲ ἠθλάνθη ψυχῆς, ἐπῆρε τὸν μυχρὸν αὐτῆς; ἐπενοῦτην, ἐσκεπάζθη μὲ αὐτόν καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς κατέπεσεν ἠρέμα ἐπὶ τοῦ στῆθους. Αἱ χεῖρες τῆς κατ' ἀρχὰς ἐστριμμέναι πρὸς ἀλλήλας; διὰ νὰ κρατῶσι τὸ ἔνδυμα τὸ ὁποῖον τὴν ἐκάλυπτεν, ἠεώθησαν μετ' ὀλίγον καὶ ἐπεσον ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῆ δὲ ἐκοιμήθη κλαίουσα.

Αἱ πρῶται τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου ἀκτίνες, ἂν καὶ ὠχραὶ καὶ ἀμυδραὶ, ἐξύπνισαν τὴν Χριστίναν· τιναχθεῖσα δὲ βεβαίως ἀπὸ τὴν κλίνην·

— Ὁ Ἐρβερτε; μὲ περιμένει! ἀνέκραξε.

Διότι εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς, ὁ ἄνθρωπος ἐνθυμεῖται εὐκολώτερον τὴν εὐτυχίαν παρὰ τὰ δάκρυα· ὅθεν ἄμα ἰδοῦσα τὴν αὐγὴν ὑπέλαθεν ἀμέσως ὅτι θέλει ὑπάγει καὶ εἰς ἐντεῦθεν τοῦ φίλου τῆς· ἀλλὰ μόλις ἐκινήθη ὀλίγον καὶ ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην τῆς τὰ γυνόμενα, ἢ δὲ κεκλεισμένη θύρα τῆς προσέβαλε τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῆς. Τότε ἐστράφη πρὸς τὸ παράθυρον,

ἐστηρίχθη ἐπ' αὐτοῦ καθὼς τὴν προτερσίαν καὶ ἐκτύπησε τὴν φύτιν κατηρῆς. Εἰς μίαν τοῦ οὐρανοῦ γωνίαν ἐκρύπτετο ἔστια φωτὸς, τοῦ ὁποῖου ἡ λάμψις δὲν ἐφθανε μέγχοι τῆς γῆς εἰμὴ ἀμαυρωθεῖσα ὑπὸ τῶν συννεφῶν δι' ὧν διήρχετο. Τὸ ὑπόλευκον φύλλωμα τῶν δένδρων ἐψιθυρίζεν χαδεύμενον ὑπὸ ἀνέμου τοσοῦτον ἀθινοῦς, ὥστε μόλις ἐλύγριζεν ἐν φύλλον, ὄχι δὲ καὶ κλάδον· τὸ λεπτόν καὶ ὑψηλὸν τοῦ λιθαδίου χόρτον μόλις ὑπεραίνετο ἀνὰ μέσον τοῦ δμιχλώδους καλύμματος, τὸ ὁποῖον ἡ ἡὼς δὲ εἶχεν ἐτι διαλύσει. Ὁ θροῦς ὁ συνοδεύων τὴν ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐγερσιν τῆς φύσεως δὲν εἶχεν ἐτι ἀρχίζει. Μετ' ὀλίγον· λευκὸς ἱστός ἔθιξε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ποταμοῦ, ἀπλούμενος καὶ σχίζων ἐλαφρῶς τὸν ἀέρα, ὡς πτέρυξ ἀνοικτῆ πτηνοῦ ὠραίου. Ἐπέρασε δὲ πολλὰκις ἐμπροσθεν τοῦ λιθαδίου συνεστῆλη πλησίον τῶν δένδρων, ἐπειτα ἀνεπετάσθη πάλιν, κατακλίνων πρὸς τὸ ὕδωρ τὸ φερόμενον ὑπ' αὐτοῦ ἀκάτιον. Μυριάς δὲ ἐποίει περιστροφὰς ἐντὸς μικροῦ διαστήματος καὶ ἐφαίνετο προσηλωμένος εἰς ἐν σημείον τῆς ὄχτης, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου δὲν ἠδύνατο νὰ μακρυνθῇ. Ἐκ διαλειμάτων μακρῶν, ὁ ἀνεμὸς ἐφερον ἀνεπαισθήτως τινὰς ἤχους φωνῆς ἀδύστης, ἐπειτα τὸ ἀκάτιον ἐπανελάμβανε τοὺς ἐξελιγμούς του καὶ ὁ ἱστός του ἠπλοῦτο εἰς τὸν ἀέρα. Τὰ λευκὰ τῆς αὐγῆς χρώματα διεδέχθη τὸ θερμότερον φῶς τοῦ ἡλίου· ἡ ἀμμος καὶ τὸ ὕδωρ ἤρχισαν νὰ χρυσαίζωνται· διαβάται ἐφάνησαν εἰς τὴν ὄχτην· πλοιάρια φορτηγὰ ἐκάλυψαν τὸν ποταμόν· ὅλα τὰ παράθυρα τῆς μικρᾶς ἐρυθροπλίνθου οἰκίας ἠνεώθησαν, διὰ νὰ δεχθῶσι τὴν πρωινήν αὔραν. Τὸ ἀκάτιον κατέβατε τὸν ἱστὸν του, καὶ ἀπεμακρύνθη βραδέως, παρατυρόμενον ὑπὸ τοῦ ῥεύματος.

Ἡ Χριστίνα ἐκύτταξε καὶ ἔκλαιεν.

Δις ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἡ Γοθῶν ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ δωματίου τῆς νέας κόρης, κομίζουσα τὸ λιτόν της φαγητόν καὶ δις ἀπῆλθεν ἡ Γοθῶν ἡ χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξιν· ἡ ἡμέρα ὅλη διήλθεν ἐν σιωπῇ καὶ ἐρημίᾳ.

Ἡ Χριστίνα δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ διὰ νὰ περάτῃ τὰς ἀτελευτήτους ἐκείνου; ὠρας. Ἐγονάτιζε κατὰ γῆς, ἐνώπιον τῆς; εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ, κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας τὰ πατερεμά της· ἔχουσα δὲ τὴν κεφαλὴν ἐτσοκαμένην πρὸς τὸν σταυρόν, προσηυχῆθη ὑπὲρ τοῦ Ἐρβέρτου, προσηυχῆθη διὰ νὰ τὸν ἰδῇ πάλιν· δὲν τὴν ἤλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν διὰ νὰ τὸν λητμονήσῃ. Ἐπειτα παρέλαβε τὴν ἀνηρητημένην εἰς τὸν τοίχον κιθάραν, ἐπέρασε εἰς τὸν λαϊμόν της τὴν κυκλῆν ταινίαν, ἣτις, ἀπὸ Σεβιλίας ἐτι προσδεθεῖσα εἰς αὐτὴν, εἶχεν ἤδη χάσει ὅλον της τὸ χρώμα, ἀλλὰ δὲν ἀλλάζετο ὑπὸ τῆς μητρὸς τῆς· ἐδοκίμασε νὰ τραγωδήσῃ τὰ ἀγαπητά της ἄσματα, ἀλλὰ ἡ φωνὴ τῆς ἐπνίγετο καὶ τὰ δάκρυά της ἔτροσαν ἀφθονώτερα· ἐμάζεσε τοὺς μικροὺς τῶν ἱτεῶν κλάδους καὶ τοὺς ἔβαλε μετὰ τῶν φύλλων ἐνὸς βιβλίου τῆς διὰ νὰ ξηρανθῶσι καὶ νὰ διατηρηθῶσι, ἀλλ' ἡ ἡμέρα ἦτο μακρὰ καὶ ἡ τεθλιμμένη νέα ἡγωνία ἐν τῇ φυλακῇ τῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δαινότερον. Ἡ κεφαλὴ τῆς ἐπλέγετο, τὸ στήθος τῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναπνεύσῃ. Τελευταίον ἤλθεν ἡ ἔσπερα. Τότε καθήτατα

κλήσιον τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τῆς, ἐπαύθη ὀλίγον ὑπὸ τῆς δρόσου· ἀλλὰ φῶς δὲν τὴν εἶδον, καὶ αἱ ὄραι τὴν ἐφάνησαν ἐτι μακρότερα.

Ἐγὼ δὲ ἡ Χριστίνα ἐλεεινολόγει ἑαυτὴν, ἡ Γουλιελμῖνα ἐκάθησε κατὰ τύχην εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, καὶ κλώθουσα, ἤρχισε νὰ τραγοδῇ χαμηλῇ τῇ φωνῇ. Ἡ Χριστίνα, ἐμπληθεῖσα ἀγαλλιάσεως, ὅταν ἤκουσε πλησίον τῆς τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἐσκυβεν ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον.

— Ἀδελφῆ, εἶπε, τραγοδῆσε δυνατώτερα, παρηγόρησέ με μὲ τὴν φωνὴν σου! Εἶμαι κεκλεισμένη, εἶμαι μόνη πρὸ πολλοῦ· δὲν ἔχω φῶς διὰ νὰ ἐργασθῶ· τραγοδῆσε, καλὴ μου ἀδελφῆ, διὰ νὰ σὲ ἀκούσω!

— Σὲ λυπαῦμαι, Χριστίνα, ἀπάντησεν ἡ Γουλιελμῖνα, δὲν πιστεύω ὁ πατήρ μου νὰ θυμώσῃ διότι θέλω τραγοδῆσαι εἰς τὸν κῆπον· εὐχαρίστως θέλω σὲ διασκεδάσαι μερικὰς στιγμάς.

Ἡ Γουλιελμῖνα ἐτραγοδῆσεν ἐν ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα ἀσματα τῆς Ὀλλανδικῆς ποιήσεως, τοῦ ὁποῖου τὴν τεττιμμένην ἔνοιαν μυριάκις ἐπανελάβον ὄλαι αἱ γλώσσαι τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἡ φωνὴ τῆς νέας κόρης ἦτο λιγυρὰ καὶ αἰθρία· αἰ λέξεις ἀφελεῖς· ἡ ἔσπερα ὠραία καὶ ἡ Χριστίνα ἤκουσε.

Ἴδου τὸ ἀρχαῖον ἀσματίον·

*ὑπὸ δένδρον πικρὸν καθημένη,
πρὶν εἰσεῖαι τὸ σκότος ἑσπέρης,
ἄσμα ψάλλει παρθένος ἑσπέρης
καὶ τὸν φίλον αὐτῆς περιμένει.*

Καθ' ἐκάστην γυμνόπου ἐκείνη

*τῆς κοιλάδος τὰ χόρτα πατεῖ,
ἀλλὰ μάτην τὸν φίλον ζητεῖ,
χωρὶς ὀφθαλμοῦ δάκρυα χύνει.*

*Τί ζητεῖς, ὦ γαριέσσα νέα,
ἔρωτά εἰς ἐκπέσης περῶν;
Μήπως χόρτον συλλέγεις χλωρόν,
μήπως ἄρθη συλλέγεις ὠραία;*

*Ὅταν μ' ἄρθη τὴν κόρην τυλίσεως,
Ὅταν μύρτα καὶ δάγρυα γοῆς
ὀνειρεύεσαι ὄψα;
Ὅταν στέμμα κρατεῖς βασιλείας;*

*Εἰς τὸ δάσος μὴ γρήγορ' ἀθροίλεις
σὺ παρθένος τοσοῦτον καλή·
σοῦ κατόπιθ θά σπεύσου πολλοί,
εἰς τὸ δάσος μὴ μόνη βαδίλεις.*

*Μήτε χόρτα, μήτ' ἄρθη ζητοῦσα
εἰς ἐρήμην πλατῶν ἐξοχήν.
τῆς ψυχῆς μου ζητῶ τὴν ψυχὴν,
ἀλλὰ φεῖγῶ ματαίως θρηνοῦσα.*

*Ἐπερ ὄψα καὶ θρόνον ἀκόμα
τὸν κάλον μου λατρεύω ἐγὼ,*

*Συμφορὰ μου! σκυῖα κρηγῶ,
ἴσως κείται νεκρὸς εἰς τὸ χῶμα.*

*— Ἐγὼ, κόρη, τὸν φίλον σου εἶδα
Μεγαλείων καὶ πλοῦτον μεστόν,
ἀλλὴν τῶρ ἀγαπᾷ, δὲ αὐτὸν
Χάσσε, κόρη μου, πᾶσαν ἐλπίδα.*

*— Ὁ Θεὸς ἔ' ἀγάπη τὸν ἴσον
Ὅπου πνέει τὴν ἀδραν καὶ ἔσπ,
Με τὴν νεῖαν τοῦ φίλου ματῆ,
εὐτυχετέρος πάντων ἀνθρώπων,*

*Δυστυχῆς ἐγὼ πρώτη τοῦ φίλου
θέλω δάκρυα χύνει πολλά,
θέλω κλάει με πόθον, ἀλλὰ
δὲν ἔ' ἀοίλως μετῆμμοιρα χεῖλη.*

*— Ὁ ἀδάμας αὐτὸς καὶ εἰς σκότος,
καὶ εἰς σκότος ἐκλάμπει βαθύ,
ἀδὲ δάρον ἀγάπης, ἑσπέρης
σὲ προδίδει ὁ φίλος ὁ πρώτος.*

*— Τί τὸ θέλω τὸ δάρον ἐκεῖνο
Ἐρωμένη ἐγὼ δυστυχῆς;
Παρθένος δάρον καὶ πάσης εὐχῆς
τῆς ψυχῆς μου τὸν πόθον προκρίτω.*

*— Ὁ πιστὸς εἰμ' ἐγὼ ἐραστῆς σου
Ὅν ἡ φίλη ψυχὴ σου ποθεῖ,
τὸν δακτύλιον λάβε, ἑσπέρης,
καὶ μὲ φόρεμα γάμον ὀσολίσου. (*)*

Ἦκουσε, ἀδελφῆ; εἶπεν ἡ Γουλιελμῖνα, ὑψώσασα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν Χριστίναν.

— Ναί, Γουλιελμῖνα, ἡ φωνὴ σου εἶναι γλυκεῖα, τὸ μέλος εἶναι λυπηρόν, καὶ εὐχαριστήθην πολὺ διότι τὸ ἤκουσα. Εἶπέ με, Γουλιελμῖνα, ἐπεριπάτησες σήμερον τὸ πρῶν; Ἐπῆγες μακρὰν;

— Ἐπῆγα εἰς τὴν ἐπαυλιν μὲ τὸν πατέρα μας.

— Ὅ πόσον εἶσαι εὐτυχῆς, ἀδελφῆ οὐ ἡ περιπατήσασα εἰς τοὺς ἀγρούς! Πῶς ζηλεύω τὸν χωρικὸν αὐτὸν ἐκεῖ κατω ὅστις διαβαίνει ἐφιππος! Πόσον ζηλεύω τὸ μικρὸν ἐκεῖνο πτηνὸν τὸ ὁποῖον πηδᾷ ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ ζητεῖ τὸ δένδρον εἰς τὸ ὁποῖον θέλει κοιμηθῆ αὐτὴν τὴν νύκτα· πόσον ζηλεύω τὴν μυτάν αὐτὴν τὴν περιβομβοῦσαν καὶ περιπλαυμένην τῆδε κάκεισε· πόσον ζηλεύω πᾶν ὅ,τι ἐλεύθερον, ἀδελφῆ.

— Δὲν εἰμπορῶ ἄρα γε νὰ σὲ χρησιμώσω εἰς τίποτε, Χριστίνα; Μετανοῶ ὅτι ἐγέλασα σήμερον τὸ

(*) Ἡ μετάφρασις τοῦ ποιήματος τοῦτου καὶ ἑτέρου τινὸς βραδύτερον, ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ παρόντος διηγήματος, περιληφθησάμενου, ὁφείλεται εἰς τὴν ἐπιτήθειαν καὶ γλαφυρὰν κάλαμον τοῦ Κ. Ζαλακόστα. Καὶ τὰ ἐν προοίμιῳ δὲ καταχωροῦσθέντα δύο ποιητικὰ ἀποσπάσματα δὲν μετεφθέθησαν εἰς τὴν γλώσσάν μας ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ τοῦ ἄλλου διηγήματος. Ὁφείλονται ὅμως εἰς κάλαμον τοσοῦτον φιλικόν, ὥστε ἐνομιλάμεν ὅτι ἀτιμωρητῆ δυνάμεθα νὰ τὰ σφραγίσωμεν.

πρωί διὰ τὰ δάκρυά σου, καὶ ἂν δύναμαι νὰ συντελέσω κατὰ τι εἰς τὸ νὰ καταστήσω ὀλιγώτερον πικρὴν τὴν φυλακίαν σου, εὐχαρίστως θέλω τὸ κάμει.

— Εἶθε ὁ θεὸς νὰ σὲ ἀνταμείψῃ διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας σου, καλῆ μου Γουλιελμίνα. Εἰμπορεῖς τωρόντι νὰ μὲ προμηθεύσῃς παραμυθίαν τινὰ ἀκίνδυνον δι' ἐσέ. Ὄταν, ἐξερχομένη εἰς περίπατον, διέρχεται ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λιβαδίου, σύναζε μερικά ἀπὸ τὰ ἀνθὰ τὰ ὁποῖα φυτρῶνουν ἐκεῖ, σχημάτισε ἀπὸ αὐτῶν δέσμην καὶ ῥίψε μέ την ἀπὸ τὸ παραθύρον. Βεβαίως θέλεις ἐπιτύχει τὸ παραθύρον μου, διότι ἀγαθὴ πρᾶξις εἶναι τὸ νὰ δίδῃ κανεὶς ἄνθ' εἰς φυλακισμένον ἄνθρωπον· ἄγγελος δὲ ἀγαθὸς θέλει ὁδηγήσει τὰ ἄνθη σου καὶ θέλει ῥίψει αὐτὰ εἰς τοὺς πόδας μου.

— Ἀὖριον λοιπὸν, Χριστίνα! Ἴδου ἀνάπτεται ὁ φανὸς τῆς αἰθούσης· ὁ πατήρ μου εἶναι ἐκεῖ καὶ πρέπει νὰ ὑπάγω τώρ' ἔχε ὑπομονὴν καὶ πραότητα, ἔχε θάρρος, ἀδελφή.

— Καλὴν νύκτα, Γουλιελμίνα· σὲ εὐχριστῶ διότι μὲ ἐλάλησας. Φίλησε τὴν μητέρα μας μίαν φοράν περισσότερον παρ' ὅτι συνειθίσεις, θέλει ἐννοήσῃ ὅτι τὸ φίλημα τοῦτο ἐρχεται ἀπὸ ἐμέ.

Ἡ Χριστίνα ἐπλαγίασεν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲ εἶχε γυμνασθῆ καὶ κινηθῆ, καθὼς ἦτο συνειθισμένη, ἐπειδὴ πρὸς τοὺτοις ὑπὸ πολλῆς ἐδρασανίζετο ἀνησυχίας, ἡ δυστυχὴς κόρη δὲν εἰμπόρεζε νὰ κοιμηθῆ· ἐσηκώθη, ἐπεριπάτησε ἐν τῷ σκότει, ἐπλαγίασε πάλιν, ἡ δὲ ἀνάπαυσις δὲν ἦλθεν οὐδὲ πρὸς ὦραν νὰ κατευάσῃ τὰ πάθη τῆς· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, ἐρυθροὶ ὑπὸ δακρῶν καὶ κόπου, εἶδον ἤθ' τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἀνευ τῶν ἀπατηλῶν τῆς προτερίας ἐλπίδων. Οὐδὲ στιγμὴν ἐλησμόνησεν ὅτι ἦτο φυλακισμένη· ἐκύτταξε μὲ θλίψιν μακρόθεν τὸν λευκὸν ἴσταν, ὅστις, πιστὸς εἰς τὴν συνέντευξιν ἀνέτελλεν εἰς τὸν ὀρίζοντα, κατὰ πᾶσαν πρωίαν, ὡς ὁ ἥλιος.

Ὁλην τὴν ἡμέραν, περιέμενε τὴν Γουλιελμίαν· ἤλειπε τὴν ἀνοδὸσόν, ἀλλὰ ἡ Γοθῶν ἡ μόνη διεκοίθη τὴν ἐντελῆ τῆς ἡμέρας τῆς μόνωσιν. Ἴσως ἐγνώσθη ἡ ἀθώα αὕτη μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς συνδιζελξις, ἴσως ἀπηγορεύθη εἰς τὴν Γουλιελμίαν τὸ νὰ ἐπαυέλθῃ. Ἡ Χριστίνα ἦτον εἰς ἀπελπισίαν· ποτὲ μὲν τεταραχμὴν καὶ καταβεβλημένη ἄλλοτε, περιεπάτει, ἐκάθητο, ἐκλαίεν, ἤγανακτεῖ κατὰ τῆς τύχης τῆς, προσήχετο. Τελευταῖον ἐφθασεν ἡ ἐσπέρα, ἀλλὰ τὰ γλυκὰ τῆς Γουλιελμίνας ἄσματα δὲν ἐπανῆλθον. Τίποτε δὲν ἐτάραττε τὴν κοινὴν σιωπὴν· ὅλα τὰ φῶτα τῆς ἐρυθροπλίνθου οἰκίας ἐσβέσθησαν ἀλληλοδιαδόχως. Νῦξ καὶ σκότος βιβλὸν ἐπεκράτησαν ἀπανταχοῦ. Ἡ Χριστίνα ἔμεινε πλησίον τοῦ παραθύρου, σκυμμένη ἔξω, τείνουσα τὰς χεῖρας εἰς τὸν ἀέρα καὶ μὴ συναίσθανομένη ὅτι ἐκρύονεν. Ὁμοίαιε δὲ τὰ πτηνὰ τὰ πληγονόμενα εἰς τὰς κιγελίδας τοῦ κλωδίου των, χωρὶς ἐλπίδα τοῦ νὰ ἐξέλθωσιν ἀπὸ αὐτῶν, καὶ ἐσκυπτε τὸσον ὥστε ἐκινδύνευε νὰ πέτῃ. Ὁ ἄηρ, τὸ κενόν, εἴλικον ὡς μαγνήται τὴν ἐσκυμμένην κεφαλὴν τῆς· καὶ ἐπεκαλεῖτο ἅπασαν αὐτῆς τὴν σύνεσιν· ἵνα μὴ παρδοθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὁποῖαν εἶχε τοῦ νὰ

καταπέσῃ ἐπὶ τοῦ ἄγρου ἐκείνου χόρτου, τὸ ὁποῖον οἱ πόδες τῆς τσοσκίς ἐπάτησαν. Αἴφνης ἡ Χριστίνα ἀνέτριχίασεν· ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε ψιθυρίζον κατὰ τὸν ὄνομα τῆς καὶ ἐπρόσεξε καλῆτερα.

— Χριστίνα! κόρη μου! ἐπανελάθεν ἡ αὐτὴ φωνὴ.

— Ὄ! ἐνὶ εἴται, μήτηρ! ἐνὶ εἰς τοιαύτην φρικτὴν ὥραν! ἔμβρα, ἔμβρα μέσα, σὲ παρακαλῶ!

— Ἦμην δύο ἡμέρας κλητήρης, τέκνον μου, διότι ἐπάσχον ὀλίγον· ἀπόψε ἠρθάνην ὅτι ἦμην ὀλίγον καλῆτερα, πρὸ πάντων δὲ ἠρθάνην, ὅτι δὲν εἰμπόρῳ νὰ μείνω περισσότερον χωρὶς νὰ σὲ ἰδῶ, διότι σὺ εἶσαι ἡ ζωὴ μου, ἡ δύναμις μου, ἡ υγεία μου! Ὄ! εἶχες δίκαιον, τέκνον μου, νὰ μὴ μ' ἐγκαταλίπῃς, ἤθελ' ἀποθάνει χωρὶς σοῦ! Πῶς εἶσαι, Χριστίνα μου; Σὲ δίδουν ὅτι ἔχεις ἀνάγκην; Πῶς ζῆς μακρὰν τῶν ἀσπασμῶν καὶ τῆς ἀγάπης μου;

— Μῆτέρ μου ἀγαπητή, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μὴν ἐκθέτης περισσότερον ἑαυτὴν εἰς τὴν ὑγρασίαν τῆς νυκτός! ἔμβρα, ἔμβρα μέσα, σκοτόνεσαι τοιοῦτοτρόπως!

— Μία ἐδικὴ σου λέξις μὲ θερμαίνει! Ζῶ ὅταν σ' ἀκούω, τέκνον μου! Ὄταν ἦμαι μακρὰν σου κρυθὼν καὶ λειποθυμῶ. Κόρη μου, μυρίους σὲ στέλλω ἀσπασμούς.

— Μῆτέρ μου, τοὺς δέχομαι γονυπετῆς καὶ τείνουσα πρὸς σὲ τὰς χεῖρας. Πότε θέλω πάλιν σὲ ἰδεῖ, μήτηρ μου;

— Ὄταν ἡ καρδία σου δευχθῇ εὐπειθῆς, ὅταν ὁ μόνος νὰ ὑποταχθῆς, ὅταν δὲν ζητήσῃς πλέον νὰ ἀνταμῶσῃς τὸν ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον σὲ ἀπαγορεύουν νὰ βλέπῃς. Τέκνον μου, ἔχεις χρέος νὰ πράξῃς τοῦτο.

— Ὄ θεέ, τί θέλω ἀπογίνει! . . . Ποτέ, ποτὲ δὲν θέλω ὑποσχεθῆ τοῦ νὰ μὴ τὸν ἀγαπῶ πλέον! Ποτέ, ὁσάκις εἰμπόρεσω νὰ τὸν βλέπω, δὲν θέλω παραιτηθῆ τῆς εὐτυχίας τοῦ νὰ ὑπάγω νὰ ζῆσω μίαν στιγμὴν πλησίον σου! Μῆτέρ μου, συγχώρησέ με τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα χύνεις ἐξ αἰτίας μου!

— Σὲ συγχωρῶ, τέκνον μου. σὲ συγχωρῶ. Δὲν αἰσθάνομαι τὰ ἐδικὰ μου πάθη, τὰς ἐδικὰς σου θλίψεις δὲν εἰμπόρῳ νὰ ὑσπερώω. Κόρη μου, κάλεσε εἰς βοήθειαν τὴν γενναϊότητα καὶ τὸ λογικόν σου, δοκίμασε νὰ ὑπακούσῃς!

— Ὄ! μήτηρ μου, ἐνόμιζα ὅτι ἡ καρδία σου θέλει δυναθῆ νὰ ἐνοήσῃ τοῦλάχιστον ὅτι δὲν ἠρθάνθη! Ἐνόμιζα ὅτι θέλεις σεβασθῆ τὰ ἀληθῆ τῆς ψυχῆς αἰσθήματα καὶ ὅτι τὰ χεῖλη σου δὲν ἤξευρον νὰ προσφέρωσιν τὴν λήθην· ἀλλ' ἂν ἠδύναμαι νὰ λησμονήσω, δὲν ἤθελον εἶμαι εἰμὴ μωρὰ τις, καὶ ἰδιότροπος, καὶ ἀδιόρθωτος, καὶ ἀναξία τῆς στοργῆς σου κόρη. Ἐὰν τὸ πάθος μας δὲν ἐπιδέχεται θεραπείαν, εἶμαι γυνὴ εὐγενῆς, πάσχουσα καὶ θυσιαζομένη. Πῶς, θεέ μου! πῶς δὲν ἐννοεῖς τοῦτο;

— Ἐννοῶ, ἐπιθύρτισεν ἡ Ἀνουγκιάτα, ἀλλὰ μὲ φωνὴν τότεν χαμηλὴν, ὥστε ἦτο βεβαία ὅτι ἡ κόρη τῆς δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀκούσῃ.

— Παῦσε λοιπὸν, μήτηρ μου, ἐλπίζουσα τὸ τέλος αἰσθημάτων τὸ ὁποῖον δὲν θέλει τελειώσῃ εἰμὴ μὲ

τὴν ζωὴν μου. Δὲν εἰμπόρῳ νὰ ἀφαιρέσω τίποτε ἀπὸ τὴν καρδίαν μου.

Καὶ ἡ Χριστίνα, σκεπτικὴ καὶ ἐστηριγμένη ἐπὶ τοῦ καθύγου δρυφάκτου, ἐκύτταξε τὸν μαῦρον οὐρανόν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου βροχὴ ψιλὴ καὶ συνεχὴς κατέκλιπεν ἐπὶ τῆς γῆς.

— Εἶναι λοιπὸν ἀπαραδειγματιστὸν, θεέ μου, τὸ ν' ἀγαπᾷ τις τόσον ὥστε ν' ἀποθνήσκῃ ἀπὸ τῆς ἀγάπης του; Εἶναι λοιπὸν ἀπαραδειγματιστὸν νὰ ἀπαντήσῃ τις, ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμούς, εἰκόνα ἀγαπητὴν καὶ νὰ στηρίξῃ ἐπ' αὐτῆς τὰ βλέμματά του μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν κλεισθῶτι διὰ παντός; Εἶναι λοιπὸν ἀπαραδειγματιστὸν νὰ ἔχη τις εἰς τὴν καρδίαν του αἰσθημα τοσοῦτον μέγα, ὥστε ἅπαντα τὰ ἐπὶ γῆς πράγματα νὰ συτριβῶνται ἐπ' αὐτοῦ, χωρὶς νὰ τὸ διασείσωσι; Δὲν ἤξεύρω πολὺ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἀκούω ἐν ἐμοὶ φωνὴν ἐνδόμουχον, κραυγὰ ζουσαν πρὸς ἐμέ· δὲν θέλει· πάυσει τοῦ νὰ ἀγαπᾷς! . . . Μῆτέρ μου, ὑπάγε νὰ εὔρῃς τὸν πατέρα μου· ἀνδρῖσου ὅσον δὲν ἀνδρίζεται ὡς πρὸς τὰ ἐδικὰ σου πράγματα· ὁμιλήσῃ τον θαρραλέως, εἰπέ τον ὅτι σὲ εἶπα, ἀπαίτησε τὴν ἐλευθερίαν, ἀπαίτησε τὴν εὐτυχιάν μου!

— Ἐγὼ! κόρη μου, ἐγὼ! ἀνέκραξεν ἡ Ἀνουγκιάτα ἐντρομος, ἐγὼ! νὰ τολμήσω νὰ φιλονεικήσω μὲ τὸν Κ. Ἀμβέργην! νὰ προσβάλω τὴν θέλησιν του!

— Ὄχι· νὰ τὴν προσβάλῃς, ἀλλὰ νὰ τὴν ἰκετεύσῃς, ἀλλὰ νὰ βιάσῃς τὴν καρδίαν του νὰ ἐνοήσῃ ὅτι δοκιμάζει ἡ καρδία μου, νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἰδῇ, νὰ ἀκούσῃ! Τίς ἄλλος εἰμπόρῳ νὰ πράξῃ τοῦτο, ἐκτός σου; Ἐγὼ, εἶμαι κεκλεισμένη· αἱ ἀδελφαί μου δὲν ἤξεύρουσι τί ἐστὶν ἀγάπη τοιαύτη, ὁ θεὸς μου Γουλιέλμος δὲν ἠγάπησε ποτέ. Γυνὴ πρέπει νὰ λαλήσῃ διὰ νὰ ἐκφράσῃ καλῶς ὅτι δοκιμάζει ἡ γυνή.

— Ὄ τέκνον μου! ὦ κόρη μου! δὲν ἤξεύρεις τί μὲ ζητεῖς! Ὁ ἀγὼν εἶναι ἀνώτερος τῆς δυνάμεώς μου!

— Ζητῶ ἀπὸ τὴν μητέρα μου ἀπόδειξιν τῆς ἀγάπης τῆς καὶ ἤξεύρω ὅτι θέλει μὲ τὴν δώσει.

— Ναί, ἀλλ' ἴσως ἀποθάνω διὰ τοῦτο! Ὁ Κ. Ἀμβέργης εἰμπόρῳ νὰ μὲ σκοτώσῃ μὲ τοὺς λόγους του!

Ἡ Χριστίνα ἀνέτριχίασε.

— Τότε, μήτηρ μου, μὴν ὑπάγῃς νὰ τὸν εὔρῃς. Συγχώρησέ με, διότι δὲν ἐσυλλογίσθην εἰμὴ ἐμὲ αὐτὴν. Ἐὰν ὁ πατήρ μου ἔχη ἐπὶ σὲ τοσοῦτον ἀποτρόκαιον κράτος, μὴ πλησιάζῃς τὴν ὄργην του, ἄς περιμεῖνωμεν, ἄς παρακαλέσωμεν τὸν θεόν.

Καὶ στιγμιαία ἐπῆλθε σιωπὴ.

— Κόρη μου, ἀνέλαθεν ἡ Κ. Ἀμβέργη, ἐπειδὴ ἐγὼ εἶμαι ἡ μόνη ἐλπίς σου, τὸ μόνον στήριγμά σου, ἐπειδὴ ἐπεκαλεσθῆς τὴν βοήθειάν μου, θέλω ὑπάγει· καὶ θέλω τὸν ὁμιλήσει· ὁ δὲ ὕψιστος ἄς ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης ὅλων ἡμῶν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἡ Ἀνουγκιάτα ἀφῆκε φωνὴν τρόμου, διότι χεῖρ βρωμαλέα ἤρπασε τὸν βραχιόνά της, καὶ ὁ Κ. Ἀμβέργης, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν, ἐστρεψε τὴν γυναῖκα του πρὸς τὴν θύραν τῆς οἰκίας, τὴν ἔβαλε

μέσα, παρέλαβε τὴν κλεῖδα, καὶ ἀνοίξας τὴν αἶθουσαν, εἶπεν εἰς τὴν Κ. Ἀμβέργη νὰ εἰσελθῇ πρώτη.

Ὁ φανὸς ἔκαεν ἀκόμη, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχεν εἰμὴ ὀλίγον ἀκόμη ἐλαῖον, τὸ φῶς του ἦτο ἄμοδρὸν· καὶ ἀνερρίπιζετο μὲν ἐκ διαλειμμάτων, ἀλλ' αἴφνης πάλιν ὀλιγώστευεν. Αἱ γωνίαι τοῦ διαματίου ἔμεινον ὅλως διόλου σκοτειναί, αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα ἦσαν κλειστά, βαθυτάτη ἐπεκράτει ἀπανταχοῦ σιωπὴ· ὁ φανὸς δὲν ἐφώτιζεν ἐντελῶς εἰμὴ τὸ πρόσωπον τοῦ Κ. Ἀμβέργου. Ἦτο δὲ ἀτάραχος, ψυχρὸς, ἀπαθής. Τὸ ἀνάστημά του, τὸ δὲ τῶν γλαυκῶν ὀφθαλμῶν του βλέμμα, ἡ αὐστηρὰ τῶν χαρακτῆρων του εὐρυθμία, ὅλα ταῦτα ἀνεδεικνύον αὐτὸν τὴν νύκτα ἐκείνην κριτὴν ἀμείλιχον.

— Ἡθέλατε νὰ μὲ ὁμιλήσετε, κυρία μου, εἶπε πρὸς τὴν Ἀνουγκιάταν, ἰδοὺ ἐγὼ, ὁμιλήσατέ με.

Ἡ Ἀνουγκιάτα, εἰσελθοῦσα εἰς τὴν αἶθουσαν, κατέπεσε ἐπὶ ἐνός σκίμποδος· τὰ ἐνδύματά της ἐσταύονον· ἡ κόμη τῆς ποτισθεῖσα ὑπὸ τῆς βροχῆς, ἐξέπλάκη ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς καὶ ἡ ὠχρότης ἡ διακεχυμένη εἰς τὸ πρόσωπόν της ἀνεδεικνύεν αὐτὴν σκίαν μάλλον ἢ δὲ ἐμψυχον. Ἀπέβαλε δὲ ἐκ τοῦ τρόνου τὴν συνείδησιν τῶν ὅσα εἶχον διατρέξει, αἱ ἰδέαι τῆς ἦσαν τεταραχμῆναι καὶ ἠρθάνετο· μόνον ὅτι ἐπάσχε φρικτωδῶς.

Ἐπετριχίασε δὲ ὅταν ἤκουε τὴν φωνὴν τοῦ Κ. Ἀμβέργου· οἱ λόγοι τοὺς ὁποῖους οὕτως ἐπρόφερε συνέδρασαν τὸ νῆμα τῶν ιδεῶν τῆς· ἡ ἀσθενὴς ἐκείνη γυνὴ ἐνθυμήθη τὸ τέκνον τῆς, συνήγαγε, μὲ πολλὴν βίαν, ὅλας αὐτῆς τὰς δυνάμεις καὶ ἐγειρομένη,

— Ἐστῶ καὶ τώρα, ὑπεψιθύρτισεν, ἀρῶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως.

Ὁ Κ. Ἀμβέργης ἐπερήμενεν ἐν σιωπῇ· καὶ σταυρῶσας τοὺς βραχιόνιας ἐπὶ τοῦ στήθους, στήλωσας δὲ ἐπὶ τῆς γυναικὸς του τοὺς ὀφθαλμούς, ἔστρεφεν ὡς ἀγαλαμπα, οὐδὲ διὰ σχήματος, οὐδὲ διὰ λόγου βοηθῶν τὸ ἀσθενὲς πλάσμα, τὸ ὁποῖον ἐτρεμεν ἐνώπιόν του.

Ἡ Ἀνουγκιάτα ὕψωτο πρὸς αὐτὸν τοὺς δακρυβροοῦντας ὀφθαλμούς της. Πρὶν ὁμιλήσει, τὴν ἐκύτταξε πολλὴν ὥραν, ἐνόμιζεν ὅτι τὰ δάκρυά της θέλουν προκαλέσει δάκρυα εἰς τὸ ἐπ' αὐτῆς ἐστηλωμένον βλέμμα· ἐνόμιζεν ὅτι μόνος οὕτω μὲ αὐτὴν εὐρυσκόμενος καὶ θεωρῶν τὰς τόσας αὐτῆς ὀδύνας, ὁ Κ. Ἀμβέργης θέλει ἐνθυμηθῆ ὅτι τὴν ἠγάπησε, τὴν ἐκύτταξε λοιπὸν πολλὴν ὥραν, συγκεντρωσάσα τὴν ζωὴν τῆς ὅλην εἰς τὰ βλέμματά της· ἀλλ' οὐδὲ μὴς τοῦ προσώπου τοῦ Κ. Ἀμβέργου ἐταράχθη· ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος περιέμενεν.

— Ἐγὼ ἀνάγκην τῆς ἐπιεικείας σας, ἐψιθύρτισεν ἡ Ἀνουγκιάτα· διὰ νὰ σὰς ὁμιλήσω πρέπει νὰ ἀγωνισθῶ φρικτὰ . . . συνήθως ἀπαντῶ μόνον εἰς ὑμᾶς, δὲν ὁμιλῶ πρώτη, φοβοῦμαι. Τρέμω τὴν ὄργην σας, ἔξε ὀλίγον συμπαθῆς πρὸς γυναῖκα διατάζουσαν, τρέμουσαν, θέλουσαν νὰ σιωπήσῃ καὶ ὀρεῖλουσαν ἐν τούτοις νὰ λαλήσῃ. Ἡ Χριστίνα! . . . Τὸ μέλλον τῆς Χριστίνας εἶναι εἰς χεῖράς σας. Ἡ δυστυχὴς αὕτη κόρη μὲ παρεκάλεσε νὰ δοκιμάσω νὰ κάμψω τὴν ἀσθηρότητά σας . . . ἂν δὲν τὸ κάμω ἐγὼ, δὲν ὑπάρ

χει ἐπί γῆς ὄν ἐμψυχον δυνάμενον νὰ ζητήσῃ ἔλεον ὑπὲρ αὐτῆς. Ἴδού διατὶ ἔρχομαι νὰ σὰς ὁμιλήσω περὶ αὐτῆς, κύριέ μου.

Στιγμιαία ἐπῆλθε σιωπὴ. Ἡ Κ. Ἀμβέργη ἐσπόγγε μετὰ πρηνούς χεῖράς τῆς, τὰ βέροντα ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς δάκρυα, καὶ ἀνέλαθε θαρραλέως.

— Ἡ κόρη αὐτῆ ἐστὶν ἀξιολύπητος ἐκληρονόμησε τὰ ἐλαττώματα τὰ ὅποια κατακρίνατε ἐν ἑμοί, ὅλα τὰ κακὰ τοῦ χαρακτήρός μου, μέρη μὲ ὁμοιάζει δυστυχῶς. Ἄ! πιστεύσατέ με, κύριέ μου, ἐπεμελήθη πολὺ νὰ κνίξω τὰ σπέρματα τῆς ἀθλίας ταύτης φύσεως πολὺ ἠγωνίσθη, πολὺ συνεβούλεσα, ἐτιμώρησα, δὲν ἐρείστην οὐδὲ παρανέσεον, οὐδὲ παρακλήσεον τὰ πάντα ἀπέθνησαν μάταια. Ὁ θεὸς ἠθέλησε νὰ μ'ἐπιβάλῃ καὶ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν! Ὅ, τι δὲν εἰμπόρεσα δὲ νὰ κατορθώσω εἰς τὴν καρδίαν τῆς παιδὸς ἐκείνης, εἰμπόρω ἔτι ὀλιγώτερον νὰ τὸ κατορθώσω τώρα ὅτε ἔγινα σωστὴ κόρη. Ἡ φύσις τῆς δὲν δύναται νὰ ἀλλάξῃ ἐστὶν ἀξιοκατάκριτος, ἀλλὰ καὶ ἀσιελύπητος συγχρόνως. Κύριέ μου, ἡ Χριστίνα ἀγαπᾷ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης καρδίας. Εἰμπόρει νὰ ἀποθάνῃ τις ἀπὸ τοιαύτην ἀγάπην, καὶ ἐάν δὲν ἀποθάνῃ, πάσχει φρικτωδῶς! Κύριέ μου, διὰ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ ἐπιτρέψατέ τὴν νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν ἀνθρώπον τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ!

Ἡ Ἀνουγκιάτα ἐκρυψε τὰ πρόσωπόν τῆς εἰς τὰς δύο αὐτῆς χεῖρας, καὶ περιέμενε μετ' ἀγωνίαν νὰ λαλήσῃ ὁ σύζυγός τῆς. Ὁ Κ. Ἀμβέργης ἀπεκρίθη.

— Ἡ κόρη σας εἶναι ἀκόμη παιδί ἐκληρονόμησεν, ὡς εἶπατε, ὅστιν δεομένην χαλινοῦ. Δὲν θέλω νὰ ἐνδύσω εἰς τὸν πρῶτον παραλογισμὸν τὸν τάραντα τὸν μωρὸν ἐκείνον ἐγκέφαλον. Ὁ Ἑρβερτος δὲν εἶναι εἰμὴ 22 ἐτῶν; δὲν ἤξεύρομεν τίποτε περὶ τοῦ χαρακτήρός του. Ἡ κόρη σας ἔχει χρεῖαν προστάτου καὶ ὁδηγοῦ ἔμπροσθεν πρὸς τοὺς, ὁ Ἑρβερτος οὐδὲ ὄνομα ἔχει, οὐδὲ περιουσίαν, οὐδὲ ἔργον. Ποτὲ ὁ σπουδαστὴς Ἑρβερτος δὲν θέλει νυμφευθῇ γυναῖκα φέρουσαν τὸ ὄνομά μου.

— Κύριέ μου, Κύριέ μου! ἀνέλαθεν ἡ Ἀνουγκιάτα, συναψασα τὰς χεῖράς τῆς καὶ μετὰ συγκίνησιν τοσαύτην ὥστε μόλις ἀνέπνεε κύριέ μου, ὅτι ἀσφαλέςτερον καθοδηγεῖ τὴν γυναῖκα ἐν τῷ βίῳ, εἶναι τὸ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ! Τοῦτο εἶναι ἡ καλλίτερη αὐτῆς ἀσπίς, ποῦτ' αὐτὴν κρατύνει καθ' ὅλων τῶν περιπετειῶν τοῦ μέλλοντος. Σὲ ἐξερκίζω, Κόραϊ! ἀνέκραξε ἡ Κ. Ἀμβέργη, πεσοῦσα εἰς τὰ γόνατα, δὲς εἰς τὴν κόρην μου βίον εὐκολον! Μὴ ἐπιβάλλῃς εἰς αὐτὴν κληρονομία δυσχερῶν μὴν ἀπαιτῆς ἀπὸ αὐτῆν ὑπερφυῆ γενναϊότητά! Ἀσθενῆ εἰμεθα ὅτι ἔχοντα χρεῖαν καὶ ἀγάπης καὶ ἀρετῆς! Μὴ τὴν βάλῃς εἰς τὴν φοβερὰν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐκλέγῃ μετὰ τῶν δύο τούτων ὄρων τῆς ὑπάρξέως μας! Ὁ δεῖξου ἐλεήμων πρὸς αὐτὴν!

— Κυρία μου, ἀνέκραξεν, ὁ Κ. Ἀμβέργης, καί τις νευρικός σεισμός ἐτάραξεν ἤδη ὅλον τοῦ τὸ πῶμα, κυρία μου, πολλὰ τῶντι εἶναι ἡ αἰθαδείά σας νὰ με λέγετε τοιοῦτους λόγους. Ὑμεῖς, ὅμοι! τολμάτε

νὰ με ὁμιλήτε τοιοῦτοτρόπως! Σιωπήσατε καὶ διδάξατε τὴν κόρην σας νὰ μὴ δισταξῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ. Ἴδού τί πρέπει νὰ πράττετε, καὶ ὄχι νὰ κλαίετε πρὸ τῶν ποδῶν μου ματαιολογοῦσα.

— Ναι, κύριέ μου, αὐθάδης ἀνεδαίχθη ὁμιλήσασα πρὸς ὑμᾶς τοιοῦτοτρόπως. Ἦδ' ἔθεν ἄλλοθεν ἐπορίστην τὴν τόλμην ταύτην, ἢ ἀπὸ τῆς θλίψεώς μου; Πάσχω, ἀσθενῶ, ἡ ζωὴ μου δὲν εἶναι πλέον καλὴ εἰς ἄλλο τι εἰμὴ εἰς τὸ νὰ προσφερθῇ ὡς θυσία τὴν προσφέρω λοιπὸν ὑπὲρ τῆς κόρης μου καὶ ὁμιλῶ ὑπὲρ αὐτῆς. Κρατεῖτε εἰς τὰς χεῖράς σας τὴν ὑπαρξίν τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου πλατῆματος, μὴ τὸ καταστρέψετε διὰ τῆς αὐστηρότητος τῶν ἀποφάσεών σας. Ὁ ἀπόλυτος δικαστὴς καὶ δεσπότης, πρέπει νὰ ἐπιτηρῇ τὰς λέξεις καὶ τὰς πράξεις του διότι θέλει δώσει λόγον περὶ αὐτῶν. Ἔστε ἐλεήμων, φεισθητε τῆς παιδός.

Ἡ Κ. Ἀμβέργης, προχωρήσας πρὸς τὴν γυναῖκα του, ἔλαβε τὸν βραχίονά τῆς, καὶ ἐπιθέτων τὴν ἐξέραν χεῖρα ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς, τὴν εἶπε.

— Σιωπήσατε, τὸ ἀπαιτῶ. Μὴ τοιαύτας ὁκηθῶς ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, μὴ θόρυβον, μὴ δάκρυα. Τὰ τέκνα σας κοιμῶνται ἐδῶ πλησίον, μὴ ταραττέτε τὸν ὕπνον τῶν. Οἱ ὑπηρεταὶ σας εἶναι ἀνοθεὶ ἡμῶν, μὴ τοὺς ἐξυπνίσετε. Σιωπὴ! Ἄς ἐπανέλθωσι τὰ πάντα εἰς τὴν συνήθη τάξιν. Δὲν ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσετε δὲν ἔπρεπε νὰ σὰς ἀκούσω. Μὴν ἔρχεσθε τοῦ λοιποῦ ποτὲ, ἀκούετε; νὰ συζητήτε μαζί μου τὰς διαταγὰς τὰς ὁποίας νομίζω εὐλογον νὰ δώσω εἰς ἐμὲ ὁρεῖλον τὰ τέκνα σας ὑποταγῆν, εἰς ἐμὲ ὁρεῖλετε ὑποταγῆν καὶ ὑμεῖς. Ὑπάγετε εἰς τὸ δωμάτιόν σας, καὶ ἔστε αὐριον ὁποῖα ἦσθε γλέεις.

Ἡ Κ. Ἀμβέργης ἀνέλαθε τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀταραξίαν καὶ ἀπῆλθε μετὰ βῆμα βραδύ.

— Ὁ κόρη μου! ἀνέκραξεν ἡ Ἀνουγκιάτα μετὰ ἀπελπισίαν, τίποτε λοιπὸν δὲν κατώρθωσα ὑπὲρ σοῦ; Τί νὰ γίνω, θεέ μου! Μεταξὺ, αὐτῆς καὶ αὐτοῦ, τί νὰ κάμω; Καὶ οἱ δύο ἀκαμπτοι.

Ὁ φανὸς, ὁ μέγρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἀσθενῶς σωτίσας τὴν θλιβεράν ταύτην σκηνήν, ἐσβυτην ὅπως διάλου, καὶ βαθεῖα ἐπεκράτησεν σιωπὴ ἢ βρογχὴ ἔμαστιζεν ἔξωθεν τὰ παράθυρα, ὁ ἀνεμος ἐδόμβει, τετάρτην δὲ ἐσήμουνεν ὠρὰν τῆς πρωίας τὸ ὠρολόγιον πῆς μικρῆς ἐρυθροπλίνθου οἰκίας. Ἡ Κ. Ἀμβέργη ἐπλησίασεν εἰς ἓν παράθυρον, τὸ ἦνοιξε καὶ, μηδεμίαν λαμβάνουσα περὶ ἑαυτῆς πρόνοιαν, ἐζήτησε πλησίον τοῦ παραθύρου ταύτου τὸν εἰσερχόμενον καθυγρον ἀέρα. Ἐκύτταξε δὲ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀμυδροῦ φωτός τοῦ προηγουμένου τῆς ἡμέρας, τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς τοσαύτως ἐστηρίχθησαν. Ἡ νεότης αὐτῆς, καὶ ἡ ὠριμος ἡλικία, καὶ ἡ ζωὴ ἀπᾶσα διήλθον ἐκεῖ, ἐνώπιον τοῦ λιβαδίου ἐκείνου καὶ τοῦ ποταμοῦ, ὑπὸ τὸν νεφελώδη ἐκείνον οὐρανόν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τοσοῦτον ὀλίγη καθήρχετο θερμότης, τοσοῦτον ὀλίγος ἥλιος. Ἐκύτταξε δὲ μετὰ καρδίαν συντετριμμένην πλέον παρὰ ποτὲ ἐνόμιζεν ὅτι προαισθάνεται τὸν προσεχῆ αὐτῆς θάνατον καὶ παρέδιδετο εἰς τὸ μελαγχολικὸν ἐκεῖνο αἶσθημα, τὸ

ἵποισιν μὰς καταλαμβάνει ὅταν νομίζωμεν ὅτι βλιζόμεν διὰ τελευταίαν φοράν τὰ περικυκλοῦντα ἡμᾶς ἀντικείμενα. Ἐζήτει ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὸν ἔλεον τὸν ὁποῖον παρὰ τοῖς ἀνθρώποις δὲν εὕρισκεν. Ἀντίθετο καθ' ἑαυτὴν εἰς τὴν γῆν ἐκείνην καὶ εἰς τὸν μόνοντον ὀρίζοντα, τὸ τέκνον τοῦ ὁποῖου εἶδαν τὴν γεννησιν. Ἐδείκνυεν εἰς αὐτὰ τὰ δάκρυα, τὴν μητρικὴν στοργήν, τοὺς φόβους αὐτῆς. Ἐζήτει ἀπὸ ὅλα ὅσα ἐδῆλεπε νὰ ἀγαπᾷ, νὰ προστατεύσῃ τὴν Χριστίαν. Τὸ ψῆφος ἀπέθε πικρὸν, καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἠθάνθη σφοδρὸν εἰς τὸ στήθος πόνον, ἡ ἀναπνοὴ τῆς ἐκόπη. Καταβλήθητα δὲ ὑπὸ τῆς θλίψεως καὶ τῆς φυσικῆς ὀδύνης, ἀπῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην τῆς, ἀπὸ τῆν ὁποῖαν δὲν εἰμπόρεσε νὰ ἐγερθῇ ὅταν ἐξημέρωσεν.

Ἡ Χριστίνα εἶδε τὸν πατέρα τῆς καταλαβόντα τὸν βραχίονα τῆς μητρός τῆς, τὸν εἶδεν ὑπάγοντα αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν ἔπειτα δὲ, διὰ τῶν λεπτῶν τῆς οἰκίας τοίχων, ἤκουσε δάκρυα, παρακλήσεις, ἐλέγχους. Ἐνόησεν ὅτι ἀπερασίετο ἡ τύχη τῆς, ὅτι ἡ δυστυχία αὐτῆς μήτηρ προσέφερεν ἐαυτὴν θυσίαν ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς τῆς καὶ ὅτι ἦτο ἐνώπιον τοῦ δεσπότη, τοῦ ὁποῖου δὲν ἐτόλμα νὰ ὑπομείνῃ ἐν μόνον βλέμμα.

Ἡ Χριστίνα διήυστε τὴν νύκτα ὅλην εἰς ἀγωνίαν φρικτὴν, παραδιδουμένη ἀλληλοδ' ἀδόχως εἰς ἀθυμίαν ἢ εἰς ἐλπίδα; χαρμωδύνας. Εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς, ὁ ἀνθρώπος δὲν ἀπελπίζεται εὐκόλως. Ὁ φόβος ὅμως ἔπεκράτει εἰς τὰς ἰδέας τῆς, καὶ ἡ κόρη ἐκείνη ἤθελε δώσει τὸ ἦμισυ τῆς ὑπάρξέως τῆς ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἔλθῃ κίνειν νὰ τὴν λαλήτῃ, νὰ τὴν εἰπῇ τί συνέβη ἀλλ' ἡ ἡμέρα παρελθε χωρὶς ἡ Γουλιελμῖνα νὰ φανῇ εἰς τὸ κατώριον τῆς θύρας, χωρὶς νὰ ἀκουσθῇ ἢ φωνὴ τῆς μητρός τῆς. Βεβητάτη ἀπανταχοῦ ἐπεκράτει σιωπὴ. Μόνον ἡ Γωθὼν εἰρήθη καὶ ἡ Χριστίνα ἐδοκίμασε νὰ τὴν ἐρωτήτῃ τί τρέχει ἀλλ' ἡ γράϊα ὑπερέτρια εἶπεν ὅτι παρεγγέλθη νὰ μὴ ἀπαντήσῃ.

Παρήλθε δὲ καὶ ἄλλη ἡμέρα, καὶ τίποτε δὲν διέκοψε τὴν ἐρημίαν τῆς Χριστίνας, τίποτε δὲν ἀνέσυρε τὸ κάλυμμα δι' οὗ ἐκρύπτετο ἀπὸ αὐτὴν τὸ μελλόν. Ἡ δυστυχὴς ἦτο ἐξητλημένη καὶ δὲν εἶχε πλέον οὔτε τὴν δύναμιν τὴν ὁποῖαν παρείχεν εἰς αὐτὴν ἡ θλίψις τῆς. Ἐκλαίει ἠπίως, χωρὶς νὰ παραπονῆται καὶ σχεδὸν χωρὶς νὰ γογγύῃ.

Ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ἀπεκοιμήθη, πολλὰ φέρουσα ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς δάκρυα, πολλοὺς δὲ ἐν τῷ πνεύματι φόβους. Ἡ Χριστίνα ὑπνωττε πρὸ μιᾶς περιόπου ὥρας, ὅτε ἐξυπνίσθη ἀπὸ τὸν θόρυβον κλειδῶς ἐν τῷ κλειθρῷ στρεφόμενης ἢ θύρα ἦνοιξε καὶ ἡ Γωθὼν, κρατοῦσα λόγχον εἰς τὰ χεῖρας, ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην. — Σηκώθητε, κυρία μου, τὴν εἶπε μετὰ φωνὴν σοβαρὰν, καὶ ἀκολουθήσατέ με. Ἡ Χριστίνα, νομίζουσα ὅτι δειρεύεται ἀκόμη, ἔπευτε νὰ φορῆσῃ ἐνδύματά τινά καὶ ἠκολούθησεν ἐν σιωπῇ τὴν Γωθὼν, ὁδηγῆσασα αὐτὴν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς μητρός τῆς. Ἡ ὑπερέτρια, ἀνοίξασα τὴν θύραν, ὑπεχώρησε, διὰ νὰ περάσῃ ἡ Χριστίνα φοικῶδες τότε θέαμα προσέβαλε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς κόρης.

Ἡ Ἀνουγκιάτα, ὠχρὰ καὶ σχεδὸν ἀψυχῶς, ὑπέ-

φερε τὰς τελευταίας τῆς πρὸς τὸν θάνατον παλαιούσης ζωῆς ἀγωνίας. Τὰ προαισθητά τῆς δὲν τὴν εἶχον ἀπατήσει, ἡ σφοδρὰ ἐκείνη συγκίνησις ἐθραυσε τοὺς ἀσθενεῖς, δετμοὺς, οἵτινες ἐκράτουν αὐτὴν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ὁ ἐν τῷ δωματίῳ λύχνος ἐφώτιζεν ὀλόκληρον τὸ πρᾶξ καὶ ὠραῖον αὐτῆς πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἡ ἀσθένεια δὲν ἤδυνήθη ν' ἀλλοιώτῃ τὸ μέτωπόν τῆς, λευκὸν ὡς τὸ προσκεφάλαιον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐστηρίζετο, ἔφερε τὸν τύπον τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας· χαρὰ δὲ τις ἐλαμπεν ἐν αὐτῷ ὅτε ἐφάνη ἡ Χριστίνα. Ἡ Γουλιελμῖνα καὶ ἡ Μαρία ἔκλειον γονατίζονταί ἐμπροσθεν τῆς κλίνης τῆς μητρός τῶν. Ὁ Γουλιέλμος, κραιμέρα ὀλίγον ἰστάμενος, ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ ἀναγνώσῃ προσευχὴν, ἀλλὰ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀπετράπησαν ἀπὸ τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ κυττάξωσι τὴν Ἀνουγκιάταν· δύο δὲ μεγάλα δάκρυα κατῆλθον ἀπὸ τῶν βλεφάρων του.

Ἡ Κ. Ἀμβέργης, καθήμενος εἰς τὸ προσκεφάλαιον τῆς κλίνης, ἐκράτει τὴν κεφαλὴν σκυμμένην ἐπὶ μιᾶς τῶν χειρῶν του, οὐδεὶς δὲ ἤδυνάτο νὰ ἴδῃ τὴν ἐκφρασίν τοῦ προσώπου του.

Ἡ Χριστίνα ἄρρησ κραυγὴν σπαρκαματώδη, καὶ ὄρησασα πρὸς τὴν Κ. Ἀμβέργην, ἦτις ἐδέχθη αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς.

— Μητέρα μου, τὴν εἶπε, κολήτατα τὸ πρόσωπόν τῆς εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἀνουγκιάτας, ἐγὼ σ' ἐσκότωσα! Ἐκαμες δι' ἀγάπην ἐμοῦ περισσότερον ἀφ' ὅτι ἤδυνάτο νὰ κάμω!

— Ὅχι ἀγαπητὸν τέκνον μου, ὄχι, ἀπήνησεν ἡ Ἀνουγκιάτα, φιλοῦσα τὴν κόρην τῆς καθ' ὅσον ἐπρόφερον ἐκάστην τῶν λέξεων τούτων. Ἀποθνήσκω ἀπὸ πάθος ἀρχαῖον καὶ πρὸ καιροῦ ἀθεράπευτον. Νομίζω δὲ εὐτυχῆ ἑμαυτὴν δυναμένη νὰ σὲ ἴδω τελευταίαν φοράν.

— Καὶ δὲν με ἐκάλεσαν διὰ νὰ σὲ περιποιηθῶ μετὰ τὰς ἀδελφάς μου! ἀνέκραξεν ἡ Χριστίνα ἐγειρομένη, καὶ μετὰ ἐκρυψαν τὴν ἀσθενείαν σου! με ἀφῆσαν νὰ κλαίω δι' ἄλλας θλίψεις παρὰ τὰς ἐδικὰς σου, μητέρα μου!

— Φίλτατον τέκνον μου, ἀπήνησεν πρᾶως ἡ Ἀνουγκιάτα, ἡ κρίσις αὐτῆς ἀσθενείας μου ὑπῆρξεν ἀπροσδόκητος· πρὸ δύο ὥρων οὐδεὶς ἤξευρεν ἀκόμη τὸν κίνδυνον ὅστις με ἐπαπειλεῖ· ἔπειτα ἐγὼ αὐτὴ ἐζήτησα νὰ ἐκπληρώσω τὰ θρησκευτικά μου καθήκοντα, πρὶν σὲ καλέσωσι, διότι ἤθελα πρὸ πάντων ν' ἀφιερῶσω ὅλας μου τὰς ἰδέας εἰς τὸν Θεόν· τώρα τελευταίον εἰμπόρω νὰ παραδοθῶ εἰς τοὺς ἀπταγμοὺς τῶν φιλιτάτων τέκνων μου. Καὶ ἡ κυρία Ἀμβέργη ἐστοιχῆσε συγχρόνως ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς τὰς τρεῖς αὐτῆς θυγατέρας, αἵτινες τὴν περιέβρεχον διὰ τῶν δακρύων τῶν.

— Φίλταται κόραϊ, τὰς εἶπεν, ὁ Θεὸς εἶναι πολυέλεος πρὸς τοὺς ἀποθνήσκοντας καὶ καθιστᾷ ἱερὰς ἀπάσας τὰς εὐλογίας τῶν μητέρων εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν. Σᾶς εὐλογῶ, κόραϊ μου· μὴ με λησιμονήτε καὶ προτεύχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ.

Αἱ τρεῖς κόραϊ ἐκκλιναν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὑπὸ τὴν

χειρά της μητρός των και τὰ δάκρυα αὐτῶν μόνα ἀπήντησαν εἰς τὸν ὕστατον ἐκείνον ἀποχαιρετισμόν.

— Ἀγαθὲ μου ἀδελφε, ἀνέλαβεν ἡ Ἀνουγκιάτα, στρέφουσα τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν Γουλιέλμον, ὅστις τὴν ἐκύτταζε μὲ βλέμμα πατρικόν, πλήρες θλίψεως καὶ στοργῆς; Ἀγαθὲ μου ἀδελφε, πολὺν καιρὸν ἐζησαμεν μαζί καὶ πάντοτε ἐδείχθης πρὸς ἐμὲ φίλος ἀφωσιωμένος, καὶ ἐπεικὴς, καὶ πρῶτος σ' εὐχαριστῶ, ἀδελφε μου.

Ὁ Γουλιέλμος ἀπέτρεψε τὴν κεφαλὴν, κρύπτων τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους κατέβαλλε διὰ τὴν κρατήσῃ τὰ δάκρυά του· ἀλλὰ ματαίως, ἡ οἰμωγὴ ἐξέφυγεν ἀπὸ τὰ χεῖλη αὐτοῦ συγχρόνως μὲ τὴν ἀναπνοὴν του, καὶ τότε παύων τοῦ να προσποιῆται τὴν ἐπίπλαστον ἐκείνην ἀπαθειαν, εἶπε πρὸς τὴν Ἀνουγκιάταν, ἐπιδεικνύων εἰς αὐτὴν τὸ ὑπὸ δακρύων περιβήτητον καὶ σεβαστὸν αὐτοῦ πρόσωπον.

— Μὴ μ' εὐχαριστῆς, ἀδελφε, ὀλίγα ἔκαμα δι' ἐσέ· δὲν διεσκέδασα πολὺ τὴν ἐρημίαν σου, ἀλλὰ τελευταῖον εἶναι βέβαιον ὅτι σὲ ἠγάπησα. Ἐλπίζω, ἀδελφε, ὅτι θέλεις ζῆσαι ἀκόμη.

Ἡ Ἀνουγκιάτα ἀνέσεισεν ἡπίως τὴν κεφαλὴν, ἀποχαιρετίσασα δὲ πάντας, ἐζήτησε διὰ τοῦ βλέμματός τὸν ἄνδρα της διὰ τὸν ἀπευθύνῃ τοὺς τελευταίους αὐτῆς λόγους· ἀλλὰ αἱ λέξεις δὲν εἰμπόρεσαν νὰ διεξέλθωσι τὰ χεῖλη της· τὸν ἐκύτταζε περιδεῶς, κατηφῶς, ἔπειτα ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς ὡσάν διὰ τὴν ἀναχαίτισσιν ἐν δάκρυ τοῦ ὁποῖον ἔμελλε νὰ καταπέσῃ ἀπὸ τῶν βλεφάρων της.

Ἡ κυρία Ἀμβέργη ἐζητήθει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαισθητότερον· μέγα βάρος κατέπνιγε τὴν καρδίαν της καὶ ὅσα μᾶλλον ἠθιάνετο τὸν θάνατον προσεγγίζοντα, τόσῳ μᾶλλον ἐφαίνετο κυριευομένη ὑπὸ ἐσωτερικῆς ταραχῆς, προερχομένης ὄχι ὑπὸ πόθου πρὸς τὴν ζωὴν ταύτην. Ἡ ὑπομονὴ της δὲν ἦτο ἀτάραχος, καὶ ἐπέφρωτο μέχρι τέλους ἡ ψυχὴ της νὰ πάσῃ καὶ νὰ ταρασσεται. Ἐκύτταζε τὰ τέκνα της, ἔπειτα ἀπέτρεπεν ἀπὸ αὐτῶν τοὺς καθύγρους ὑπὸ δακρύων ὀφθαλμούς της. Τὸ μέλλον μιᾶς τῶν θυγατέρων της καθίστα πικρὰς τὰς τελευταίας της ζωῆς αὐτῆς στιγμὰς· καὶ δὲ ἐτόλμα μὲν νὰ προσφέρῃ τὸ τῆς Χριστίνας ὄνομα, δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ καθικετεύσῃ ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως μυρία φόβοι, μυρία μέριμναι ἐπίεζον τὴν δυστυχῆ αὐτῆς καρδίαν. Ἦθελε νὰ δμύλησθῃ, ἤθελε δὲ καὶ νὰ σιωπήσῃ· καὶ εἰς τὴν ὕστατην ταύτην στιγμήν ἀπεποιεῖτο ἑαυτῇ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ δώτῃ ἕνα ἀσπασμόν πλειότερον εἰς τὴν ὀλιγώτερον εὐτυχῆ τῶν θυγατέρων της. Στενοχωρία θλίβερά παρηκολούθει αὐτὴν μέχρι τοῦ τάφου καὶ ἀπέθνησκεν ὅπως ἔζησεν, ἀναχαίτιζουσα τὰ δάκρυα της καὶ κρύπτουσα τοὺς στοχαζμούς. Ἐκ διαλειμμάτων ἔστρεφε τὸ πρόσωπόν της πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἀλλ' αὐτὸς ἐκράτει τὴν κεφαλὴν σκυμμένην ἐπὶ τῆς χειρός, οὐδ' ἐνεθάρρουνεν αὐτὴν διὰ βλέμματός ἐνός εἰς τὸ νὰ κλαύσῃ γυγνυῖα τῆ φωνῆ.

Ὁ σπασμός, ὅστις ἔμελλε νὰ θραύσῃ τὸ ἀσθενὲς ἐκεῖνο ὄν, ἀπέβαινεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν σφοδρό-

τερος. Ἡ ἀγωνιώσα ἤδη Ἀνουγκιάτα ἐψιθύριζε, διὰ φωνῆς ἀκαταλήπτου σχεδόν.

— Σὰς ἀφίνω! Σὰς ἀφίνω! . . . — Τὸ βλέμμα της δὲν τὴν ὑπῆκουε πλέον, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ εἴπῃ τις εἰς τί ἐζήτησε νὰ προσηλωθῇ. Ὁ Γουλιέλμος, πησάσας πρὸς τὸν ἀδελφόν του καὶ ἐπιθήσας τὴν χειρὰ ἐπὶ τοῦ ὤμου του, — Κάρολε, τὸν εἶπεν εἰς τὸ οὖς, εἰς τρόπον ὡς μόνος αὐτὸς ἠδύνατο νὰ τὸν ἀκούσῃ, Κάρολε, ἀποθνήσκει! δὲν ἔχεις λοιπὸν τίποτε νὰ εἴπῃς εἰς τὸ δυστυχὲς τοῦτο πλάσμα, τὸ ὁποῖον ἐζήσε πλησίον σου, τὸ ὁποῖον ὑπέφερε πλησίον σου, ἀδελφε; Ἐνὸς ἔζη δὲν τὴν ἠγάπας πλέον, ἀλλ' ἰδοὺ ἀποθνήσκει! μὴν τὴν ἀποχωρίζεσαι τοιοῦτοτρόπως! . . . Δὲν φοβεῖσαι, Κάρολε, μήπως ἡ ὑπὸ σοῦ τυραννηθεῖσα καὶ βασανισθεῖσα αὕτη γυνὴ ἀπαγάγῃ ἀναβαίνουσα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀγανάκτησιν τινὰ ἐντὸς τῆς καρδίας της; Παρακάλεισέ τὴν λοιπὸν νὰ σὲ συγχωρήσῃ πρὶν ἀπέλθῃ!

Ἐπῆλθε δὲ στιγμιαία σιωπὴ ὁ κύριος Ἀμβέργης ἔμμενεν ἀκίνητος.

Ἡ Ἀνουγκιάτα, κατακειμένη ἡπτία, ἐφαίνετο ἠδὴ σχεδὸν νεκρά. Αἴφνης ἐκινήθη, ἀνεσηκώθη μετὰ κόπου, ἔκλινε πρὸς τὸν κύριον Ἀμβέργην ἐζήτησε ψηλαφῶσα τὴν χειρὰ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἀρπάσασα αὐτὴν ἔσκυψε τὸ μέτωπόν της ἐπὶ τῆς ἀκινήτου αὐτῆς χειρός, τὴν ἐφίλησε, τὴν ἐφίλησεν ἐκ νέου καὶ ἐξέπνευτε μὲ τὸν τελευταῖον τοῦτον ἀσπασμόν.

— Γονατίσωμεν! ἀνέκραξεν ὁ Γουλιέλμος, γονατίσωμεν! Ἰδοὺ ἀπῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Παρακαλέσωμεν αὐτὴν νὰ προσευχηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

Καὶ πάντες ἔπισσον πρηγεῖς.

Ἀφ' ὄλων τῶν προσευχῶν ὄσας ὁ ἄνθρωπος κατευθύνει πρὸς τὸν θεὸν ἐν ταῖς δοκιμασίαις τῆς ζωῆς του, οὐδεμία εἶναι κατανακτικωτέρα τῆς προσευχῆς ἣτις ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς τεθλιμμένης ἡμῶν καρδίας ὅταν ψυχὴ ἀγαπητὴ ἀνιπταται ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ κατὰ πρῶτον παρίσταται ἐνώπιον τοῦ δημιουργοῦ της.

Ὁ Κ' Ἀμβέργης ἠγέρθη.

— Ἀπέλθετε, εἶπε πρὸς τὰ τέκνα καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν του· θέλω νὰ μείνω μόνος πλησίον τῆς γυναικός μου.

Οἱ δὲ ἀπῆλθον βραδέως ἀπὸ τῆς νεκρικῆς κλίνης ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ ἔκλεισε πάλιν. Ἐμείναν δὲ μόνοι ἡ νεκρά Κ. Ἀμβέργη καὶ ὁ σύζυγός της.

Ὁ Κάρολος Ἀμβέργης, ἰστάμενος ὀρθὸς πλησίον τῆς κλίνης του, ἐκύτταζεν ἀτενῶς τὸ ὄψρον ἐκεῖνο πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε, διὰ τῆς ἀταραξίας τοῦ θανάτου, ἄπασαν τὴν καλλονὴν τῆς νεότητος. Ἐν δάκρυ, τὸ ὁποῖον αἱ ὀδύνας τῆς ζωῆς εἶχον καταλίπει ἐπὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐκείνου, ἐν δάκρυ, τὸ ὁποῖον οὐδὲν ἕτερον ἔμελλε νὰ παρακλωθῆσθῃ, ἔλαμπεν ἐπὶ τῆς παγωμένης παρειᾶς τῆς θανούσης· ὁ εἰς τῶν βραχιόνων της ἐκρέματο εἰσέτι ἰκτὸς τῆς κλίνης, ὡς ἐκ τοῦ κινήματος τὸ ὁποῖον εἶχε κάμει διὰ τὴν λάβῃ τὴν χειρὰ τοῦ Κ. Ἀμβέργην· ἡ κατακεκλιμένη αὐτῆς κεφαλὴ εἶχε μείνει ἐκεῖ ὅπου εἶχε ριθῆσιν τὴν αὐτῆσαν ἐκείνην χειρὰ. Ὁ Κ' Ἀμβέργης τὴν ἐκύτταζε, καὶ ἡ καρδία του, ἡ καρδία ἐκείνη τὴν ὁποίαν

κρυσταλλῶδες ἐφαίνετο καλύπτουσα περίβλημα, ἐθραύσθη τελευταῖον.

— Ἀνουγκιάτα! ἀνέκραξεν, Ἀνουγκιάτα!

Πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν εἶχεν ἐξέλθει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κ. Ἀμβέργην. Ἐπεσε δὲ εἰς τὸ σῶμα τῆς γυναικός του τὴν ἀγκάλιασε τὴν ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον.

— Ἀνουγκιάτα! τὴν εἶπε, δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἰσθάνεσαι τὸν ὄσπασμόν αὐτὸν τῆς εἰρήνης, τὸν ὁποῖον σὲ δίδω περιπαθῶς! Ἀνουγκιάτα, ἀμφότεροι ὑπερέραμεν πολὺ! Ὁ θεὸς δὲν μᾶς ἔδωκε τὴν εὐτυχίαν! Ἀνουγκιάτα, σὲ ἠγάπησα ἀπὸ τῆς εὐτυχούς ἐκείνης ἡμέρας καὶ ἦν σὲ εἶδα, παιδα εἶτι ζωηράν, ἐν Ἰσπανίᾳ, μέχρι τῆς φρικτῆς αὐτῆς ἡμέρας καθ' ἣν σὲ σφίγγω νεκράν εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ὁ Ἀνουγκιάτα, πόσα ὑπερέραμεν!

Ὁ Κ. Ἀμβέργης ἔκλαιεν.

— Ἀναπαύθητι ἐν εἰρήνῃ, δυστυχῆς γυνή, ἐψιθύρισε, καὶ εὐρὲ ἐν οὐρανοῖς τὴν εἰρήνην τὴν ὁποίαν ἡ γῆ σὲ ἀπεποιήθη!

Ἡ χεὶρ του τρέμουσα προσήγγισεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς Ἀνουγκιάτας, καὶ ἔκλεισεν αὐτούς.

— Τώρα, εἶπε, δὲν θέλεις πλέον κλαῦσαι. Οἱ ὀφθαλμοὶ σου ἔκλεισαν διὰ τὸ κοιμηθῶσι τὸν αἰώνιον ὕπνον.

Ἐλαβε δὲ καὶ τὰς χεῖρας τῆς γυναικός του, καὶ τὰς ἐπλησίασε τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην.

— Αἱ χεῖρές σου, ἐψιθύρισε, ἠνώθησαν πολλάκις διὰ τὸ προσευχηθῶσιν ἄς μείνωσι διὰ παντός ἠνωμένοι!

Ἐπειτα ἐτοιμάσθη νὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπον τῆς Ἀνουγκιάτας.

— Οὐδεὶς ἀνθρώπου ὀφθαλμός, εἶπε, θέλει ἴδει πλέον τὸ μέτωπον τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ θεὸς ἔδωκε τοσαύτην καλλονὴν· τὸ φέρετρον θέλει καλύψει διὰ παντός τὴν ὄρειαν ταύτην κεφαλὴν. Ἐπανέρχεται εἰς τὸν θεόν, Ἀνουγκιάτα, κεκοσμημένη εἶτι ὑπὸ τῶν δώρων τὰ ὁποῖα σ' ἔδωκε· σὲ βλέπω τελευταίαν ταύτην φορὰν!

Ἡ χεὶρ του ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς Ἀνουγκιάτας τὸ σάβανον τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ τὴν περικαλύψῃ. Ὁ Κάρολος Ἀμβέργης ἐγονυπέτησε.

— Θεέ μου, ἀνέκραξεν, ἐγὼ ὑπῆρξα αὐστηρὸς σου, ἔσο πολυεύσπλαγχνος!

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον).

ΣΩΛΗΝΩΤΗ ΓΕΦΥΡΑ.

Ἐὰν θελωμεν νὰ κρίνωμεν ὀρθῶς περὶ τῆς μελλούσης τύχης ἐθνους τινός, ἀνάγκη νὰ σπουδάσωμεν τὰ κοινωφελῆ ἔργα εἰς ἃ ἰδίως ἐνασχολεῖται. Τὰ συμπεράσματα ἤθελον εἶσθαι, καθ' ἡμᾶς, ἐσφαλμένα, ἐὰν ἐζήγοντο ἐκ μόνης τῆς φιλολογικῆς αὐτοῦ καταστάσεως· διότι, πολλάκις θυελλαι πολιτικαὶ γενῶσι μεγάλους ποιητὰς ἢ καὶ βήτορας, καὶ πολλάκις ὁ μόνηρος

καὶ ἀναχωρητικὸς βίος, ἢ καὶ μόνη ἡ θεία τῆς ἀγρίας καὶ ἀνημέρου φύσεως, ἐξάπτουσι τὴν καρδίαν καὶ ἀναπτεροῦσι τὸν νοῦν.

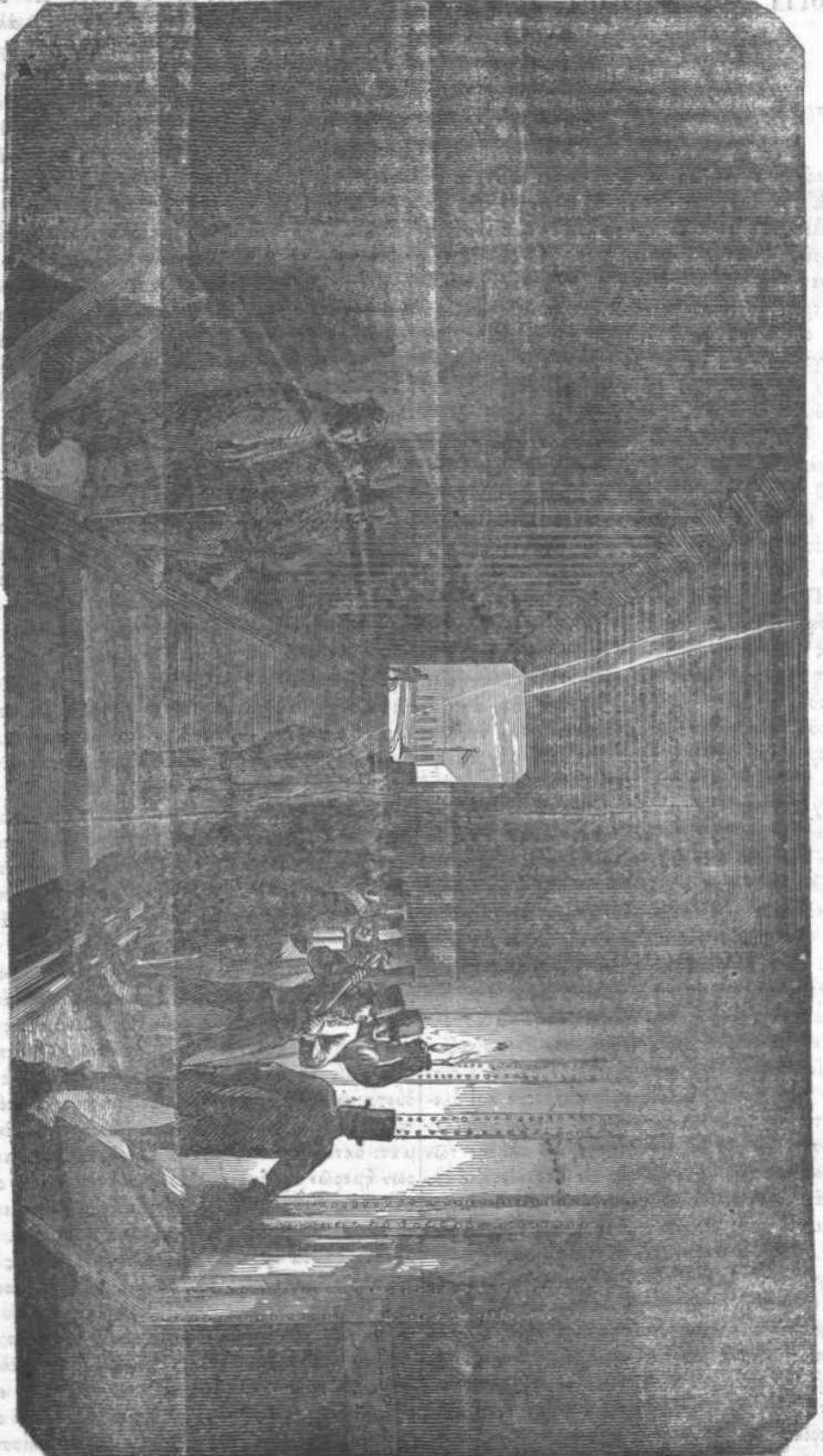
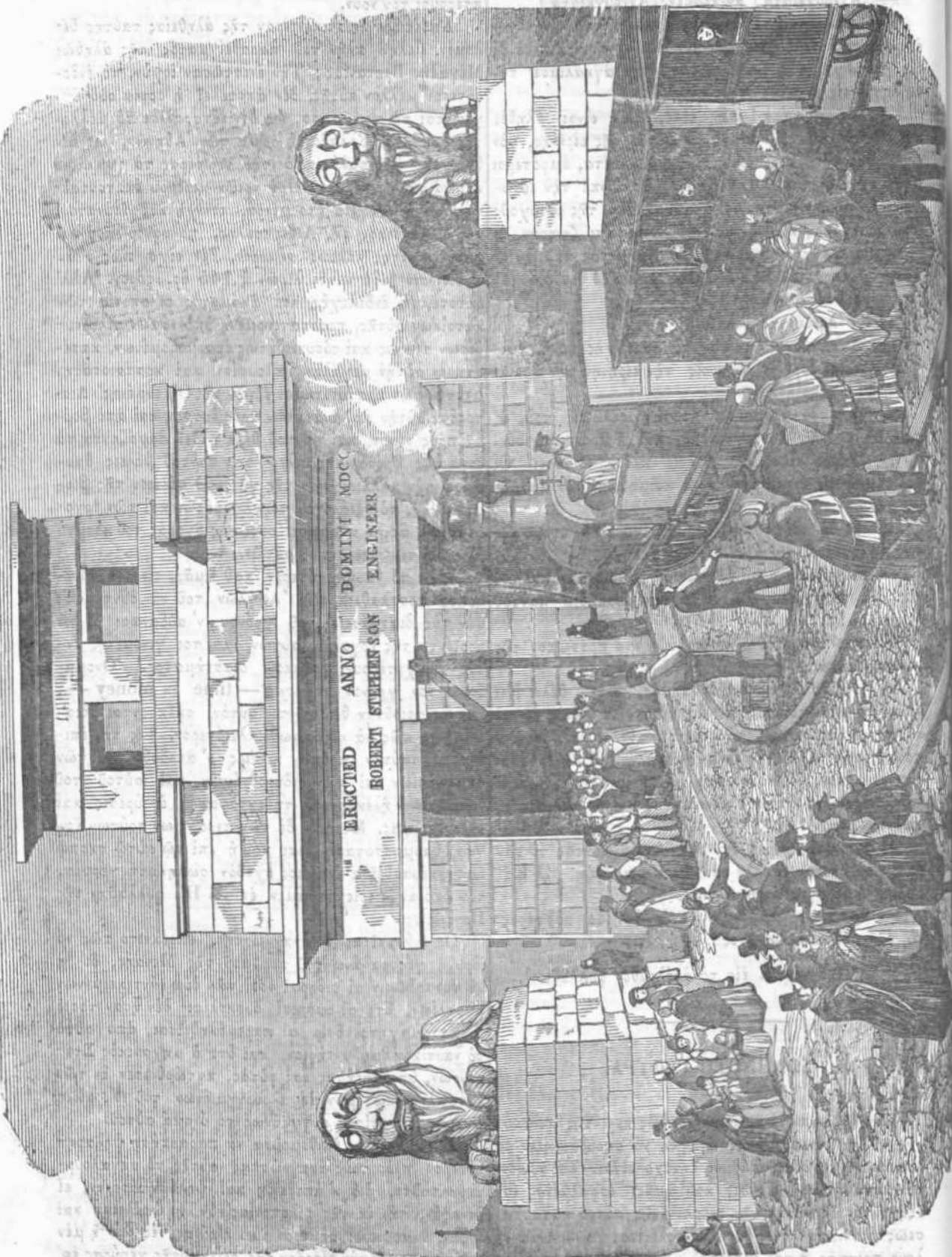
Ἀπόδειξιν πειστικωτέραν τῆς ἀληθείας ταύτης θέλομεν ἄλλην πλὴν τοῦ παραδείγματος τῆς ἀληθῶς Μεγάλῃς Βρετανίας; Τὴν ἐνεστώσαν ἰσχύον, τὸ ἐνδοξότερον μέλλον αὐτῆς, δὲν ἀποτελεῖ ἡ σοφία οὐδ' ἐγγυῶνται τὰ γράμματα, ὡς δὲν ἐξησφάλισε τὸ μέλλον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἡ σοφία τῶν Ἀθηνῶν, ὡς δὲν θέλουσιν ἐξασφαλίσαι τὸ τῆς νεωτέρας τὰ γυμνάσια καὶ τὰ πανεπιστήμια. Πρὸ τριῶν περίπου ἑκατονταετηρίδων ἡ Ἀγγλία ἦτο μικρὰ, πτωχὴ καὶ ἀδύνατος, καὶ οἱ κατοικοὶ τῆς Λιβερπούλης, πολυανθρώπου καὶ πλουσιωτάτης πόλεως σήμερον, δὲν εἶχον πῶς ν' ἀποτίσωσιν οὐδὲ πέντε λίρων ἢ 145 δρ. φόρον. Ἄλλ' ἔκτοτε, ἡ ἐνδεδεγμένη καὶ ἀκάματος φιλοπονία τῶν κατοίκων αὐτῆς, προστατευομένη ὑπὸ νόμων φιλελευθέρων τιμῶν καὶ εὐσυνειδήτως ἐφαρμοζομένων, κατέστησεν αὐτὴν μεγάλην, πλουσίαν καὶ κραταιοτάτην μεταξὺ τῶν κραταιοτέρων ἐθνῶν τῆς Οἰκουμένης. Διάτρεξον αὐτὴν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ παντοῦ θέλεις ἰδεῖ ἀκμάζοντα τὰ ἔργα τῆς Βρετανικῆς φιλεργίας, παντοῦ θέλεις θαυμάσει τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, τὸ τέλειον τῆς βιομηχανίας, τὸ ἀξιόλογον τῶν λεωφόρων καὶ τῶν ἔργοστασίων, ἅτινα πλημμυρίζουσι τὰς ἀγορὰς τοῦ κόσμου ὅλου διὰ τῶν προϊόντων αὐτῶν.

Ἄλλὰ τὸ θαυμαστότερον, καθ' ἡμᾶς, εἶναι ἡ ἀδιάκοπος προσπάθεια τῶν Ἀγγλῶν τοῦ νὰ συντέμωσι μὲν τὰς διατάξεις τοῦ χρόνου, ν' αὐξάνωσι δὲ τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας αὐτῶν, καὶ τοι γινομένης ἐντὸς βραχυτέρου χρονικοῦ διαστήματος. Ὀνομάζουσι τὸν χρόνον νόμισμα — time is money — καὶ ὡς τοιοῦτον θεωροῦντες αὐτὸν, σκέπτονται ἀδιαλείπτως πῶς νὰ κερδαίνωσι πλειότερον. Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην πρέπει κυρίως ν' ἀποδοθῇ καὶ τῶν ἄμεινων καὶ τῶν σιδηροδρόμων, καὶ αὐτοῦ τοῦ θαυμασίου ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου ἢ ἐφευρέσεις καὶ τελειοποιήσεις. Μεταξὺ δὲ τῶν τεραστίων τούτων ἔργων, θαυμαστοτάτη εἶναι καὶ ἡ ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κατασκευασθεῖσα ἐναέριος σχεδὸν σωληνωτὴ γέφυρα, τὴν ὁποίαν περιεγράψαμεν ἐν τῷ Η'. φυλλάδιῳ τῆς Πανδώρας.

Ὡς ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ἐπρόκειτο πῶς νὰ ἰδρυθῇ γέφυρα ἄνω τοῦ πορθμοῦ τῆς Μενάης, δι' ἧς νὰ συναφθῶσιν αἱ σιδηραὶ ὁδοὶ τῶν δύο ἀντικειμένων παραλίων, ὅτι αἱ φυσικαὶ δυσκολίαι δὲν ἦσαν τόσῳ δυσκαταμάχητοι ὅσα αἱ παρεμβληθεῖσαι ἀπὸ αὐτὸ τὸ ναυτικὸν διευθυντήριον, καὶ ὅτι ὁ μηχανικὸς Στέφενσον, ὑπερπηδήσας καὶ αὐτὰς, κατάρθωσεν ἐν τῶν καταπληκτικωτέρων μεγαλοεργμάτων τοῦ ἰθ'. αἰῶνος, ἀπαθανάτισας συγχρόνως τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ἡ Πανδώρα, ἐπιθυμοῦσα νὰ παραστήσῃ ψηλαφητότερον πρὸς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς τὸ μεγαλοῦργημα τοῦτο, διὰ ν' ἀποδείξῃ καὶ ψηλαφητότερον, εἰ δυνατόν, τὴν ἐκ τῆς φιλοπονίας ἐθνικῆν ὠφέλειαν καὶ δόξαν, δημοσιεύει σήμερον δύο εἰκόνας, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη παριστᾷ τὴν εἰσοδὸν τῆς σωληνωτῆς γεφύρας ἐφ' 2.

ἦς ἐγκατέστη τὸ ὄνομα τοῦ εἰδότου μηχανικοῦ, ἡ δὲ κηγνύοντα μόνον τὸν τελευταῖον ἤλον, δι' οὗ συμ-
θευτέρα τὰ εσωτερικὸν κούτης, καὶ τὸν Κ. Στεφενσὼνα πληροῦται ἡ ποσότης δύο ἑκατομμυρίων! N. Δ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΑΡΟΝΟΥ ΤΡΕΓΚ.

(Εκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

Τὰ πρῶτα συμβάντα καὶ ἡ φυλάκισίς του.

Ὁ Βαρόνος Φρεδερίκος Τρέγκ, ὅστις κατέστη περίφημος δι' ὅσα ὑπέφερε, ζήσας τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του ἐν πολιτικαῖς φυλακαῖς, ἐγενήθη ἐν Κοινοβούριον τῆς Πρωσίας, τὴν 16 Φεβρουαρίου, 1726 ἐξ ἐνός τῶν εὐγενεστέρων οἰκῶν τοῦ τόπου. Ὁ πατήρ του ἦτον ἀντιστράτηγος τοῦ ἱππικοῦ μετὰ τὸν θάνατον δ' αὐτοῦ, συμβάντα ἐν 1740, ἡ μήτηρ του συνῆψε δεύτερον γάμον, καὶ ἐγκαταλείψασα τὴν Πρωσίαν, κατέφυγεν εἰς Βρεσλάου. Εἶχε δὲ ἀκόμη ὁ Φρεδερίκος καὶ δύο ἀδελφοὺς καὶ μίαν ἀδελφήν, καὶ ὁ μὲν νεώτερος τῶν ἀδελφῶν του συνώδευσε τὴν μητέρα των εἰς Σιλεσίαν, ὁ δὲ πρεσβύτερος εἶχε βαθμὸν ἀνθυπαυστοῦ εἰς τὸ ἱππικόν, καὶ ἡ ἀδελφή του ἐνυμφεύθη τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ στρατηγοῦ Βαλδοῦ, ὅστις παραιτηθεὶς τῆς ὑπηρεσίας, ἔζη ὡς ἰδιώτης ἐπὶ τῶν κτημάτων του ἐν Βραδενβούργῃ.

Ὁ δὲ Τρέγκ, τραφεὶς ἐν κοινωσίᾳ ἐκδεδητημένη καὶ ἡμιβαρβάρῳ, ἐξέκλινεν εἰς ἀσωτίαν καὶ διεκαίετο ὑπὸ φιλοδοξίας πολεμικῆς, ἧτις ἦν τότε τὸ ἐπικρατοῦν ἐν Εὐρώπῃ πάθος. Ὅλοι ὠνειρεύοντο κατακτήσεις, καὶ ἐν Πρωσίᾳ μάλιστα, ἧτις ἤρχιζεν ἡδὴ ἀπογεμνοῦσα τοὺς γείτονας τῆς πρὸς ἰδίαν αὐξάνειν, ὁ ζῆλος αὐτῶν ἐκορυφώθη μέχρι παραφορᾶς καὶ μέχρις ἐγκλήματος. Τοιαύτην τάσιν πνεύματος εἶχε καὶ ὁ Τρέγκ· εἶχε ὅμως συγχρόνως καὶ μεγάλην ἰκανότητά. Φιλομαθὴς εἰς βαθμὸν ὑπέρτατον, εἶχε ταμιεύσει εἰς τὸν νοῦν του πᾶν εἶδος ἀρχαίας καὶ νέας γνώσεως, πολλῶν τῶν πρακτικῶν ἐπιστημῶν ἦτον ἐμπειρος, καὶ εἰς τῶν εὐαρέστων ἀσκήσεων πολλὰς εἶχε γυμνασθῆ, ζωγραφῶν, ξιφασκῶν καὶ ἱππέων ὡς εἴτις καὶ ἄλλος. Τοῦ θρησκευομένου τῶν διαμαρτυρουμένων, εἶχε πολλὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραφῶν, ἀλλ' ὅλα ταῦτα οὐτε τὴν φιλοπόλεμον αὐτοῦ ὀρμὴν κατέστειλον, οὔτε εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀσωτίας τὸν ἀνεγαίτιζον, οὐδ' ἐταπεινῶν τὴν οἰήσιν του ἧτις τὸν καθίστα διτταχάλινωτον καὶ τὸν ἐκρήμιζεν εἰς παντοίας καὶ λευθρίας ἀπάτας. Ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Κοινοβούριον, καὶ πλήρης τῶν χρηστοτέρων ἐλπίδων, μετεκλήθη εἰς Βερολίνον, ὅπου ὑπὸ τῶν ἀρίστους οἰωνοὺς παρουσιάσθη εἰς Φρεδερίκον τὸν Βασιλέα τῆς Πρωσίας, ὅστις τὸν ἐδέχθη εὐμενέστατα, καὶ τὸν κατέταξεν εἰς τὴν σωματοφυλακὴν τῶν ἐφιθῶν. Τότε ἦτον ὁ Τρέγκ ἐκκαιδεκαέτης μόνον, καὶ ἠθάνθη μεγίστην χαρὰν διὰ τὸν διορισμὸν τοῦτον, διαφλεχθεὶς συγχρόνως ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ διακριθῆ ὅπως δῆποτε. Οὐδεὶς ποτὲ, ὡς γνωστὸν, εἰδειξεν εἰς βαθμὸν ὑπέρτατον τὴν δύναται ἢ ἀμετάτρεπτος θέλησις, ἀσκουμένη σταθερῶς καὶ μετ' ἐπιμονῆς, ὅσον Φρεδερίκος ὁ Β', ὅστις ἀπεράτισε ν' ἀναδείξῃ διὰ τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας μέγαν ἐν τῶν σχετικῶν ἀσῆμων τῆς Γερμανίας λαὸν, καὶ τὸ κατῶ-

θωπε. Καὶ μεγάλους μὲν στρατοὺς δὲν ἐδύνατο νὰ συλλέξῃ ἐκ τῆς μικρᾶς του ἐπικρατείας, ἀλλ' ἐπεμελήθη ὥστε ἡ ἐμπειρία ν' ἀναπληρῆ τὴν ὕλικὴν δύναμιν. Ποτὲ ἴσως ἄνθρωπος βαθύτερος περὶ τὴν τακτικὴν ἐπιστήμην δὲν ἀνεδείχθη καὶ τὸ στρατεύμα του ὡμοίαζε σοφῆν μηχανήν, ἧς ὅλα τὰ μέλη θαυμασιῶς ἰσορροποῦντα, εἶχον ἐν γενικὸν καὶ κοινὸν ἐλατήριον, αὐτὸν τὸν ἴδιον. Ἡ σωματοφυλακὴ δὲ ἰδίως, εἰς ἣν ὁ Τρέγκ εἶχε καταταχθῆ, ἐχρησίμευεν ὡς σχολεῖον καὶ ὡς ὑπόδειγμα ὅλου τοῦ ἱππικοῦ τῆς Πρωσίας. Ὅλη συνίστατο εἰς μίαν μόνην ἰλην, ἐκλελεγμένην ἀριστήν-δην ἐξ ὅλου τοῦ στρατοῦ, καὶ ἔφερε στολὴν πολυτελεστάτην, ὅποιαν οὐδὲν στρατιωτικὸν σῶμα ἐν πάσῃ τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Διτοχίλια δίστηλα μόλις ἤρχον εἰς ἐνδυμασίαν ἐκάστου ἀξιωματικοῦ· ὁ θώραξ ἦτον ὅλος ἐπάργυρος, καὶ ἐξ ακόσια δίστηλα ἦν ἡ τιμὴ τῆς ἱπποσκευῆς. Συνέκειτο δὲ ἡ ἰλη ἀπὸ μόνους ἐξ ἀξιωματικῶν, καὶ ἀπὸ 144 στρατιωτῶν, καὶ προσέτι πεντήκοντα ὡς ἐξήκοντα ὑπεραριθμοὺς, καὶ ἱπποὺς ἴσους τὸν ἀριθμὸν. Ὁ Βασιλεὺς κατέταττεν εἰς τὴν σωματοφυλακὴν ταύτην τοὺς ὠραιότερους τῶν ἀνδρῶν ὅσους ἀπῆντα, καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἦσαν οἱ ἐμπειρότεροι τοῦ στρατοῦ, διδασκόμενοι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φρεδερίκου. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπῆρχοντο αὐτοὶ εἰς τὸ ἱππικόν, διδάσκοντες ὅσους ἐξελιγμένους ἐμάνθανον παρ' αὐτοῦ. Ἄν ἡ διαγωγή των ἦτον καλὴ, ἦτον ταχεῖα ἢ πρόδοξος των. Ἀλλὰ διὰ τὸ ἐλάχιστον πταίσμα ὑπεβιβάζοντο, καὶ ἐτιμωροῦντο προσέτι ἀποπεμπόμενοι εἰς τὰ τάγματα τὰ κατὰ πόλεις φρουροῦντα.

Οὐδαμῶς στρατιωτικὰ ἀσκοῦνται ὡς ἠσκεῖτο ἡ σωματοφυλακὴ ἐκείνη. Τὰ γυμνάσια ἤρχιζον εἰς τὰς τέσσαρας ἀπὸ πρῶτας, καὶ ἐγίνοντο ἀπάπειραι ὅλων τῶν μεταβύθμιστων ὅσας ὁ βασιλεὺς ἐμελέτα νὰ εἰσάξῃ εἰς τὸ ἱππικόν του. Οἱ ἱππεῖς ὑπεχρεοῦντο ἄλλοτε νὰ πηδῶσι τάρρους τριῶν, τεσσάρων, πέντε καὶ ἕξ ποδῶν, ἢ φραγμοὺς διαφόρου ὕψους, ἄλλοτε νὰ δρῶσιν ἀπὸ βυτῆρος κατ' ἀλλήλων ὡς εἰς τὰ ἱπποδρομια. Αἱ αὐταὶ δ' ἀσκήσεις ἐπανελαμβάνοντο καὶ μετὰ μεσημβρίαν ἐπὶ νέω ἱππῶν, καὶ πολλάκις συνέβαινε ν' ἀκούῃ ἡ πόλις τοῦ Ποτσδάμου δις τῆς νυκτὸς παικνιζόμενον τὸ πολεμιστήριον. Οἱ ἱπποὶ ἐτρέφοντο εἰς τὰ βασιλικὰ ἱπποστάσια, καὶ ὅστις δὲν ἐνεδύετο, ὠπλιζέτο, παρεσκεύαζε τὸν ἵππον, ἐπέβαινε καὶ ἐφαίνετο ἱππέων ἐμπρὸς τῶν ἀνακτόρων ἐν διαστήματι ὀκτῶ λεπτῶν, αὐτὸς ἐπέλετο εἰς δεκατεσσάρων ἡμερῶν κράτησιν. Μόλις δ' ἐκλείον οἱ στρατιῶται τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν ὕπνον, καὶ πάλιν ἦχει ἡ σάλπιγξ, ὅπως ἐπιθῶσι νὰ εἶναι ἀγρυπνοὶ. Τὰ γυμνάσια ταῦτα ἐρόνευον πολλοὺς καὶ ἱπποὺς καὶ ἀνθρώπους· ἀλλὰ περὶ τούτου ὁ Φρεδερίκος ποσῶς δὲν ἐφρόντιζεν.

Ἐνίοτε εἰς τινὰ ἀποσπάσματα ἐπετρέπετο ν' ἀπέρχοντο πρὸς διάχυσιν εἰς Βερολίνον· οἱ μᾶλλον εὐνοούμενοι τῶν ἀξιωματικῶν προσεκαλοῦντο εἰς τινὰς περιστάσεις εἰς τὸ γαῦμα τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς σπανίας ἐπισήμους ἡμέρας εἰς τὸ τῆς βασιλείας, ἧτις ἀντέμειβε πολλαπλασίως τὸν διηνεκὴ κίνδυνον εἰς ὃν ἐξέθετον ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός των, καὶ αὐτὴν

τὴν ζωὴν των. Ὁ Τρέγκ μεταξὺ αὐτῶν, ἔχων τινὰ οὐκ εὐκαταφρόνητα κτήματα ἐν Οὐγγαρία, ἅτινα τῷ ἐχορήγουν καὶ τοῦ βαρόνου τὸν τίτλον, οὐδεμίαν εἶχε ἀνάγκην νὰ θηρεύῃ αὐλικὰς εὐνοίας. Ἐκ φιλοδοξίας ὅμως τὰς ἐπεζητήσθη μετ' ἀπερισκέπτου ζήλου καὶ ὑπόκρισην εὐαρεστῆτος τῷ ἡγεμόνι. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εἶχε μνημονικὸν παραδόξως ὀξύ, καὶ μόλις τινὰς ἐβδομάδας μετὰ τὴν κατάταξιν του εἰς τοὺς σωματοφύλακας, ὁ βασιλεὺς τὸν ἐξέτασε περὶ τοῦ ἀξιολόγου προτερήματος τούτου. Πρῶτον τῷ ἔδωκε ν' ἀποστηθίσῃ τὰ ὀνόματα πενήκοντα στρατιωτῶν, καὶ μετὰ πέντε λεπτά ὁ Τρέγκ τὰ ἤξευρεν· ἐπειτα τῷ ἐπρότεινε τὴν ὑπόθεσιν δύο ἐπιστολῶν, καὶ ὁ Τρέγκ ἀμέσως τὰς συνέταξε, τὴν μὲν Γαλλιστί, τὴν δὲ Λατινιστί. Μετὰ ταῦτα τὸν διέταξε νὰ διαγράψῃ ἐκ μνήμης γνωστὴν τινὰ θέσιν, καὶ εἰς τοῦτο ἐπέτυχεν ἐπίσση· ὁ νέος σωματοφύλαξ. Τότε ὁ βασιλεὺς τὸν ἐπροβίβασεν εἰς ἀνθυπαυσίτην, καὶ τῷ ἔδωκε λαμπροτάτην στολὴν διὰ τὴν νέαν ὑπηρεσίαν του.

Οὕτω προσδύτας ὁ νέος βαρόνος, εἶχεν ἐμπρὸς τοῦ ἡνεωγμένην τὴν ὁδὸν πρὸς τοὺς ἀνωτάτους βαθμοὺς, ὅταν ἐξ ἰδίας ἀφροσύνης κατέστρεψε πᾶν τὸ μέλλον του. Φαίνεται ὅτι ἐν ᾧ διεμένον ἐν Βερολίνω, ἠράσθη μιᾶς τῶν ἀδελφῶν τοῦ βασιλέως, ἧτις καὶ αὐτὴ ἀπερισκέπτως ἐνεθάρρυνε τὸ ἐπικίνδυνον αἰτήρημά του, καὶ τὸν παρέτρεψεν ἐπὶ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ἡριστιοῦ, ὅπερ ἔχαινεν ὑπὸ τοὺς πόδας του, ἔτοιμον εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ τὸν καταβροχθίσῃ. Κατ' εὐτυχίαν ὁ βασιλεὺς δὲν ἐνόησε τὰ ἀτύγγνωστον τόλμημά του, εἰμὴ ἀρ' οὐ εἰ τινὲς ἐστρατείας κατ' Αὐστρίαν ἔδωκεν ὁ Τρέγκ μεγάλα ἀνδρίας δείγματα. Διὰ τοῦτο ὁ Φρεδερίκος δὲν ἐδείχθη τότε ὀξύ εἰς τιμωρίαν τῆς αὐθάδους οἰητικῆς του, ὅσον ἄλλως ἦτον ἐπόμενον· οὐδὲ ἐπῆλθε μάλιστα ἡ ποινὴ μέχρις οὐ νὰ ἐδόθη αἰτία ὀργῆς, ὅτι ὁ Τρέγκ ἐδέχθη παρὰ τοῦ ἐξαδέλφου του Φραγκίσκου, ἀρχηγοῦ τῶν Πανδούρων εἰς Αὐστριακὴν ὑπηρεσίαν, δῶρον ἱππῶν καὶ φιλικὴν ἐπιστολήν, ὅπερ ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Φρεδερίκον ἀμφιβολίας περὶ τῆς πίστεώς του. Τὸ διπλοῦν τοῦτο σφάλμα ἐπέφερε τῆς τύχης του τὴν καταστροφὴν.

Εἰς κράτη κυβερνώμενα ἐλευθέρως, ἐγκλήματα ἀληθῆ ἢ ὑποτιθέμενα κατὰ τοῦ δημοσίου ἢ κατ' ἰδιωτῶν δικάζονται, καὶ ἂν δὲν ἀποδειχθῶσι, ἀθωοῦνται ὁ ἐγκαλούμενος. Ἀλλ' οὐδεμία ὑπάρχει ἐγγύησις κατὰ τῆς ἀδικίας εἰς κράτη ὅπου ἄρχει δεσπότης, ὅπου αὐτὸς κατὰ τὸ δοκοῦν ἢ εἰσάγει εἰς δίκην, ἢ ἀμέσως καταδικάζει τὸν ὑποκτον. Φρεδερίκος ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας πολλὰ ἐκήρυττε περὶ τῆς εὐθιδικίας του· καὶ τῷ ὄντι συνήθως, ὅταν δὲν ἐπρόκειτο περὶ αὐτοῦ τοῦ ἴδιου καὶ τῆς πολιτικῆς του, ἐπέτρεπε εἰς τὰ δικαστήρια νὰ δικάζωσιν ἐλευθέρως. Ἦδη ὅμως ἄνευ πολλῶν προδικασιῶν, διέταξε κατὰ τὸ μᾶλλον αὐθαίρετον τρόπον νὰ συλληθῇ ὁ Τρέγκ, καὶ νὰ πεμφθῇ δέσμιος εἰς τὸ φρούριον Γλάτς. Τῷ ὄντι δὲ συνελήθη ἐν Ἰουλίῳ τοῦ 1765 ἔτους, κατὰ τὸ δεκάκτον ἔνατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ἐντελῶς ἀπροσδοκῆτως, ἀνεξετάτως, ἀδικάστως, ἀναπολογῆτως, ὡς ἐγκληματιαν, πενήκοντα Οὐστᾶροι τὸν

ἔφεραν ἀπὸ τοῦ τράτοῦ εἰς τὴν φυλακὴν. Ὅλη του ἡ πλουσία ἀποσκευὴ ἐγένετο τὸ ἐρμικιον τινῶν κολλάων τοῦ βασιλέως, καὶ ἡ θέσις του ἐδόθη εἰς ἄλλον. Ὁ Τρέγκ ἦτον τῷ ὄντι ἐνοχλὸς πολλῆς ἀφροσύνης, ἴσως ἦτον καὶ πραγματικῶς ἐγκλήματος ἐνοχλὸς, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς καταδικῆς καὶ τῆς φυλακίσεώς του ἦτον κηλὶς εἰς τὸν Φρεδερίκον, τὸν Μέγαν, ὡς ἐκαλεῖτο συνήθως. Καὶ δικαίως δύναται τις νὰ ἐπιρωνήσῃ ὡς ὁ Τρέγκ ἔγραπεν ἐπὶ τῆς περιστάσεως ταύτης· « Δυστυχῆς ὁ λαὸς ὅπου ὑπάρχει ἰσχύς ἀνωτέρα τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου, ὅπου ἡ αὐτὴ τυχὴ ἐπικρέμαται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀθῶου ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνόχου! Δυστυχῆς ὁ τόπος ὅπου τὸ παντοδύναμον θεῖον ὑπεριχύει τῶν δικαστικῶν ἀποράσεων, καὶ ἀποινιστερᾷ τὸν πολίτην περιουσίας, ζωῆς καὶ τιμῆς! »

Οὕτω κατεκλείσθη ὁ Τρέγκ εἰς Γλάτς, ἰσχυρὸν φρούριον κείμενον μεταξὺ τῶν ὀρέων. Ἄν ἤξευρε νὰ ἐνδῶσθαι εἰς τὰς περιστάσεις, ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ ταπεινὰς συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Φρεδερίκον. Ἀλλὰ τὴν συνείδησιν ἔχων τῆς ἀθωότητός του, καὶ πλήρης ἀνακατήτους, ἐζήτησε νὰ καθυποβληθῇ εἰς στρατοδικεῖον, καὶ δυσχερέστερον διὰ τῆς τόλμης του ταύτης ἔτι μᾶλλον τὸν Φρεδερίκον, ὅστις οὐτε ἀπήντησεν εἰς τὴν αἰτήσιν του. Τότε ἀπελπισθεὶς νὰ δικαιοῦθαι καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ, καὶ δυσανασχετῶν πρὸς τὸν ἀδικον περιορισμὸν του, ἀπεφάτισε ν' ἀποπειραθῆ νὰ δραπετεύσῃ. Δὲν ἐστερεῖτο οὔτε φίλων οὔτε χρημάτων, καὶ ἐρρόνει ὅτι εὐκόλως ἤθελε δελεάσει τοὺς φρουροῦντας αὐτὸν ἀξιωματικούς. Τὸν ἐδοῦθη δὲ εἰς τοῦτο τὸ σχέδιόν του εἰς ὑπολογιστὸν Πιάτσκ, καὶ εἰς Σημαιοφόρος Ρέιτς καλούμενοι, ἀμρότεροι προτεινόμενοι νὰ δραπετεύωσι μετ' αὐτοῦ. Ἐπειτα δὲ ἔλαβε συνωμοτήν καὶ εἰς λοχαγὸν Μάγκετ, καταδικασθέντα ὑπὸ στρατοδικεῖου εἰς δεκαετὴ φυλάκισιν. Ἀλλ' ἀρ' οὐ τὰ πάντα προπαρεσκευάσθησαν ὅπως δραπετεύσῃ μετὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων, αἰφνης ὁ Μάγκετ τὸν ἐπρόδωκεν, ἐξαγοράτας διὰ τῆς αἰσχροῦς ταύτης τιμῆς τὴν χάριν καὶ τὴν ἐλευθερίαν του· ὁ Πιάτσκς ἐλειπτοτάτησεν, ὁ Ρέιτς ἐφυλακίσθη ἐπὶ ἔν ἔτος καὶ ὑπεβιβάσθη, τοῦ δὲ Τρέγκ ἡ κάθειρξις ἐγένετο αὐστηροτέρα καὶ συντονωτέρα ἢ ἐπαγρύπνησις. Ἡ ἀπόπειρα αὐτὴ ἠξήσθη τοῦ βασιλέως τὰς ὑπονοίας καὶ τὴν ὀργήν, καὶ οὐδεμία πλέον ἔμενε ἐλπίς χάριτος ἢ δικαιοῦσεως.

Ἀπὸ τοῦδε ἀρῆνομεν αὐτὸν τὸν Τρέγκ νὰ διηγηθῇ τὰ περαιτέρω συμβάντα του, συντέμνοντες μόνον τὴν ἐκθεσίαν του ὅπου φαίνεται ἀναγκαῖον.

Κάθειρξις ἐν Γλάτς.

Μόνος καὶ εἰς ἑμαυτὸν ἐγκαταλειφθεὶς, ἐθεώρησα τὴν θέσιν μου ὑπὸ τὴν χειρίστην ἐποψίν, καὶ ἀπεφάσισα ἢ νὰ φύγω ἢ νὰ φονευθῶ. Ἡ ἀνυπόμονος κρατὶς μου ἐξανίστατο κατὰ τῆς μακρᾶς φυλακίσεώς μου, ἀλλὰ δὲν ἀπηλπίζομην νὰ δελεάσω τὴν φρουράν, διότι αὐτὴ ἤξευρεν ὅτι εἶχον χρήματα, ὡς καὶ ἐγὼ ἤξευρα ὅτι πρὸς τάγμα πτωγῶν, οὐ οἱ ἀξιωματικοὶ εἰσὶν ὅλοι δυσχερέστεροι, διότι συνήθως ἐπέτρελλον εἰς

αὐτὸ ἐξ ἄλλων ταγματῶν πρὸς τιμωρίαν δι' ἐλαφρόν τι σφάλμα, οὐδεμία ἐπιχειρήσις ἦτον ἀδύνατος.

Τὸ σχέδιόν μου ἦτον τὸ ἀκόλουθον. Ὁ τόπος τῆς καθειρξῆώς μου ἦτον εἰς τῶν πύργων τοῦ φρουρίου, τὸ δὲ παραθύρον αὐτοῦ, ἐννεμήκοντα πόδας ὑπὲρ τὸ ἔδαφος ἀνοιγόμενον, ἀπέβλεπε πρὸς τὴν πόλιν, ὅπου ἔπρεπε νὰ προπαρασκευάσω καταφύγιον πρὶν ἐπιχειρήσω νὰ δραπετεύσω. Τοῦτο δὲ κατώρθωσα δι' ἐνὸς τῶν ἀξιωματικῶν, ὅστις ἔπεισεν ἕνα σαπυνοποιὸν νὰ μὲ κρύψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Μετὰ ταῦτα, ὀδοντώσας τὸ μαχαίριδόν μου, ἔκοψα δι' αὐτοῦ πρὸς διὰ πρίονος τρεῖς παχείας σιδηρᾶς κιγκλίδας τοῦ παραθύρου μου. Ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος ἦτον δυσχερέστατος, διότι ἔπρεπε νὰ διαπρίσω ὀκτώ κιγκλίδας ὀπως δυνήθω νὰ διέλθω. Ἄλλος λοιπὸν ἀξιωματικὸς μοι ἐπρομήθευσε πρίονα, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὸν μεταχειρίζωμαι μετὰ πολλῆς προσοχῆς, διότι ἐδύνατο ν' ἀκουσθῆ ὁ τρυγμὸς του. Ἄλλὰ μέχρι τέλους ἐπιτυχῶς, καὶ τότε ἔκοψα τὸ δερμάτινον φρωματόδεσμόν μου εἰς λωρία, τὰ συνέβραψα τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐπρόσθεσα καὶ τῆς κλίνης μου τὰ σιδόνια, καὶ οὕτω κατέβην ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο ὕψος. Ἡ νύξ ἦτον σκοτεινοτάτη, ἔβρεχε, καὶ ὄλαι αἱ περιστάσεις ἐφαίνοντο αἰσiai. Ἄλλὰ πρὶν εἰσελθῶ εἰς τὴν πόλιν, ἔπρεπε νὰ διαβῶ τάρρους τελατωδεις, καὶ τοῦτο δὲν τὸ εἶχον σκεφθῆ. Ἐκεῖ ἐβυθίσθην μέχρι τῶν γονάτων εἰς τὸν πηλόν, καὶ ἄρ' οὐ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἠγωνίσθην ματαίως, ἠναγκάσθην τέλος νὰ φωνάξω τὸν φρουροῦντα στρατιωτὴν, καὶ νὰ τῷ εἰπῶ ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν φρουράρχον ὅτι ὁ Τρέγχι ἐκόλλησεν εἰς τὸ τέλμα.

Ἡ δυστυχία μου ἦτον πρὸ πάντων μεγάλη εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, διότι ὁ φρουράρχος ἦτον ὁ σκληρότερος τῶν ἀνθρώπων. Μαθὼν τί μοι συνέβη, μὲ ἀφῆκεν εἰς τὸν πηλόν μέχρι τῆς ἐπομένης μεσημβρίας, ἐμπαιζόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Τότε δὲ ἀπεσπάρθην ἐκεῖθεν ἡμίθανῆς, καὶ κατεκλείσθην πάλιν εἰς τὴν εἰρκτὴν μου, χωρὶς νὰ μοι δοθῆ ὕδωρ νὰ πλυθῶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τις τὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὕρισκόμεν, ὅταν ἔπεσα ἐκνευρισμένος καὶ πλήρης ἀκαθαρσίας. Ἡ μακρὰ κόμη μου ἀπέσταζε πηλοῦ, διότι πηλὸς μὲ κατακάλυψεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν κατὰ τὸν ὑπέρτατον ἐκεῖνον ἄγωνά μου ἐντὸς τῆς τάρρου. Οὕτως ἔφεινα μέχρι τῆς ἐπαύριον, ὅταν οἱ λοιποὶ περυλακισμένοι ἐπέμφθησαν νὰ μὲ βοηθήσωσι νὰ καθαρισθῶ.

Καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεώς μου ἡ μόνη πρὸς ἐμὲ ἐπιείκεια τῶν δεσμοφυλάκων μου ἦν ὅτι μοι ἐπέτρεπον τὴν χρῆσιν βιβλίων, καὶ δι' αὐτῶν ἐβόηθον τὴν βραδείαν πῆσιν τοῦ χρόνου. Ὅταν ὄμως ἀπηύδουν ἀναγινώσκων, καὶ ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς, σκοτεινοὶ ἦσαν καὶ οἱ στοχασμοί μου. Τὸ πνευμά μου δὲν εἶχε δαμασθῆ εἰσέτι, καὶ ἐδίψων ἐλευθερίαν ἢ ἐστερηθῆν ἀδικίας.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ φρουράρχος, ταγματάρχης Δου ἦλθε νὰ μὲ ἐπισκερθῆ, συνοδευόμενος ὑπ' ἐνὸς ἀξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς καὶ ἐνὸς ὑπαξιπτοῦ ἐρευνητᾶς δὲ ὄλας τοῦ θαλάμου μου τὰς γωνίας, μ' ἐπέ-

πληξεν διὰ τὸ ἐγκλημα τῆς ἀποκείρας μου πρὸς δραπέτευσιν, καὶ μὲ ἀπεκάλεσε προδότην πρὸς τὴν πατρίδα μου, ἀλληλογραφοῦντα μετὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἄλλ' ἐν ᾧ ὠμίλει, ἤρπασα αἰφνιδίως τὸ ξίφος τοῦ ἐφ' εἰς πρό τινων στιγμῶν εἶχον προσηλώσει τοῦ ὀφθαλμοῦ μου, ὑπερέβην πηλῆσας τὴν θύραν, ἀνέτρεψα τὸν σκοπὸν, καὶ τὸν ἐκύλισα κάτω τὴν κλίμακα, ἔβρασα ἐκπρὸς τῶν στρατιωτῶν οἵτινες συνέπεσε νὰ εἶναι παραταταγμένοι ἐμπρὸς τῆς πύλης τῆς φυλακῆς, ἀλλὰ σπυρῶν τὴν φρουράν, ἐρρίφθη κατ' αὐτῶν ξιφῆσι, τοὺς ἐξέπληξα διὰ τῆς ὀρμῆς μου, ἐπλήγωσα τέσσαρας, διέβην διὰ τῶν λοιπῶν ὄλων, ἀνέβην εἰς τὸ σταθῆτον τοῦ ὄχυρώματος, καὶ τὸ ξίφος κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας, ἐκείθεν ἐπήδησα τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο ὕψος χωρὶς οὐδεμίαν βλάβην. Ἐπίσης δ' ἀσφαλῶς καὶ εὐτυχῶς ἐπήδησα καὶ τὸ δεύτερον τεῖχος. Τὰ τηλεβόλα πῶν ἦσαν κατ' εὐτυχίαν κενά, καὶ νὰ πηδῆσιν κατόπιν μου κἀνεὶς δὲν ἐτόλμα, ἀλλὰ διὰ νὰ μὲ διώξωσιν ἔπρεπε νὰ διέλθωσι διὰ τῆς πόλεως καὶ διὰ τῆς πύλης τῆς ἀκροπόλεως, ὥστε ἐπροπορευομένη αὐτῶν ἡμίσειον ὥραν.

Ἄλλ' εἰς τῶν σκοπῶν, φρουρῶν ἐντὸς στενωποῦ, ἠθέλησε νὰ μὲ ἀναχαιτίσῃ ἑμᾶκρυνα ὄμως τὴν λόγῃν του, καὶ τὸν ἐπλήγωσα εἰς τὸ πρόσωπον. Συγχρόνως ἄλλος σκοπὸς ὤρμησεν ἀπὸ τὰ προτειχίσματα νὰ μὲ συλλάβῃ ὀπισθεν, καὶ ἐγὼ, ὅπως τὸν διαφύγω, ἐπήδησα πρὸς τὰ χαρακώματα. Ἐκεῖ ὄμως κατὰ δυστυχίαν περιεπλάκη ὁ ποῦς μου, καὶ λόγῃ μ' ἐπὶ ἠγώσεν εἰς τὸ ἄνω χεῖλος. Οὕτως ἐμποδιζόμενα μὲ ἐκτύπησαν μετὰ τὰς στήθικας τῶν ὀπλῶν των, καὶ μ' ἔσυραν ὀπίσω εἰς τὴν φυλακὴν, ἐν ᾧ ἀηλιτισμένος ἀντεμαχώμην.

Εἶναι βέβαιον ὅτι ἂν εἶχον πηλῆται μετὰ πλείονος προσοχῆς τοὺς χάρακας, καὶ ἂν εἶχον φονεῦσει τὸν φρουρὸν ὅστις μοι ἀντίστατο, διέφευγον εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βοημίαν, ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ δραπέτευτας ἐκ τοῦ φρουρίου, ὑπερβάς δια τὰ τεῖχη, ἀνατρέψας ὄλους τοὺς σκοποὺς, καὶ διαβάς ἐνώπιον τῶν ἐνόπλων φρουρῶν. Κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸ ξίφος, οὐδένα εἶχον νὰ φοβῶμαι, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο νὰ μὲ φθάσῃ τρέχων.

Ἄλλ' ἄρ' οὐ αἰματόφροτος καὶ καταβεβλημένος ἐκομίσθην εἰς τὴν εἰρκτὴν μου ὀπίσω, ᾗ ᾗ τὴν ἑαυτοῦ στήρτης αὐτῆς. Δύω σκοποὶ καὶ εἶς ὑπαξιωματικὸς κατεκλείσθησαν μετ' ἐμοῦ, καὶ ἐφυλάττοντο καὶ αὐτοὶ ὑπὸ ἄλλων σκοπῶν ἐξωθεν. Ἡθανόμην δὲ πόνους μεγάλους ὁ ποῦς μου εἶχε στραγγαλισθῆ εἰς τὴν πάλην, ἐπίουον αἷμα, καὶ αἱ πληγαὶ μου μάλιστα μετὰ ἕνα μῆνα ἐβλάστησαν. Τότε δὲ πρῶτον ἐμῶν ὅτι ὁ βασιλεὺς εἰς μονοετὴ φυλακίσειν μὲ εἶχε μόνον καταδικάσει, ὅπως πληροφωρηθῆ ἂν αἱ ὑποψίαι του ἦσαν βάσιμους, καὶ εἰς τὴν μητέρα μου ἦτις ἀνεφέρθη ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀπάντησεν. Ὁ υἱὸς σας πρέπει νὰ μείνῃ εἰς τὴν φυλακὴν πρὸς ποινήν τῆς ἀπεριτέκτου ἀλληλογραφίας του.»

Ἄλλὰ τοῦτο δὲν τὸ ἐγνώριζο ἕως τότε, καὶ ἐξ ἐναντίας ἐλέγετο εἰς τὸ Γλάτζ ὅτι ἡ καθειρξίς μου ἦτον ἰσόβιος· ἔμενον δὲ τρεῖς ἐβδομάδες μόνον ἀκόμη πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ποινῆς μου, ὅταν ἀπεπειράθην

τῆς παρατόλμου ἐκείνης δραπετεύσεως. Καὶ τί ἤθελεν εἰπεῖ ὁ βασιλεὺς; δὲν θὰ ἐνόμιζεν ἀναγκάσειν νὰ ἐπιτείνῃ τὴν αὐστηρότητα; Δὲν ἦτον ἄφρον νὰ ριψοκινδυνεύσω ἐκ νιανικῆς ἀνυπομονησίας τὴν δικαιοσύνην, τὴν τιμὴν, τὴν ἐλευθερίαν ἣτις ἐντὸς τριῶν ἐβδομάδων ἐμελλε νὰ μοι ἀποδοθῆ; Ἄλλὰ τοιαύτη ἦτον ἡ δυσμενὴς τύχη μου. Ὅλοι αἱ περιστάσεις ἐκρηύττοντο κατ' ἐμοῦ, ὥστε καὶ τέλος ἐγὼ αὐτὸς ἐδικαίουν τοὺς νομίζοντάς με προδότην, ἂν καὶ ἡ πρόθεσίς μου ἦτον ἀθῶα καὶ καθαρὰ.

Καὶ πάλιν λοιπὸν ἐν εἰρκτῇ· ἀλλὰ μόλις κατακλείσθεις, νὰ ἐμελέτων σχέδια δραπετεύσεως. Καὶ πρῶτον ἐφιλιώθην με τοὺς φύλακας μου. Εἶχον χρήματα, καὶ ἐνέπνεον συμπάθειαν. Αἱ δύο δὲ αὐταὶ περιστάσεις ἐνήργουν παντοδυνάμως ἐπὶ Πρῶτων στρατιωτῶν δυσχερεστημένων. Πολλὸς καιρὸς δὲν παρήλθε, καὶ εἶχον ἤδη κερδίσει τὴν εὐνοίαν τριάκοντα δύο στρατιωτῶν, προθύμων εἰς πάσας τὰς διαταγὰς μου. Ἐκτὸς δὲ δύο ἢ τριῶν, οἱ λοιποὶ ὄλοι δὲν ἐγνωρίζοντο μετὰ τῶν, ὥστε δὲν ἐδύνατο νὰ προδοθῶσιν ὄλοι συγχρόνως· ἐξελεξάμην δὲ ὡς ἀρχηγὸν αὐτῶν ὑπαξιωματικὸν τινα καλούμενον Νικολάν.

Ὅλη ἡ φρουρὰ συνέκειτο ἐξ ἑκατὸν εἰκοσι ἀνδρῶν μόνον ἐντὸς τοῦ Γλάτζ, διότι τὸ ἐπιλοιπὸν σύνταγμα ἦτον διεσπαρμένον εἰς τὰ περίχωρα. Εἶχον δὲ τέσσαρας ἀξιωματικούς, ὧν οἱ τρεῖς ἦσαν ὑπὲρ ἐμοῦ. Τὰ πάντα εἶχον ἐτοιμασθῆ· ξίφος καὶ πιστόλια εἶχον κρυβῆ εἰς μίαν τῶν ἐστιῶν ἐντὸς τῆς φυλακῆς μου· καὶ τὸ σχέδιον ἡμῶν ἦτον νὰ ἐλευθερώσωμεν ὄλους τοὺς περυλακισμένους, καὶ ν' ἀπέλθωμεν μετὰ τυμπανικρουσίας εἰς τὴν Βοημίαν. Ἄλλὰ δυστυχῶς εἶς Ἀυστριακὸς λειποτάκτης, εἰς δὲ ὁ Νικολάν· ἐνεπιστεύθη τὸν σκοπὸν ἡμῶν, τὸν ἐπρόδοσε, καὶ ὁ φρουράρχος ἀμέτῳ ἐπεμψε τὸν ὑπαξιπτοῦν αὐτοῦ εἰς τὸ φρούριον, διατάτων τὸν ἀξιωματικὸν τῆς ὑπηρεσίας νὰ συλλάβῃ τὸν Νικολάν καὶ τινὰς τῶν στρατιωτῶν καταμηνυθέντας. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος παρέλαθεν ὀκτὼ στρατιώτας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς.

Ἄλλ' ὁ Νικολάν ἦτον ἐκ τῶν φρουρούντων, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐκ τῶν φίλων μου ὄθεν, γνωρίζων τὸ μυστικόν, εἰδοποίησεν ὅτι ἀνεκαλύφθη ἡ συνωμοσία. Τότε ὁ Νικολάν μὴ διατάσας πλέον οὐδὲ στιγμὴν, ἀνέκραξε, ἀσύντροφοι, εἰς τὰ ὄπλα! ἐπρόδοθημεν ἡμῶς οἱ συνωμοταὶ ὀπλισθῆσαν, καὶ ἀπειλοῦντες νὰ φονεύσωσι τὸν πρῶτον ὅστις ἤθελε τοῖς ἀντιστῆ, ἦθον νὰ μ' ἐλευθερώσωσιν. Ἄλλ' ἡ σιδηρὰ θύρα τῆς φυλακῆς ἦτον τόσον ἰσχυρὰ, καὶ τόσον βραχὺς ὁ χρόνος, ὥστε δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὴν διαβρῆξωσιν. Ὁ Νικολάν ἐξωθεν μ' ἐφώνασε νὰ τοὺς βοηθήσω, ἀλλὰ ματαίως· καὶ τότε μόνον, βλέπων ὅτι οὐδὲν πλέον ἐδύνατο πρὸς σωτηρίαν μου, διευθύνθη πρὸς τὴν πύλην τοῦ φρουρίου, ὅπου ἦν τεταγμένος εἰς ὑπαξιωματικὸς μετὰ δέκα στρατιωτῶν, ὑπεχρέωσε καὶ αὐτοὺς νὰ τὸν παρακολουθήσωσι, καὶ ἔφυγε πρὸς τὴν Βοημίαν.

Ἐκτοτε ἐνέστησε κατ' ἐμοῦ σφοδρότερα τῆς τύχης ἡ θύελλα· καθυπεβλήθην εἰς ἀνάκρισιν ὡς συνωμότης θέλων νὰ διαφθείρω τοὺς ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας τοῦ βασιλεῦς· διετάχθη νὰ μαρτυρήσω τοὺς

ἐπιλοιπούς τῶν συνωμοτῶν. Ἄλλ' εἰς ταῦτα πάντ' ἀπεκρινόμεν διὰ τῆς σιωπῆς, σταθερῶς μόνον κηρύττω ὅτι ἡμῶν ἀθῶος, καὶ ὅτι κατεδικάσθη ἀδικίως, διότι οὐδέποτε ἐδικάσθη· ὅτι ἐπομένως ἡμῶν ἀπῆλλαγμένος πατῶν τῶν ὑποχρεώσεών μου, οὐδ' ἔπρεπε νὰ κατακριθῶ ὡς ἀκολουθῶν νόμον ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῆς φύσεως, τὸν δίδοντα εἰς ἕκαστον τὸ δικαίωμα τοῦ ὑπερασπίεσθαι τὴν προσβαλλομένην τιμὴν του, τοῦ ζητεῖν διὰ παντὸς τρόπου τὴν ἐλευθερίαν του· ὅτι ἐν ἐνὶ λόγῳ τοιαύτη ἦτον ἀνάκαθεν ἡ μὴν μου πρόθεσις εἰς ὄλας τὰς προλαβούσας ἐπιχειρήσεις μου, καὶ μέχρι τέλους ἐστὶ τοιαύτη· διότι σκοπὸν εἶχον νὰ ἐπιμείνω μέχρις οὗ ἡ ἐπιτυχία, ἢ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν προσαπολέσω καὶ τὴν ζωὴν μου.

Ἐκτοτε ἀπηγορεύθη νὰ μένωσι πλέον στρατιῶται ἐντὸς τοῦ κοιτωνός μου, καὶ τὰ χρήματά μου εἶχον σχεδὸν ὄλα δαπανηθῆ. Ἡ κατάστασίς μου ἦτον ἐλεεινὴ, καὶ ἐλπίς βελιώσεως δὲν ἐφαίνετο. Ἐν ᾧ δὲ ἡμῶν οὕτω παραδοσμένος εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ἦτις μ' ἐστέρει καὶ τῶν σωματικῶν καὶ τῶν διανοητικῶν μου δυνάμεων, ἐφείλυσα τὴν συμπάθειαν ἀνδρός γενναίου, ἀλλὰ πως ἰδιότροπος, τοῦ ὑπολογαγοῦ Βαχ, Δανου τοῦ γένου, ὅστις ἐφρουρεῖ παρ' ἐμοῦ ἀνὰ πᾶσαν τετραμερίαν. Οὗτος ἐσελθὼν εἰς τὴν εἰρκτὴν μου, μοι εἶπεν ὅτι ἀνθρωπίνως μοι ἦτον ἀδύνατον νὰ δραπετεύσω, ἂν δὲν συνεδραπέτευε μετ' ἐμοῦ καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς· ὅτι αὐτὸς εἶναι πρόθυμος νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι τῷ εἶναι ἀδύνατον, παραθίνων καὶ παραγωνίζων πᾶν καθήκον ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ ὑπὸ τῆς τιμῆς, νὰ φύγῃ ἐν ᾧ ἡ φρουρὰ τῷ εἶναι ἐμπειπιστευμένη. Ἄλλὰ συγχρόνως μοι ὑπεσχέθη ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θέλει μοι εὑρεῖ ἄλλον τινὰ ὅστις ν' ἀναδεχθῆ τοῦτο, καὶ ὁ ἴδιος θέλει μοι προπαρασκευάσει πάντα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς δραπέτευσίν μου. Τῷ ὄντι τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἐπέστρεψε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπολογαγοῦ Σχελλίου, καὶ ἄμα εἰσελθὼν εἰδὸς ὁ ἀνθρώπος μοι εἶπε. Τότε ὁ Σχελλίος μ' ἐνηγκαλίσθη, μ' ἔδωκε τὸν λόγον τῆς τιμῆς του, καὶ οὕτω τὸ πρᾶγμα ἀπερασίσθη.

Μετὰ ταῦτα δ' ἠρξίσαμεν συζητοῦντες τοὺς τρόπους τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ Σχελλίος πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἔλθει ἀπὸ ἄλλου φρουρίου εἰς τὸ Γλάτζ, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας μόνον ἐμελλε νὰ ταχθῆ εἰς φρουράν μου. Ἀνεβλήθη ἐπομένως τὸ ἐπιχειρήμα ἕως τότε, καὶ μετ' ἐμοῦ ἐμελλον νὰ δραπετεύσωσι καὶ ὁ Σχελλίος, καὶ δύο ἄλλοι ἀξιωματικοί, ὁ Σχροίθερος καὶ ὁ Δύνιψ, ὁ μὲν Σχελλίος μετ' ἐμοῦ, ἐκεῖνοι δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

Δραπέτευσις.

Ὁ φρουράρχος δὲν ἠγνόει τὴν σχέσιν μου μετὰ τινων ἀξιωματικῶν. Μαθὼν δὲ ὑπὸ κατασκόπου τὰ διατρέχοντα, αἰφνης ἐξέδωκε διαταγὴν καθειρξῆς τοῦ Σχελλίου. Τὴν διαταγὴν ταύτην ἤκουσεν ὁ Σχροίθερος, καὶ σπεύσας τὴν ἀγγεῖλεν εἰς τὸν Σχελλίον, παρακινῶν αὐτὸν νὰ σωθῆ διὰ τῆς φυγῆς, διότι τὰ πάντα εἶχον ἀνακαλυφθῆ. Καὶ τῷ ὄντι, μόνος φύγων ὁ Σχελλίος, εὐκόλως ἠδύνατο νὰ σωθῆ, διότι ὁ

Σχροίδερος είχε προμηθεύσει ἵππους, καὶ ἐπρόσφερε νὰ τὸν συνοδεύσῃ ὁ ἑἷος εἰς τὴν Βοημίαν. Ἀλλὰ τί ἐπράξεν ὁ καλὸς κἀγαθὸς αὐτὸς ἄνθρωπος ἐν τῇ στιγμή τοῦ κινδύνου; ὤρμησε πρὸς τὴν φυλακὴν μου, καὶ

— «Φίλε, ἀνέκραξεν, ἐπροδόθημεν. Ἐλθέ μετ' ἐμοῦ, ἀλλὰ μὴ μ' ἀφήνῃς νὰ πέσω ζῶν εἰς τῶν ἐχθρῶν μου τὰς χεῖρας.»

Ἠθέλησα νὰ ὀμιλήσω, ἀλλὰ διακόπτων με, μ' ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ

— Ἀκολουθεῖ με, εἶπεν· ἄ; μὴ χρονοτριβῶμεν.

Ἐφόρεσα λοιπὸν μετὰ σπουδῆς τὰ υποδήματα καὶ τὸ ἐνδύμα μου, χωρὶς κἄν νὰ δυνηθῶ νὰ λάβω τὰ ὀλίγα χρῆματα ὅσα μοὶ ἔμενον. Ἐν ᾧ δ' ἐξηρχόμην τῆς φυλακῆς, ὁ Σχέλλιος εἶπεν εἰς τὸν φρουροῦντα στρατιώτην·

— Μεταφέρω τὸν φυλακισμένον εἰς τὰ δωμάτια τῶν ἀξιωματικῶν. Μείνε εἰς τὴν θέσιν σου.

Καὶ τῷ ὄντι εἰς ἐκεῖνα διευθύνθημεν τὰ δωμάτια, ἀλλ' εἰσελθόντες διὰ τῆς μιᾶς θύρας ἐξήλθομεν διὰ λῆς ἄλλης, καὶ ὁ Σχέλλιος σκοπὸν εἶχε νὰ διαβῶμεν πλησίον τοῦ ὀλίγου ἀπέχοντος ὀλοστασίου, νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν κεκαλυμμένην σύριγγα, καὶ πηδῆσαν τὰ χαρακώματα, νὰ φύγωμεν ὅπως δυνηθῶμεν. Ἀλλὰ μόλις ἐπροχωρήσαμεν ἑκατὸν βήματα, καὶ ἀπνιτήσαμεν τὸν ὑπασπιστὴν μετὰ τοῦ ταγματάρχου Κουάδου. Τότε ὁ Σχέλλιος ἐτραπή εἰς φυγὴν ἀμέσως, ἐπήδησεν εἰς τὸ τεῖχος, καὶ ἐκεῖθεν ἐβρίθθη ἔξω, διότι τὸ ὕψος πολὺ δὲν ἦτον. Τὸ παράδειγμά του ἔμιμήθη καὶ ἐγὼ ἐν τῷ ἄμα, καὶ ἐπήδησα ἀβλαβῆς, ἐκτὸς μόνον ὅτι ἐξεδάχη ὁ ὄμος μου. Ὁ δυστυχὴς φίλος μου ὁμοῦ ἐξήρθωσε τὸν πόδα του, καὶ ἀκίνητος κείμενος, ἄμα ἐφθασα πλησίον του, ἔστρε τὸ ξίφος του, μοὶ τὸ παρουσίασε, καὶ με παρεκάλεσε νὰ τὸν φρονεύω καὶ νὰ φύγω. Ἦτον δὲ μικρὸς τὸ σῶμα καὶ ἀσθενὴς ὥστε ἀντὶ νὰ ἐκπληρώσω τὴν παρακλήσιν του, τὸν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου, τὸν ἐβρίψα ὑπὲρ τὰ χαρακώματα, καὶ μετὰ ταῦτα, φορτωθεὶς αὐτὸν εἰς τὸν ὄμον μου, ἤρχισα νὰ τρέχω, χωρὶς νὰ ἤξεύρω ποῦ διευθύνομαι.

Δὲν εἶναι περιττὸν ὁμοῦ ν' ἀναφέρω τὰς περιστάσεις αἰτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν φυγὴν ἡμῶν. Πρῶτον ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη δύσει δταν ἐδραπετεύσμεν· ἔπειτα δὲ εἶχεν ἀρχίσει νὰ πίπτῃ πάχνη ψυχρά. Οὐδαὶς ἐτόλμα νὰ πηδῆσῃ κατόπιν μα. Καὶ ἠλούσαμε μὲν τρομερὸν θόρυβον κατόπιν μας, καὶ ἤξεύρομεν ὅτι μᾶς ἐγνωρίζον ὄλοι. Ἀλλὰ πρὶν διέλθωσιν ὄλον τὸ φρούριον καὶ ὄλην τὴν πόλιν διὰ νὰ ἐλθῶσιν εἰς διῶξιν ἡμῶν, ἡμεῖς ἐδυνάμεθα νὰ προβῶμεν ἡμισείας ὤρας ὁρόμον.

Ἀλλὰ μόλις ἐμακρύνθημεν ἑκατὸν βήματα, καὶ ἠλούσαμεν τὸ πυροβόλον τῆς ἀγγελίας, ὅπερ κατετάραξε τὸν φίλον μου, διότι ἤξευρεν ὅτι εἰς τοιαύτας περιστάσεις εἶναι ἀδύνατον νὰ διαφύγῃσιν οἱ δραπεταί, ἂν δὲν ἦσαν ἤδη πολλὰς ὥρας μακρὰν τοῦ φρουρίου, καὶ ὄλαι αἱ δίοδοι κατελαμβάνοντο ἀμέσως ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς ἐπαγγυπνοῦντας ἵππεις.

Καὶ τῷ ὄντι, πεντακόσια βήματα εἶχομεν ἴσως

προχωρήσει, ὅταν τὰ πάντα ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω ἡμῶν ἦσαν εἰς κίνησιν. Ὅταν ἐπηδήσαμεν τὰ χαρακώματα, ἦτον φῶς ἀκόμη· καὶ ὅμως τὸ ἐπιχειρήμα ἡμῶν ἐπέτυχε θαυμασίως. Ἀποδίδω δὲ τοῦτο εἰς τὴν περίσκεψίν μου, καὶ εἰς τὴν εἶχον φήμην, ἐτιμήμην ἐπικίνδυνος καὶ εἰς δύο ἢ καὶ εἰς τρεῖς ἂν ἐτόλμων νὰ με προσβάλωσι. Προσέτι δ' ἐνομιζόμεθα καλῶς ὀλισθίμενοι, ἐν ᾧ πραγματικῶς ὁ Σχέλλιος εἶχε μόνον τὸ ξίφος του, καὶ ἐγὼ μίαν παλαιὰν μάχαιραν δεκανέως.

Μόλις δ' εἶχον φέροι τὸν φίλον μου ἐπὶ τριακόσια βήματα, καὶ τὸν ἀπέθεσα κατὰ γῆς, βίψας πέριξ τὰ βλέμματά μου. Ἀλλ' ἡ νύξ ἦτον τόσον σιτεινὴ, ὥστε οὔτε τὴν πόλιν ἐδυνάμην νὰ διακρίνω οὔτε τὸ φρούριον. Ἐπομένως οὔτε ἡμεῖς ἐφαινόμεθα. Εἰς τὴν στιγμήν ἐκεῖνην ἡ περίσκεψις δὲν μ' ἐγκατέλιπε, καὶ «θάνατος ἢ ἐλευθερία» ἦτον ἡ σταθερὰ μου ἀπόφασις.

— Ποῦ εἶμεθα, Σχέλλιε; ἠρώτησα τὸν φίλον μου. Ποῦ κεῖται ἡ Βοημία; εἰς ποίαν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Νείσσου;

Ἐκεῖνος δὲ μ' ἐδείξε πλαγίως, χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ ὀμιλήσῃ· τὸ σημεῖον δὲ αὐτὸ ἐγὼ ἐνόησας, τὸν ἐπῆρα εἰς τοὺς ὄρους μου πάλιν καὶ τὸν ἔφερα πρὸς τὸν Νείσσον. Τότε δὲ ἤκούσαμεν εὐκρινῶς τὸ ἐναγγελητῆριον κροτοῦν εἰς ὄλα τὰ περίξ χωρία. Καὶ οἱ χωρικοὶ ὄτινες ἔμελλον νὰ μᾶς ἀποκλείσωσι, περιεφέροντο πανταχοῦ, διαδίδοντες τὴν ἀγγελίαν.

Ἄμα δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Νείσσον, ὅστις ἦτον ὀλίγον πεπηγμένος, εἰσῆλθον ἐγὼ, φέρων πάντοτε τὸν φίλον μου ἐπὶ τῶν ὤμων, ὅσον ἐδυνάμην νὰ περιπατήσω. Τοῦτο ὁμοῦ διήρκεσε μόλις δεκαοκτὼ βήματα· ἔπειτα δ' ἐκεῖνος περιεπτύχθη περὶ ἐμὲ, καὶ οὕτω κολυμβῶν τὸν ἔφερα καὶ ἐσώθη καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Ὁ πατήρ μου εἶχε διδάξει εἰς τοὺς υἱοὺς του νὰ κολυμβῶσι, καὶ πολλὰς εὔρον ἀφορμὰς νὰ τῷ εὐγνωμονήσω διὰ τοῦτο· διότι τὴν ἐπιδειξιότητα τούτην ἀπέκτησα εὐκολώτατα εἰς παιδικὴν ἡλικίαν· μετὰ ταῦτα δ' αὐτὴ πολλὰκις μοὶ ἔσωσε τὴν ζωὴν, καὶ με καλίστα πρὸς τοὺς κινδύνους θαρραλεώτερον. Εὐκόλως δύνάται νὰ ἐνοήσῃ ὁ ἀναγνώστης ποῖα αὐστηρὰ δεικνύσασθαι δι' ἡμᾶς, νὰ κολυμβήσωμεν ἐν μέσῳ τοῦ δεκεμβρίου, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μεινωμεν ἐκτεθειμένοι ἐπὶ δεκαοκτὼ ὥρας εἰς τὸν ἀέρα. Περὶ τὰς ἑπτὰ τὴν πάχνην διεδέχθη παγετὸς, καὶ τὸ σκότος σελήνη. Ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι ἐθερμαινόμενον φέρων τὸν εἶλον μου· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἤρχισα ν' ἀπαυδῶ, ἐκεῖνος δὲ ὑπέφερε τὰ πάνδεινα ἀπὸ τὸ ψύχος, ἀπὸ τὸν πόνον τοῦ ἐξηρθρωμένου μέλους του, ὁ ματαίως ἐπροσπάθησα νὰ ἐναρθρώσω, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ ἐπικειμένου θανάτου.

Ἀφ' οὗ δ' ὑπερέβημεν τὸν ποταμὸν, τὸν παρηκολούθησα ἐπὶ ἡμισείαν ὥραν ἀκόμη, καὶ οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὸ πρῶτον χωρίον μετὰ τὴν δραπετεύσιν μας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σχέλλιος καλῶς τὸ ἐγνωρίζε, τὸ διέβημεν ἀσφαλῶς, καὶ κατ' εὐτυχίαν συγκυρίαν εὔρομεν ἐν ἀλιευτικὸν ἀκάτιον δεδεμένον εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Εἰς αὐτὸ πηδῆσαντες, ὑπερέβημεν πάλιν τὸν ποταμὸν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐφθάσαμεν εἰς τὰ ὄρη.

Ἐνταῦθα ἐκαθήσαμεν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν χιόνα, καὶ

ἢ ἐλπίς· ἐπέλαμψιν πάλιν εἰς τὰς καρδίας μας ἐν ᾧ συνεσκεπτόμεθα περὶ τοῦ πρακτεῦ. Ἐγὼ δὲ κόψας ἰσχυρὰν ράβδον, τὴν ἔδωκα εἰς τὸν Σχέλλιον διὰ νὰ βοηθῆται πηδῶν κατόπιν μου δταν ἀπηύδουν φέρων αὐτὸν, καὶ οὕτως ἐξηκολούθησαμεν τὴν ὁδὸν μας, γενομένην ἤδη πολὺ δυσκολωτέραν ἐπὶ τῶν χιονοσκεπῶν ὄρεων.

Οὕτω διενευκτερεύσαμεν, εἰς τὴν χιόνα μέχρι τῆς ὀσφύος βατεῦντες, καὶ ὀλίγον προοδεύοντες· διότι σενοποὶ κεχαραγμέναι δὲν ὑπῆρχον ἐπὶ τῶν ὄρειων καὶ πολλαχοῦ ἦσαν αὐτὰ ἀδιάβατα. Τέλος ἐξημέρωσε, καὶ ἴδομεν πλησίον ἡμῶν, εἰς τὴν ὑπόρειαν, ἐν χωρίον, δύο δὲ οἰκίας αὐτοῦ κεχωρισμένας τῶν λοιπῶν, καὶ ὡς τριακόσια βήματα ἀφ' ἡμῶν ἀφεστῶσας. Τότε ἐπενοήσαμεν στρατήγημα, ὅπερ καὶ μᾶς ἐπέτυχεν.

Ὅταν ἐπηδήσαμεν τὰ τεῖχη εἶχομεν ἀπολέσει τοὺς πῆλους ἡμῶν. Ἀλλ' ὁ Σχέλλιος εἶχε διατηρήσει τὴν ζώνην καὶ τὸ περιλαίμιόν του, παράστημα σεβαστὰ μεταξὺ τῶν χωρικῶν. Ἐγὼ ἔκοψα τὸν δάκτυλόν μου, ἡμάτωσα τὸν χιτῶνα, τὸ ἐνδύμα καὶ τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἔδεσα τὴν χειρὰ μου, ὥστε νὰ φαινόμαι ἐπικινδύνως πληγωθεὶς. Οὕτως ἔφερα τὸν Σχέλλιον εἰς τὴν ὄρην τοῦ δάσους, πλησίον τῶν δύο οἰκιῶν· Ἐδῶ δὲ αὐτὸς μοὶ ἔδεσε τὰς χεῖρας εἰς τὰ νῶτα, ἀλλ' οὕτως, ὥστε εὐκόλως ἐδυνάμην νὰ τὰς λύσω ἐν ὥρα ἀνάγκης, καὶ ἤρχισε βοηθεῖα τῆς ράβδου του νὰ πηδᾷ κατόπιν μου, ἐπικαλούμενος μεγαλοφῶνως βοήθειαν. Τότε δύο γέροντες χωρικοὶ προέκυψαν, καὶ ὁ Σχέλλιος τοὺς διέταξε νὰ τρέξωσιν ἀμέσως εἰς τὸ χωρίον, καὶ νὰ εἰπῶσιν εἰς τὸν δημοτικὸν ὑπάλληλον νὰ πέμψῃ μίαν ἄμαξαν ἄνευ ἀντιβολῆς.

— Συνέλαβον αὐτὸν τὸν ἄρχοντα ἐπρόσθεσεν, ὅστις ἐφόνευσε τὸν ἵππον μου. Ἐπὶ τῆς πάλης δὲ ἐξήρθωσα τὸν πόδα μου· ἀλλ' οὐχ ἦττον τὸν ἐπλήγωσα καὶ τὸν ἔδεσα. Τρέξατε καὶ φέρετε ἄμαξαν, μὴν ἀποθάνῃ πρὶν κρεμασθῆ ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ἐγὼ δὲ ὠδηγήθη ἄνευ ἀντιπαύσεως καὶ ὡς ἡμιθανὴς εἰς μίαν τῶν καλυβῶν, ἐν ᾧ ὁ ἕτερος τῶν χωρικῶν ἔτρεχε πρὸς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν καλύβην ὑπῆρχε μία γαίτια γυνὴ καὶ μία εὐειδὴς κόρη, καὶ ἀμφότεραι ἐφαινόσαντο ὅτι με λοποδοῦνται πολὺ, καὶ μ' ἔδωκαν ἄρτον καὶ γάλα. Ἀλλ' ὅποια ἐκπληξίς καὶ ὅποια ἐρικύνη ὅταν ὁ γέρον χωρικός προσωμίλησε τὸν Σχέλλιον ὀνομαστῶν, καὶ τῷ εἶπεν ὅτι ἤξευρεν ὅτι εἶμεθα δραπεταί, δὲ ὅτι τὴν προτέραν νύκτα εἰς ἐν τῶν παρακειμένων καπηλείων εἶχεν ἀπαντήσει τὸν διώκοντα ἡμᾶς ἀξιωματικόν, ὅστις τῷ εἶπε τὰ δυνάμιστα, διηγήθη τὴν φυγὴν ἡμῶν, καὶ μᾶς περιέγραψε. Ὁ χωρικός μάλιστα ἐγνωρίζε τὸν Σχέλλιον, διότι ὁ υἱὸς του ὑπῆρθε εἰς τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ πολλὰκις ὠμίλει περὶ αὐτοῦ.

Περὶσκεψίς καὶ ἀδίστακτος τόλμη, ἀλλ' οὐκ ἐπιτηρία· ἐλπίς δὲν μᾶς ἔμενον. Ἐγὼ λοιπὸν ἐτρέξα πρὸς τὸν σταῦλον ἀμέσως, ἐν ᾧ ὁ Σχέλλιος ἐκβάτει εἰς τὴν καλύβην τὸν γέροντα. Ἀλλ' αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος ἀγαθός, καὶ τῷ ἔδωκεν ὀδηγίαν περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς Βοημίαν. Μόλις ἀκόμη ἀπείχομεν ἑπτά μίλια ἀπὸ Γλάτζ, διότι εἶχομεν πλανηθῆ τὴν

προτεραιὰν πολλὰς ὥρας ἐντὸς τῶν ὄρειων. Ἡ κόρη μὲ παρηκολούθησεν εἰς τὸν σταῦλον, ὅπου εὔρον τρεῖς ἵππους, ἀλλὰ χαλεπὸν κἀνένα. Ἐπομένως τὴν παρεκάλεσα ἐνθέρμως νὰ με βοηθήσῃ· καὶ αὐτὴ ἐράνη συγκινηθεῖσα, κλίνουσα ἤδη νὰ μᾶς παρακολουθήσῃ, καὶ μοὶ ἔδωκε δύο χαλεινούς. Ἀμέσως ἔφερα τοὺς ἵππους εἰς τὴν θύραν, ἐκάλεσα τὸν Σχέλλιον, καὶ τὸν ἐβοήθησα ν' ἀναβῆ μετὰ τὸν χαλὸν πόδα του. Τότε ὁ γέρον χωρικός ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ μᾶς παρακαλῆ νὰ μὴ λάβωμεν τοὺς ἵππους του. Κατ' εὐτυχίαν ὁμοῦ δὲν εἶχε τὸ θάρρος, ἵτως οὔτε τὴν θέλησιν νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ. Διότι μόνον τὴν δικράνην ἢ ἄλλο τι γεωργικὸν ἐργαλεῖον ἂν ἐλάμβανεν εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τὴν τότε ἐλεεινὴν κατάστασιν ἡμῶν, ἐδύνατο νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ, τοῦλάχιστον μέχρις οὗ φωνάξῃ καὶ ἐπικαλεσθῆ βοήθειαν ἀπὸ τοῦ χωρίου.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡμεῖς ἐφιπποί, ἀλλὰ χωρὶς ἐπιπίων, καὶ ἄνευ πῆλων εἰς τὴν κεφαλὴν, φοροῦντες δὲ ὁ μὲν Σχέλλιος τῆς στολῆς τὴν ζώνην καὶ τὸ περιλαίμιον, ἐγὼ δὲ πάλιν τοῦ τάγματός μου τὸν ἐπενδύτην. Ἀλλ' ὅτι εἶμεθα ἐφιπποὶ δὲν ἤρκει ἀκόμη· ὁ ἵππος μου ἠρνεῖτο πεισματωδῶς βῆμα νὰ προβῆ ἀπὸ τοῦ σταύλου. Τέλος ὁμοῦ, ἐμπειρὸς ὢν ἵππευς, τὸν ἐβίασα. Ὁ Σχέλλιος ἐπροπορεύετο· μόλις δ' ἐπροχωρήσαμεν τριακόσια βήματα, ὅταν εἶδαμεν ὄλους τοὺς χωρικοὺς σωρηδὸν ἐξορμώντας ἐκ τοῦ χωρίου. Ὅταν ἐφθάσαμεν, ἦσαν ὄλοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι ἦτον ἑορτὴ τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης, καὶ εἰς βοήθειαν κληθέντες διὰ νὰ μᾶς συλλάβωσι, μόνον τῶρα εἶχον ἐξέλθει. Εὐτυχῶς ὁμοῦ εἶμεθα ἐμπρὸς αὐτῶν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκτὸς κινδύνου τοῦ νὰ μᾶς φιάσῃσι.

Κατὰ δυστυχίαν εἶμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἐέλθωμεν διὰ τῆς πόλεως Βουτελθούργ, ὅπου ὁ Σχέλλιος ἐστάθμευε πρὸ ἐνὸς μηνός, καὶ ὅπου ἦτον γνωστὸς τοῖς πᾶσι. Ἡ ἐνδυμασία μας, ἡ ἄλλειψις τῶν πῆλων καὶ τῶν ἐπιπίων μᾶς ἐπρόδιδον ὡς δραπετάς. Οἱ ἵπποι μᾶς ὁμοῦ ἐξηκολούθουν πάντοτε καὶ τέλος ἠδυνάμην νὰ διαβῶμεν διὰ τῆς πόλεως χωρὶς νὰ προσέξῃ κἀνεὶς εἰς ἡμᾶς, καὶ περὶ τὰς ἐνδεκα, ὀδηγοῦντος πάντοτε τοῦ Σχέλλiou, ὅστις ἐγνωρίζε τὴν ὁδὸν, ἐφθάσαμεν εἰς Βραουναῦ, πέραν τῶν προυσιῶν ὄρειων.

Ὁ εὐρεθεὶς ποτε εἰς τὴν ἡμετέραν θέσιν δυνάται νὰ φανταστῆ, οὐχὶ ὁμοῦ καὶ νὰ περιγράψῃ τὴν ἀπειρορίστον χαρὰν ἡμῶν. Ἀθῶος, θνήσκων ἐν ἀδικίᾳ ἐίρητῆ, ἀναλάβων δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ διὰ καρτερίας καὶ διὰ γενναίων ἀγώνων τὴν ἐλευθερίαν του ἐναντίον ὄλης τῆς τυραννικῆς δυνάμεως ἧτις τὸν ἐκράτει δέσμιον, τοσοῦτον φλογερὸν αἰσθάνεται τὸ κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ μῖτος εἰς τοιαύτας στιγμὰς, ὥστε δὲν ἠδυνάμην τότε νὰ ἐνοήσω πῶς ἦτον ποτὲ δυνατόν νὰ ζῶ εἰς τόπον ὅπου ἡ περιουσία, ἡ πύχη, ἡ τιμὴ, ἡ ζωὴ, ἡ ἐλευθερία τῶν πολιτῶν ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἐνὸς μόνου τοῦ ἀθαίρετον βλέμμα· οὐδέποτε δι' ὄλης τῆς ζωῆς μου πρὶν ἢ μετὰ ταῦτα δὲν ἠθάρνην γλυκυτέραν ἐκείνης στιγμῆς. Ὁ φίλος μου εἶχεν ἐκτεθῆ δι' ἐμὲ εἰς ἐπάσιγυτον θάνατον· καὶ ἴδου, ἀφ' οὗ ἔως δώδεκα ὄλας ὥρας τὸν ἔφερα εἰς τὴν ράχιν μου, τέλος ἔσω-

σα και αυτων και εμε' διότι εννοείται οτι εν ουδεμιᾳ περιστάσει ηθέλωμεν υπομείνει να μας φέρη τις ζω- τας πλέον οείσω εις Γλάτζ.

Ούτως, ελεύθερος ηδη εν Βραουνάου, εντός των Βοημικών ορίων, απέπεμψα τους δύο ιππους, και την μάχαιραν του υπαξιωματικού εις Γλάτζ· εγραψα δε και εις τον βασιλέα, εξιστορών τα κατ' εμέ, δίδων αναμμιλέκτους αποδείξεις της αθωότητός μου, και επικαλούμενος την δικαιοσύνην του. Απόκρισι δ'ως δέν ελαβον.

Ημην λοιπόν εν Βοημία, φυγὰς και ξένος, άνευ χρημάτων, άνευ φίλου, άνευ προστατού, και την ηλι- κίαν μόλις είκοσαέτης. Επί της έκστρατείας των 1744 είχαν σαθρευτεί εν Βραουνάου, και κατοική- σει εις την οίκίαν ενός ύπαντου, εις ον είχαν δώσει την συμβουλήν να θάψη τα κινητά του, όπως τα προ- φυλάξη διαρπαγής. Ο αγαθός ούτος άνθρωπος; μά; εδέχθη και τότε μετά χαράς και ευγνωμοσύνης. Πρό- δύο έτων είχαν διατελέσει εν τῇ οίκίᾳ του ως από- λυτος άρχων αυτού και της τύχης του· είχαν τότε έννά- ιππους και πέντε ύπηρέτας, υπό του; άριστους οίωνους; και τας μεγαλητέρας προδοκίας, περικλεές και μέγα ελπίζων το μέλλον· και ηδη ηρχόμην φυγὰς, ζητών προστασίαν, και απολέσας πᾶν οτι νέος οίος· εγώ εδύνατο ν' απολέση. Το βελάντιόν μου περιείχε μό- νον εν γαλλικών φλωρίων, το δε του Σχελλίου τριών η τετάρων δραχμῶν γερμανικόν νόμισμα. Ούτος ητον ολος ο πλουτος οτις έμελλε να μας διαθρέψη εν ξένη γῆ και να θεραπεύη του Σχελλίου τον πόδα.

Τῷ οτι μετά τριών εβδομάδων διαμονήν εν Βρα- ουνάου έθεραπεύθη ο φίλος μου. Είχομεν δε αναγκα- σθή να πωλήσωμεν, εγώ μὲν το ωρολόγιόν μου, εκεί- νος δε την ζώνην και το περιλαίμιόν του, και μά; έ- μενον ακόμη τέσσαρα φιορίνια. Έκ των ερημερίδων έμαθον οτι ο εξαδελφός μου, ο εν Αύττρια Τρέγκ, και τουτο απέτελεσεν, ως εύκόλως το έννοει έκαστος, δεινῆν εντύπωσιν επ' εμέ. Μέχρι τουδε ποτέ δέν είχαν αίσθανθῆ τῆς πτωχείας την στενοχωρίαν. Είχαν πό- ρους άρθύους, είχαν ζῆσει πάντοτε μεταξύ τῆς άνω- τάτης τάξεως των συμπατριωτών μου, αγαπώμενος και τιμώμενος υπ' αυτών. Ηδη δε ημην άπορος, ά- βοήθητος, μη γνωρίζων τί να επιχειρήσω όπως δια- κριθῶ η και όπως ζήσω κα'.

Τέλος απεφάσισα ν' απέλθω πεζός να επιτερθῶ την αδελφήν μου, και μετά ταυτα να έμβω εις Ρω- σικὴν ύπηρεσίαν· και ο Σχελλιος, οὔ η τύχη ην πλέον άρρήκτως συνδεδεμένη μετά τῆς έμης, έμελλε να με ακολουθήη. Ελάδομεν επομένως ψευδή όνόματα, η μάλλον άνεγνωματιστικῶν τα ημέτερα, και εγώ μὲν μετωνομάσθην Κνέρτ, εκείνος δε Λέτχιος. Έπειτα δε, λαβόντες διαδατήρια ως άπλοι δραπέται του Προυσι- κού στρατού, ανεχωρήσαμεν από Βραουνάου την 21 Ιανουαρίου την έσπεραν, χωρίς ουδεις να μας ιδῆ, και διευθύνθημεν προς την πόλιν Βίλναζ της Πολω- νίας. Εν Νευρώδη είχαν φίλον οστις μοι έδωκε δύο μικρά πιστόλια, εν πυροβόλον και τρία φλωρία, και ούτως εξηκολούθησαμεν την οδοιπορίαν.

Περιγραφή της πεζοδρομίας ημών εν μέσω του

χειμῶνος επί 800 μίλια Άγγλικά από Βραουνάου της Βοημίας δι' όλης της Πολωνίας εις την πόλιν Έλ- βίγγην, εδύνατο αυτή ηδη να πληρώση τόμον ολόκλη- ρον· αλλά περιορίζομαι εις ολίγας μόνον περιστάσεις αυτής.

Την 22 Φεβρουαρίου (1747), μεθ' οδοιπορίαν επί- πονον εφθάσαμεν εις χωρίον καλούμενον Σμείγελ, ο- που παράδοξόν τι συνέβη. Οί χωρικοί ευθυμουέντες, έχομενον, αθλίου τινός μουσικού ξένου τας χορδὰς βιολίου. Από τας χείρας αυτού ελαβον εγώ το όρ- γανον και ηρχισα να τοις παίζω. Τοις ήρσε δε η μουσική μου πολύ· και όταν απαυδήσας ηθέλησα να παύσω, με ηνάγκασαν πρώτον με αδιάκριτον έπιμο- νήν, και μετά ταυτα και δι' απειλών, να παίζω όλην την νύκτα. Εγώ δε είχαν αποκάμει ωστε εκινδύνευον να λειποθυμήσω. Τέλος ήλθον εις βήξιν μεταξύ των, και τότε, εν μέσω του θορύβου, και της συγχύσεως έδραπευέταμεν χωρίς πλέον να μάς εμποδίσωσι.

Πότην ύλην σκέψεως περι των τῆς τύχης στραφών μοι παρείχε μόνη εκείνη η νύξ! Έγώ, ο πρό τριών ακόμη έτων χορεύων εν Βερολίνω μετά των αδελφών και των θυγατέρων των βασιλέων, εγώ δη ηδη εντός καλύδης Πολωνικής, μουσικός βακενδύτης, σχεδόν γυ- μνάς, παίζων προς διασκεδασιν αμαθῶν και αγροίκων ημιδραβάρων, και αναγκασθείς σχεδόν να έλθω μετ' αυτών εις χείρας δια ν' απαλλαγῶ! Ανεγνώριζον δε οτι επέφερον εγώ επ' εμαυτόν το δυσάρεστον τουτο συμβάν· δότι αν εκ κενοδοξίας δέν είχαν θελήσει να δείξω εις τους πτωχούς τουτους χωρικούς την μου- σικήν μου επιδειξιότατη, θα έκοιμώμην δι' όλης της νυκτός ασφαλῆς και ανενόχλητος. Η αυτή ματαιό- ρρων επιθυμία του να επιδεικνύω πάντοτε οτι ημην σορώτερος η επιτηδειότερος από άλλους ανθρώπους, επέσυρε κατ' εμού δι' όλου μου του βίου τον φθόνον και την συκοφαντίαν. Αν η φύσις μοι είχε δώσει σώ- μα η ασθενέστερον η ασχημότερον, θα ειλικυον την προσοχήν ολιγώτερον, ολιγώτεροι θα μ' επεζήτουν, ολιγώτερας θα είχαν περιποιήσεις, και τα συμβάντα και άτυχημάτα μου θα ήταν και αυτά ολιγώτερα. Ούτω τα πλεονεκτήματα των ανθρώπων πολλακις κακοφρόνως επιδεικνυόμενα αποβαίνουσι προς βλάβην αυτών. Ούτως η άρκτος, μαθούσα να χορεύη, ζῆ και αποθνήσκει δεσμία.

Την εποῦσαν δεινῶς υπερέρχμεν. Διερχόμενοι δι' ενός χωρίου, δια να μη αποθάνωμεν της πείνης, έπω- λήσαμεν του Σχελλίου τον επενδύτην, δεκαοκτώ γρο- σίκια, και η μικρά αυτη ποσότης εξημελήθη και αυ- τῇ μετ' ολίγον. Μετά ταυτα εφάνευτα ένα κόρακα και τον κατέφαγον μόνος, διότι ο Σχελλιος δέν ηθέ- λησε να εγγίτη τοιαύτην τροφήν.

Την 27 εφθάσαμεν εις Άμμερ, την Βραδειβουργι- κήν πολίχνην, όπου διεμένεν η αδελφή μου, και όπου ήλπίζον να εύρω βοήθειαν. Άλλ' έψεύσθη των προσ- δοκιών μου· δότι η αδελφή μου και ο γαμβρός μου, έντρομοι εις την ιδίαν του να δεχθῶσιν αλήτην προ- γεραιμμένον, δέν ηθέλησαν ουδέ να με ιδῶσιν, άλλ' άπήτησαν ν' αναχωρήσω άμέσως. Βαθῶς συναισθαν- θείς την απελπισίαν, μετέβαλον σχεδίου, και διευθύν-

θην προς Έλβίγγην, όπου είχαν φίλους τινάς. Μετά πολλα δε παθήματα και πολλούς κινδύνους, απ' ου έχωρίσθη και από του φίλου μου Σχελλίου εις μίαν οίκίαν, όπου ευρεν εύμενη υποδοχήν, εφθασα τέλος εις Έλβίγγην, εντελῶς απειρηκῶς, βακενδύτης, και έχων καθηραγμένους τους πόδας. Έδῶ δε αναλαβὼν ὄψωσῶν, και δια των φίλων μου προμηθευθείς τινα χρήματα, εξηκολούθησα την οδόν προς Δάνζιγ και προς Βροσοίαν. Είς την πόλιν δε Θύρον συνητηθήην πάλιν μετά του Σχελλίου, και ατήλθομεν ομοῦ εις Βιέννην, όπου εφθασαμεν εν Άπριλίῳ του 1747. (Ακολουθεί).

ΟΥΑΙΖΕΜΑΝ.

Πολλάκις περιστάσεις ελαχίστης αξίας, η και μη- δεμίαν αξίαν θανειζόμενα: παρ ημών, αρκούσι να πε- ριάψωσι φήμην εις το θουά μας. Δέν έννοῶ φήμην έποία η του Ήροστράτου, η του άλλου πυρκαείως του αγγλικού βουλευτηρίου, του Γκαύ Φώξ, την ανήμην του όποιου τελούσιν ενιαυσίως οι Βρετανοί απαράλλα- χτως επως ημεῖς: την των Έβραίων κατὰ την μεγάλην εβδομάδα, η του Φιέτκη, του υ αυτού εκείνου δολορόνου του Λοδοβίκου Φινίππου, αλλά φήμην αγαθήν, όποιαν αποκτάσι πολλοί ακουσίως, εν καιρώ μάλιστα διγο- ρατίας, όποιαν απέκτησε και ο καρδινάλιος Ουαίζεμαν, ου τινος την εικόνην παριστῆ το προκειμένον εκτυπον.

Ο Καρδινάλιος Ουαίζεμαν, Αρχιεπίσκοπος Ουαζεμανόρης.

Ο μακαριώτατος πάπας, νομίσας αναγκαίον να διορίση αρχιεπίσκοπον των Καθολικών εν Λονδίνω, ώνόμασε τοιοῦτον τον πανοσιώτατον Ουαίζεμαν, εκ- πληροῦντα έως τότε καθήκοντα εφημερίου κατὰ την πόλιν εκείνην. Άλλ' ο διορισμός αυτός του αθώου εφη- μερίου, εγέννησε τας συνελεύσεις, (meetings) τας προς την βασιλίτσαν κατὰ του παπισμού αναφορές, τας βουλευτικές συζητήσεις και τας ταραχὰς, αίτινες διέ- σπεισαν τα βάθρα του Βρετανικού βασιλείου. Παρ' ο- λίγον ν' αναψη ο κατὰ της Ρώμης πόλεμος Έρρίκου του Η', οστις όμως την φορὰν ταύτην δέν ηθέλε τε- λειώσει δια μόνων των κεραινωδών της εκκλησίας.

Η τότε αγανάκτησις των Άγγλων ητο τάχα άδι- καιολόγητος; η να πιστεύσωμεν οτι ο τίτλος μόνος του Καθολικού αρχιεπισκόπου συνετάραξε το θετικόν έθνος των Βρετανών; Εάν εξετάσωμεν τας από εξή- κοντα έτων γενομένας εν Άγγλία προόδους της Κα- θολικής θρησκείας, θέλωμεν ίσως άνευρει την αληθή αίτίαν της εθνικής ταύτης αγανάκτησεως. Το 1792 καθ' όλην την Άγγλίαν και την Ουαλλίαν, υπήρχον 35 εκκλησία Καθολικών· αλλά το μὲν 1840 ήριθμούοντο περί τας 456, σήμεραν δε περί τας 600. Κατὰ την γενομένην το 1780 καταγραφήν, ο αριθμός των εν Άγγλία Καθολικών δέν υπερέβαινε τας 69,400· εἰ- ῶ σήμεραν υπερτερεῖ και τα δύο εκατομμύρια. Αι ε- ρημερίδες της Άγγλίας εγρασον πρό τινων έτων οτι εντός αυτής της πόσεως του Λονδίνου κατώκουν τρια- κόσιαι και επέκεινα χιλιάδες οπαδῶν του Ρωμαϊκού δόγματος.

Ο Ουαίζεμαν είναι Άγγλος, και λαμβάνει τον τίτλον αρχιεπισκόπου Ουεστμινστέρης. Ν. Δ.

Ο ΚΑΛΙΦΗΣ ΟΜΑΡ ΚΑΙ ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ.

Α έκδοσις Περσικήν.

Επί τῆς βασιλείας του διοικητού των πιστών, του Καλίφου Όμαρ, αθιμός τις Ιουδαίων εκ Συρίας ελ- θόντες προς αυτόν ειπον·

— Έπειδή είσαι εξ εκείνων οστινες όμολογοῦσι τον Ισλαμισμὸν, ερχόμεθα να σε άποτεινωμεν ερωτή- σεις τινές, και αν αποκριθῆς καταλλήλως εις αυτάς, θα αναγκαλισθῶμεν την θρησκίαν σου, συνομολογούν- τες οτι οι νόμοι του προφήτου είναι η αυτοαλήθεια.

— Ποτείνατε τας ερωτήσεις σας, απεκριθῆ ο δι- οικητής των πιστών.

— Είπέ μας, επανέλαβον οι Ιουδαίοι, ποῖον είναι το κλειθρον του ουραίου, και τις φυλάττει το κλειδίον; — Ποῖος είναι ο τάφος οστις συνεταξείδευσε με τον τα- ρέντα εν αυτῷ; — Τις είναι ο προφήτης οστις εκή- ρυξεν εις τον λαόν του, χωρίς να είναι εὔτε από το γένος των ανθρώπων, εὔτε από το γένος των Τζίν; (των ενερίων πνευμάτων); — Ποῖος ο αθιμός εκεί- νων οστινες εβάνησαν επί τῆς γῆς; και συγκατηριθμή- θησαν μετά των ζώντων χωρίς να γεννηθῶσι; — Ποῖος ο τάφος επί του όποιου ο ήλιος εβήψε μίαν μόνην φο- ράν τας ακτίνας σου;

Ὁμάρ, ὁ διοικητὴς τῶν πιστῶν, στραφεὶς πρὸς τὸν ἱμάμην τῶν πιστῶν, τὸν εὐσεβῆ Ἄλι-βη-αβι-Γαλίβ, εἶπεν·

— Ἀπάντησον εἰς ταύτας τὰς ἐρωτήσεις.

— Ὁ Ὁμάρ, ἀνέκραξεν οἱ Ἰουδαῖοι, τίς εἶσι οὗτος πρὸς τὸν ὁπίουον παραπέμψεις τὴν ἀπάντησιν τῶν ἐρωτήσεων μας;

— Εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ προφήτου, ἀπεκρίθη ὁ Ὁμάρ.

— Ἀλήθειαν λέγει, ἐπανελάθον οἱ Ἑβραῖοι· ἐπειδή τὸ Τουράτ λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶναι ὁ κληρονόμος τῶν προφητῶν, καὶ πέλαιος γνώσεω.

Ἀλλῆς, ὁ εὐποδδακτος τῷ θεῷ, ἀνοίξας τὰ χεῖλη, εἶπε·

— Τὸ κλειθρον τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἡ εἰδωλοκατρεία· ἐπειδὴ, ὅταν ὁ ἄνθρωπος συγκαταμιμῆ μετὸν παντοδύναμον Θεὸν καὶ ἄλλους θεοὺς, τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἔργου δὲν εἰσέρχονται εἰς τὸν οὐρανόν· τὸ κλειδίον τοῦ κλειθρου τούτου εἶναι ὁ λόγος τῆς μαρτυρίας (1) διὰ τοῦ ὁποίου ἠμολογοῦμεν τὴν ἐνότητα τοῦ θεοῦ. — Ὁ τάφος ὁ συνταξιδεύσας μετὸν ταρέντα ἐν αὐτῷ, εἶναι τὸ κῆτος τὸ ὁποῖον περιέφερε τὸν Ἰωνᾶν περίε τῶν δατῶν θαλασσῶν, καὶ οὐ τις τὸ σῶμα κατέστητε διαρκές ὁ θεός, διὰ τὴν βλάβην δι' αὐτοῦ ὁ Μωυῆς, ὡς καὶ τῶντι εἶδε, τὰ θαυμάσια τῶν θαλασσῶν τούτων, θαυμάσια πεσόντα ἀπὸ τὴν θεῖαν χεῖρα. — Ὁ κηρύξας πρὸς τὸν λαὸν καὶ εἶπεν· ὅτι δὲ ἦτον οὔτε ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων οὔτε ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἰζίν, εἶναι ὁ μύρμηξ τοῦ Σολομῶντος, καλούμενος Μουρξίρ ἢ κήρυξ· διότι, εἰς τὴν κοιλάδα τῶν μυρμηκῶν προειδωποίησε τὸν λαὸν τοῦ (2) καὶ εἶπεν· «Εἰτέλλεσθε, μύρμηκες, εἰς τὰς φωλεάς σας, μήπως ὁ Σολομῶν καὶ ὁ στρατὸς τῶν σα, συντριψῶσι, χωρὶς τὰ σα; παρατηρήσωσιν, ὑπὸ τοῦ πόδας αὐτῶν. — Οἱ ἐλθόντες ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς τὰ γεννηθῶσιν ἦσαν ἔξ ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά, ἡ κάμηλος τοῦ Σαλέχ (3), ὁ κριὸς τοῦ Ἀβραάμ, ὁ ὄρις τοῦ Μωυῆως, καὶ τὸ πτηνὸν τοῦ Ἰησοῦ. (4) — Τέλος πάντων, ὁ τόπος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἥλιος ἔβριψε μίαν μόνην φεράν τὰς ἀκτῖνάς του, εἶναι ὁ Νεῖλος (5), οὗτινος τὰ ὕδατα διμερισθῆσαν διὰ θαύματος τοῦ Μωυῆως, ἐνῶ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ διεθάνον αὐτόν· τότε, φανερός τοῦ βυθοῦ τῶν ὕδατων, ἐλαμψεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἥλιος, ἐπειτα δὲ ποτέ.

Ἀκούσαντες τὰς ἀποκρίσεις ταύτας οἱ Ἰουδαῖοι ἐνηγκαλίσθησαν ἰδιωτάτως τὸν Ἰσλαμισμόν.

[1] Ἦτοι, τὸ σῶμα τῆς πίστεως, οὐκ ἔστιν ἄλλος θεὸς πλη τοῦ Θεοῦ, καὶ Μωυῆς ἐστὶν ὁ προφήτης αὐτοῦ.

[2] Ὅτε ὁ Σολομῶν ἐνηθροῖσε τὸν στρατὸν αὐτοῦ, συγκαίμενος ἐκ περμαίων, ἀνθρώπων καὶ πτηνῶν, εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Μυρμηκῶν. Ἰδε Κορηνίον, Κεφ. Κς'. Στ. 18.

[3] Ἦτοι ὁποῖον ὁ προφήτης Σαλέχ ἀνέσχε διὰ θαύματος ἐκ βράχου, διὰ τὴν πείρην τοῦ εἰδωλοκατρείου, ταμουλιετὰς περὶ τῆς οὐρανίου ἀποστολῆς του. Ἰδε Κορηνίον, Κεφ. Ζ'.

[4] Διείσεται τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰησοῦ ὄντος ζωῆν, ὅτι ἦτο παιδίον, εἰς πτηνὸν κατασκευασθὲν ἐκ πηλοῦ ὅπ' αὐτοῦ.

[5] Ὁ εὐποδδακτος τῷ θεῷ ἱμάμης συγγίει τὸν Νεῖλον μετὸν Ἑρῶνδαν θαλάσσαν εἰς τὸ αὐτὸ ἕλκος ὑπέπεσε καὶ ὁ περίφημος τῆς Περσίας ποιητῆς, ὁ Σααδῆς, ἔμειλεν περὶ τοῦ αὐτοῦ θαύματος.

Ἡ δὲ τὸ ἔτος 1851 ἐκθεσι, τῆς ἐπιτροπῆς συγκαίμενης ὑπὸ τοῦ Πρωτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀρχιμανδρίτου Κ. Μισαήλ Ἀποστολίδου καὶ ὑπὸ τῶν καθηγητῶν ΚΚ. Φιλίππου Ἰωάννου, Γ. Βενδύλου, Κ. Παπαδόπουλου, καὶ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.

Περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀμβροσίου Ῥάλλη συστηθέντος ποιητικοῦ συναγωνισμοῦ.

Εὐγενῆ ἠμολογουμένως ἰδέαν συνέλαβεν ὁ Κ. Ἀμβροσίου Ῥάλλη, ὁ φιλόπατρις θεμελιωτὴς τοῦ ἡμερον ἐν δημοτελεῖ πανηγύρι βραβευομένου ποιητικοῦ συναγωνισμοῦ. Ἐν ᾧ πολλοὶ πολλαχόθεν τῶν εὐπόων ὁμογενῶν, τὸν φόρον τῆς ἀρσώσεως αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα τελούντες, καλλιεργοῦσι δι' ἀδράων δωρημάτων τῆς ἐθνικῆς παιδείας τοὺς μουσοτρόφους λειμῶνας, ὁ Κ. Ῥάλλη ἀπέβλεψε πρὸς αὐτῆς τὰς μάλων ἐργασίας ἐταχίας, τὰς κορυφὰς, ἅς μόνον τὰ κελαδούντα πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ προσηλάουσι, καὶ ἐρῶν μόνη φύεται ἡ ἀκαρπος δάρνη.

Οὐδεὶς ἠμυρμηκῆται βεβαίως τῆς ποιήσεως τὴν εὐγενῆ κλητῆ, καὶ τῆ ἀπ' αὐτῆς ὑψηλὴν ὠφέλειαν εἰς τὰ ἔθνη. Ὅτι αὐτῆ, ἀνωτέρας ἀρμονίας ἀντήχησι, αἶρει τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῆς ὕλης τὴν ἐπαρῆν, καὶ ἐκτείνει αὐτὰς εἰς ἀρετὴν καὶ μεγαλοφροσύνην, ὅτι εἶναι ἡ πρώτη τῆς νηπιότητος τῶν ἐθνῶν τροφὸς καὶ διδάκαλος, ὁ εὐκλεέστερος αὐτῶν στέφανος ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῶν, καὶ γλυκεῖα παραμυθία ἐπὶ τοῦ γήρωσ τῶν, τοῦτο ἡθιθάνθη πᾶς ὁ δυνάμενος νὰ αἰσθανθῆ ποιήσιν, ἡ ἀνεγνώρισε πᾶς ὁ μελετήσας περὶ αὐτῆς.

Καὶ μή τις εἰπῆ ἐνιστάμενος, ὅτι ἡ ποίησις, καθὸ ἀκτῖς οὐρανόθεν εἰς τὰς καρδίας ἐλάμπουσα, δὲν προκαλεῖται διὰ βραβείων καὶ ἄλλων, καθὸ ψυχῶν τινων εὐγενῶν αὐτόματος ἐνθουσιασμός, δὲν ἐκκαίεται διὰ συναγωνισμῶν· διότι πᾶσα ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ περὶ τοῦ ἐναντίου. Οὐδέποτε διέλαμψεν εὐκλεέστερος ὁ Γαλλικὸς Παρνατὸς ἢ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', τοῦ μεγάλου προστάτου τῶν ποιητῶν. Οὐδέποτε αἱ Ῥωμαῖαι Μοῦσαι ἐνετρούθησαν εἰς ἀριστουργήματα ὡς ἐπὶ Αὐγούστου καὶ Μαικήμα, οὐ τὸ ὄνομα κατέστη καρομιακόν. Καὶ ἡ μεγάλη ζωὴ τῆς ποιήσεως παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνους διηνεκῆς ἦν διαγωνισμός, ἐν ᾧ πρωταθληταὶ ἠλείφοντο οἱ πρωτότοκοι τῆς δόξης υἱοὶ, καὶ οὐ μόνον δὲν ἀπηξίουον τὸν στέφανον, ἀλλὰ καὶ ἐκθύμως ὑπὲρ αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, καὶ ἐγκραυάμενοι ἀνέθετον αὐτόν τοῖς θεοῖς, ὁ δὲ Αἰτχύλος μετὰ καρδίαν τετραμένης διὰ τὴν ἡττάν του, ἀπίθησε ρυγόπατρις παρὰ τῷ φιλομούτῳ Ἰέρωνι. Βεβαίως τὸ σπέρμα τῆς ποιήσεως ὑπάρχει θεοθεν ἐκτεθειμένον εἰς ψυχὰς ἐκλεκτάς. Ἀλλ' ἀνευ προσφῶν περιστάσεων ἐν τῇ στενοχωρίᾳ βιωτικῶν μεριμνῶν, ἐν κοινωνίᾳ ὄλως ὕλικῆς ἐχούτῃ τὴν τάσιν, καὶ ὑπὸ τὸ ψῆχος τῆς κοινῆς ἀδιαφορίας ἀπομαρτάνεται πρὶν ἀναπτυχθῆ. Ἄν τὸ ἔθνος ἡμῶν ἦν πολυάριθμον καὶ ἀκαίον, ἂν κατὰ χιλιάδας ἠριθμοῦντο ἐν αὐτῷ οἱ γινώσται καὶ ἐκτιμηταὶ τῆς ποιήσεως, τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος ἀρ' ἐζυτοῦ ἠνοίγετο, καὶ ἀγωνοθέτης ἦ ἡ φήμη. Ἀλλὰ τούτου μὴ ὄντος ἡ ἐπίνοια τοῦ Κ. Ῥάλλη δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἰσχυροτάτη ἐμφύχωσις τῆς ἀρτιγενεῶς

παρ' ἡμῖν ποιήσεως. Οὕτω καὶ περὶ αὐτῆς δοξάζοντες, ἀνελάβομεν προθύμως τὴν ἡμῶν ἐπιτροπείαν κρίσιν τοῦ συναγωνισμοῦ.

Τὰ παρουσιασθέντα ποιήματα ἦσαν δέκα τὸν ἀριθμὸν, καὶ μετὰ αὐτῶν ἐμέλλομεν τὸ ἀριστον νὰ ἐκλέξωμεν. Ἀλλὰ τὸ ἀριστον ἀπολύτως, ἢ τὸ ἀριστον σχετικῶς; Τούτο ἦτο ζήτημα, καὶ ἀπεφασίσαμεν ὑπὲρ τοῦ δευτέρου, κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμῶν κρίσιν, καὶ κατὰ τὴν δηλωθεῖσαν ἡμῖν πρόθεσιν τοῦ δωρητοῦ. Τῆς ποιήσεως τὰ ἀπολύτως ἀρίστα πρῶτον εἰσι φαινόμενα σπάνια, εἰς αἰῶνας ἀποστάσεις ἀνατέλλοντα εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς φιλολογίας, δικαιοδομενα δὲ οὐχὶ ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς παγκοσμίου φήμης, καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τῆς ὑστεροφημίας. Ὅντε, ἐν ᾧ Ἀκαδημία, τοὺς νέους τῶν Μουσῶν ἀθλητὰς ἐμφυχοῦσται, καὶ τὴν κεκρυμμένην καὶ ἐαυτὴν ἀγνωσοῦσαν εὐρυταν πρὸ καλοῦται εἰς φῶς, βραβεύουσιν ἐτησίως πολλὰ μέτρια καὶ πολλὰκις θησιγενῆ ποιήματα, ὁ τυρλὸς Μίλων ἀγνωεῖται ὑπὸ τῶν συγχρόνων του, καὶ Ἰσως ὁ τυρλὸς Ὀμηρος ἐπαίτεῖ, ὁ δὲ Μολιέρος καὶ Σκακισπέτρος περὶφέρουσιν ἐπὶ τῶν θεατρικῶν ἰκρίων τὴν ἀδοξίαν των, καὶ μόνον αἱ μετ' αὐτοῦ γενεαὶ κηρύττουσι τὴν ἀξίαν των, καὶ εἰς κυπρίστον προσκαρτᾶται τῆς ἀθανάτου τῶν δάρνης ὁ στέφανος. Δὲν ἠδύνατο ἐπομένως ὁ δωρητῆς ν' ἀπατή διὰ τοῦ παρόντος διαγωνισμοῦ ἐτησίως παρὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι σπανίως καὶ ἐξαιρετικῶς μόνον ἐν παντὶ ἔθνει παράγεται, τὸ ἐν τῇ ποιήσει ἥκως καλὸν, τὴν ὑπερτάτην ἐντέλειαν· οὐδ' ὑπάρχει ὁ ἱκανὸς νὰ δικαίη κρίσιν εἰς τοιαύτην θεθεμένην περιωπήν.

Τὸ κατ' ἡμᾶς ἐνοήσαμεν τὸ πρόβλημα ἡμῶν ἀπλοῦστερον, ἀντιπαρβαλόντες τὰ παρουσιασθέντα ποιήματα, νὰ βραβεύσωμεν τὸ ὑπερέχον μὲν τῶν ἄλλων, φαινόμενον ὁμως ὁπωσδήποτε, καὶ οὐχὶ ἀπολύτως ἐντελές, ἀλλὰ πάντοτε καὶ καθ' ἐαυτὸ ἐμφυχωτέως καὶ βραβεύσεως ἄξιον.

Ἐπὶ πρὸς τὸ ἀντικείμενον δὲ τοῦτο, ἐκτὸς ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, μὴ κρίναντος οὐδὲν τῶν διαγωνιζομένων ποιημάτων ἀξίον τοῦ βραβείου, τὰ λοιπὰ τέσσαρα ἀπεφώνησαν ὁμοφώνως ὅτι ἐν πολλοῖς ἐξ ἐναντίας τῶν ποιητικῶν τούτων προϊόντων, διάφορα ἀπήνησαν ἀξιεπαίνα, καὶ στιχοουργίας εὐχέρειαν, καὶ ποιητικὴν εὐρυταν πολλὰκις ἐλέγχοντα, καὶ καλὰ περὶ τοῦ μέλλοντος οἰωνίζοντα, μετ' ἀπογοῶσαν ἐνάσκησιν ἐν τῇ χρήσει τῆς γλώσσης καὶ διαμόρφωσιν τοῦ αἰσθηματος ἐν τῇ μελέτῃ τῶν μεγάλων διδασκάλων, καὶ μάλιστα τῶν ἀριστουργημάτων τῶν προγόνων ἡμῶν.

Ἀλλὰ δύο εἰκυσαν μάλιστα ὑπὲρ τᾶλλα τὴν προσοχὴν των, καὶ μετὰ αὐτῶν ἐταλαντεύθη τῆς κρίσεως των ἡ πλάστιγξ ἀμφίβροπος, τὸ μὲν εἶναι «Τὸ Μεσολόγγιον» φέρον ἐπιγραφὴν ἀπρὸς εὐ λέγοντας οὐδὲν ἀντεπεῖν ἔχω.» Τὸ δὲ, «Ὁ Στράτης Καλοπίγερος» μετ' ἐπιγραφῆς «μὴν ἄειδε θεά.» Ἀμφότερα κατὰ τὴν γνώμη των τεσσάρων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς δὲν θεωροῦνται μὲν ὡς ἀπληλαγμένα τινῶν μικρῶν ἐλαττωμάτων περὶ τὰ κατ' ἑαυτὰ, ἀλλὰ κρίνονται ὡς ἔχοντα πολὺ ὑπερνωκίωτα τὰ προτερήματά.

«Τὸ Μεσολόγγιον» εἶναι ὡς λέγει ὁ ποιητῆς ἀπόσπασμα μεγαλειτέρου ποιήματος· τὰ δ' ἀποσπάσματα εἰσι βητῶς δεκτὰ ὑπὸ τοῦ δωρητηρίου, καὶ τοῦτο εὐλόγως· διότι τ' ἀποσπάσματα δὲν δεικνύουσι μὲν τὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ ποιητοῦ περὶ τὴν τοῦ μύθου πλοκήν καὶ οἰκονομίαν, ἀλλὰ πολλὰκις ὅταν ἦναι ἀξία λόγου δύνανται ὅλας τὰς λοιπὰς αὐτοῦ ἀρετὰς νὰ ἐλέγξωσιν. Ἄν περιεσώζετο σήμερον αἱ μόνον βαφωδία τῆς Ἠλιάδος, ἢ τῆς Αἰνείαδος, μόνος ὁ χωρισμός· τῆς Δειδοῦς, βεβαίως εἰς τ' ἀποσπάσματα ταῦτα δὲν θὰ ἠρνούμεθα τὸν φόρον τοῦ ὀχυματμοῦ ἡμῶν· καὶ τὸν στέφανον.

Εἰς τὸ ποίημα τοῦ Μεσολογγίου παρατηρεῖται γλώσσα, ἐκτὸς ἐλαχίστων τινῶν παραδρομῶν, γενικῶς καθαρά, βραχεῖα, νευρώδης, εἰκονικῆ, σῶφρων περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἐπιθέτων· στιχοουργία ἀκριθῆ, ἐναρμόνιος, τὸ ἄχθος τῆς ὁμοιοκαταληξίας ἐλαφρῶς οὐχὶ ὡς ζυγὸν ἀλλ' ὡς κόσμημα φέρουσα, προτέτι αἰσθημα ζωηρὸν, διαγραφῆ ποιητικῆ καὶ γραμματικῆ ἐπισοδία, μετὰ αὐτῶν ἰσοῦν τὰ ἀροῦν νὰ δώσῃ τινὰ ἰδέαν τοῦ τρόπου τοῦ ποιητοῦ, διότι ἂν ὄφειλον νὰ μνημονεῦθαι πᾶσαι αἱ καλλοναὶ τοῦ ποιήματος, ἔπρεπε ν' ἀναγνωσθῆ τὸ ποίημα ὀλίγου δειν ὀλόκληρον.

(11)

Τοιοῦτον τὸ ποίημα τοῦτο, ὅπερ ἂν ἦναι ἀνάλογον ὄλον τοῦ καθυποβληθέντος ἡμῖν δείγματος, λέγομεν πεποισθότες ὅτι θέλει εἶσθαι ἐ τῶν ἐγκομημάτων τῆς ἐν γάλαξιν καὶ σπαρτάνοις φιλολογίας ἡμῶν.

Αἱ καλλοναὶ ἄς παρατηροῦμεν εἰς τὸν «Στράτην καλοπίγερον» εἰσὶν ἄλλης φύσεως καὶ κατηγορίας. Ὁ ποιητῆς αὐτοῦ δὲν ἀποβλέπει εἰς τὰς ὑπερηράνους ἀκρωρείας τοῦ Παρνατσοῦ, ἀλλ' ἐμφυλοχωρεῖ εἰς τὰς ὀμαλωτέρας καὶ ἰλαρωτέρας τῆς ποιήσεως λόχμας. Τὸ ποίημα εἶν' εὐτραπέλον, διὰ τοῦτο ὁμως καταδικαστέον· οὐχὶ βεβαίως. Ἡ Μοῦσα γνήσια μέλη ἀπαιτεῖται νὰ ψάλλῃ, ἀδιάφορον ἂν γελᾷ ἢ ἂν κλαίῃ. Τὰ Εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου οὐδεὶς περιεφρόνητε διὰ τὴν ὕλην αὐτῶν. Ἄν προῦκετο δίκη μετὰ τῶν Ἀριστοφάνους καὶ Εὐριπίδου, θὰ ἐδίσταζεν ἡ χεὶρ ἡ κρατοῦσα τὸν στέφανον, καὶ ἴσως ὑπῆρξαν οἱ τῆς Φειδαίκῃ; Ἀθηναῖοι προκρίναντες τὴν Κνιδίαν τοῦ Πραξιτέλους.

Ὅλον τὸ ποίημα εἶναι γεγραμμένον μετὰ πολλῆς ἀγχινοίας, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπικέχυται εἰρωνεῖα χαριεστατῆ πολλὰκις καὶ εὐρυφῆς. Ἡ γλώσσα εἶνε σχεδὸν πανταχοῦ ὠραία, καὶ προφανές ὅτι ὁ ποιητῆς κατέχει τὰς ἀξιώσεις τῆς ὕλης του τὰς διαφόρους αὐτῆς χορδὰς ἀπὸ τῆς ὑπάτης μέχρι τῆς νήτης, ἀπὸ τῆς ἀρχαϊκῆς τεμολογίας μέχρι τῆς χυδαϊκῆς ἀφελείας. Ἡ φράσις του, ἂν καὶ σχεῖνενεθῆς ἐνίστα, ἔχει ὁμως πρωτότυπον πολλὰκις ἀπροσδόκητον καὶ σχεδὸν Ἀριστοφάνειον τὴν στροφὴν, καὶ ἡ λέξις του εἶναι ἀκριθῆς, παροιμιακῆ καὶ φιλόκαλος.

Εἰς τὴν στιχοουργίαν του, ἦτις ἴσως θέλει ξενίσει τι-

νων ἢ ἀγύμναστον ἀκοὴν ἀποδίδομεν πάντα ἐπαινοῦν δὲν εἶχε μὲν ἢ ἀντιπαλαίῃ ἐν αὐτῇ πρὸς τὴν δυσχέρειαν τῆς ὁμοιοκαταληξίας, διότι οἱ στίχοι τοῦ εἶναι ἀνομοιοκαταληκτοί, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο πλεονεκτεῖ, ὅτι δι' ὀρθῆς καταλήψεως τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Μετρικῆς ἐκαλλιέργησε τὸν ὠ. αἶον τρίμετρον τὸν Ἰαμβικόν, ὃν ἐδόξατο πάντες τῆς ἀρχαιότητος οἱ δραματοποιοί, καὶ ὅστις ἐναπέμεινε, ὡς πολῦτιμον ἐκείνων κληρονόμημα, ζῶν ἐπὶ τῶν ὀρίων μας εἰς τὰ σόματα τοῦ λαοῦ (1) Πᾶσα προσπάθεια ὑπὲρ τῆς ὅσον ἐνδέχεται περιβολῆς τῆς νέας ἡμῶν ποιήσεως διὰ τοῦ σεμνοῦ ἐνδύματος τῆς καλαιᾶς προσωδίας εἶναι ἀξία ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐμψυχώσεως, ὅτα μάλιστα τοσοῦτον ἐπιτυχῶς γίνετα, ἂν καὶ ἀναγνωρίζομεν εἰς τὴν στιχομερίαν αὐτοῦ Στράτην τινὰς ἐλλείψεις περὶ τὴν τῶν στίχων τομῆν.

Τὸ ποίημα ἔχει ἐποποιίας μορφήν, ἂν ἦτο γνησίως τοιαύτη, τότε ὁ ἐλαφρὸς τρίμετρος ἦτο βεβαίως ἀνοίκειος πρὸς αὐτήν, καὶ καταλλήλοτερος ὁ ὀγκώδης ἐξάμετρος, ἢ καὶ ὁ τετράμετρος ὁ Ἰαμβικός, ὁ κοινὸς δεκαπεντασύλλαβος· ἀλλ' ὁ ποιητὴς παρεδέχθη αὐτὸν προσφιλέστατα πρὸς τὸ ὕψος καὶ πρὸς τὴν ὕλην του. Ἡ ἐπικὴ ἐκείνη ἀναβολὴ εἶναι ἀστεία μεταμφοίσεις μόνον, παιδιᾶς χάριν περιβληθεῖσα, καὶ ὁ ποιητὴς ἐν γνῶσει καὶ ἐκ προθέσεως παιζῶν καταπατεῖ τοὺς τοῦ ἔπους κανόνας, περὶ ὧν ἰδοῦ πῶς ἐκφράζεται.

Στίχ. 726—737.

Οὐαὶ ὑμῖν ὄψοιοι καὶ μάγειροι
 Καὶ τοῦ κοινού φθορεῖς πανατεχνότατοι!
 Μακρὰν τῶν ἐξαιρέσεων μὲ λέγετε
 νὰ μὲν πάτα; ὄχι! καὶ ὁ Ὀμηρος
 Ἐξαιρέσεις εἶν ὀλιος προκανόνισ.
 Σεῖς δὲ, κανονιδίων ζυγγραφοῖσι ἴτχοι,
 Τάχα ἐμὲ ἐλέγχετε νομίζετε;
 Τὸν Ὀμηρον ἐλέγχετε κτλ. . .

Καὶ περὶ τοῦ μέτρου τοῦ στίχ. 10—21.

Εἰς τούτους τοὺς Ἰάμβους μου προσέξατε
 Δὲν εἶναι διὰ τὸ μετρον νέον ἤχησε
 Πρὸ χρόνων κ' εἰς τὰ ὄρη μας ὡς κλέφτικον,
 κ' εἰς ὧτ' ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους εἶν εὐχάριστον.

Ἄν δὲ ἀρμόζῃ ἢ δὲν ἀρμόζῃ εἰς ἐπικὴν

- (1) Οἶον.
 Συλλ. Fauriel Τομ. Α. κβ'.
- 1) τοῦτο τὸ καλοκαίρι καὶ τὴν ἀνοιξιν
 ἄπρα χαρτιά μας γράφουν μαῦρα γράμματα
 ὅσοι καὶ ἂν ἦτε κλέπταις σ' τὰ ψηλά βουνά
 ἔλοι νὰ καταβῆτε ἀπ' τὸν Ὀλυμπον. κτλ.
 Τομ. Α. λέ.
- 2) Ἐνας Πασᾶς ἐβῆκεν εἰς τὴν Εὐρύπολιν
 Ἀρματολὸς μαζώνει κλέφταις κυνηγᾷ κτλ.
 Τομ. Β. κ'.
- Κινῆσαν τὰ καράβια τὰ Ζαγοριανὰ
 κίνησε κ' ὁ καλὸς μου πάει σ' τὴν ξενιτειάν κτλ.

διήγησιν ὁ Ἰαμβος, παρακαλῶ πολὺ πολὺ μὴ ἐρευνάτε· ἔχομεν τὰ πάντα ἐν τῷ βίῳ τὰ ἄμύζοντα νὰ ἔχωμεν καὶ μέτρα; πρῶτον, εἴπειτα κτλ.

Καὶ περὶ τῆς γλώσσης του (33—39).

Κάνεν' ἄς μὴ τρομάξῃ καὶ ἡ γλῶσσά μου
 Ἐὰν συχνὰ εἰπῶ καὶ εἰς χάσματα
 τοῦ ὄχλου τοῦ βαδίζοντος χαμαὶ μὴ γάρ
 καὶ σεῖς κ' ἐγὼ ὄχλος ὡς χθὲς δὲν εἴμεθα
 ἀπλοῦς; τί τὸσον τώρα κορδωνόμεθα
 μὲ τὴν εἰσέτι ἀκαμπτον εὐγένειαν
 τῶν τορνευτῶν μὲ νῦ καὶ σίγμα λέξω,

Ὁ ἦρωσ τοῦ ποιήματος τούτου εἶναι ἀπλοῦν παιδίον τοῦ ὄχλου, καὶ ὁ μῦθος αὐτοῦ μᾶλλον ἢ ἀφελῆς, ἢ ἐκθεσις κοινῶν τινῶν συμβάντων τοῦ Στράτη, ἐκτός ἂν ὑποτεθῇ τὸ παρουσιασθὲν συγκείμενον ἐξ ἀποσπασμάτων πληρεστεροῦ ποιήματος. Ἡ μᾶλλον ἦρωσ καὶ μῦθος φρίνοντα ἀπλὴ ἀφορμὴ διὰ τὰς παρεκβάσεις τοῦ ποιητοῦ, αἰτινες εἰσὶ τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ ποιήματος.

Αἱ ἀρεταὶ τῶν δύο τούτων ποιημάτων, εἰ καὶ τοσοῦτον κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν ἄφοροι, μᾶς ἐφάνησαν ζωῶς κατ' ἀξίαν ἰσότητοι εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἂν δύο ἦσαν τὰ ἄλλα, ἢ ἂν τὸ ὑπάρχον ἦτο δανεμητόν, δὲν ἠθέλαμεν δυστάσει νὰ χορηγήσωμεν ἴσον μέρος αὐτοῦ εἰς ἑκάτερον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀναγκάως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ δωρητηρίου εἰς ἕνα θέλει δοθῇ τὸ βραβεῖον, ἐλπίζοντες ὅτι ὁ ἕτερος θέλει θεωρηθεῖς ὡς οὐχὶ κατώτερον αὐτοῦ γέρας τὸν στέφανον τῶν ἀπονεμομένων αὐτῷ ἐπαινῶν, μεταξύ ἑτῶν ἐκλέγομεν τὸ διὰ ῥυθμὸν ταῖς ἀκοαῖς εὐπροσδεκτοτέρου παγαμτεούμενον ὕλην ἐθνικωτέραν, καὶ ὑψηλοτέραν, καὶ ἀπονεμόμενον τὸ ἄλλο εἰς τὸ ποίημα τὸ ἐπιγραφόμενον «Μεσολόγγιον».

- Ὁ Πρύτανις Ἀρχιμανδρ. Μ. Ἀποστολίδης.
- Α. Ρ. Ραγκαβῆς.
- Φίλιππος Ἰωάννου.
- Ι. Βενθόλος.
- Κ. Παπαρρηγόπουλος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐκ τοῦ παρελθόντος ἐξαγόμενον. Ἐν Ζακύνθῳ. Τυπογραφεῖον ὁ Παρνασσὸς Σεργίου Ραφαῆλ 1851.

Ἐρως φλογερὸς τῆς πατρίδος, ἐπιθυμία ἀνάθεκτος τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, λατρεία δικαῆς τοῦ εὐκλεοῦς αὐτῆς παρελθόντος, ἰδοῦ εἰ ἐπικρατέστεροι χαρακτήρες τῆς συγγραφῆς ταύτης τοῦ Κ. Ἐρμάνου Λούντζη.

Ἡ ἰνθουσιώδης καὶ ζωηρὰ αὐτοῦ φαντασία, ἀναπτερουμένη ὑπὸ τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων καὶ ὑπὸ τῶν ἐλπίδων τῆς Ἑλλάδος, ὑπερπηδᾷ τὰ ὄρια τοῦ χρόνου,

καταστρέφει τοὺς φραγμοὺς τῶν ἀνθρωπίνων βουλῶν, καὶ μόλις ἀνακλύεται ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τὰς ὁποίας ἠγίασε τὸ βάπτισμα τοῦ πρώτου καὶ τὸ αἷμα τοῦ τελευταίου τῶν Κωνσταντινῶν.

Καὶ ἐὰν δὲν ἀνεγνώσκωμεν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἠβηλομεν ἴσως μαντεύει τὸ φιλόπατρι τέκνον τῆς ἐλληνικωτάτης καὶ εὐάνδρου Ζακύνθου. Ν. Δ.

ΔΑΠΑΝΑΙ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ.

Ὁ Κ. Νιτ Χούντ — Knight Hunt — ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἐν Λονδίῳ σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον, ἡ τετάρτη ἐξουσία, ἐν ᾧ δίδει καὶ τὰς ἐπομένας πληροφορίας περὶ τῶν καθ' ἑβδομάδα καὶ κατ' ἔτος δαπανῶν τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων.

Τὸ 1773, ἦτοι πρὸ ἑβδομήκοντα ἐπτὰ ἐτῶν, μία τῶν γνωστοτέρων καὶ μᾶλλον ἀναγνωσκουμένων ἐφημερίδων τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας, ἡ Public Advertiser, ἥτις ἐδημοσίευσε μάλιστα καὶ τὰς περιφήμους ἐπιστολάς τοῦ Ἰουνίου, ἐπώλει κατὰ μέσον ὄρον τρεῖς χιλιάδας ἀντιτύπων καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα κατ' ἔτος εικοσιτρεῖς χιλιάδας δραχμῶν, ἐξαιρουμένων τῶν ἐξόδων τοῦ χαρτίου, τῆς τυπώσεως καὶ τοῦ χαρτοσήμου, καὶ ἐκέρδαινε 51,000. Σήμερον δὲ ἐφημερίς ἐκδιδομένη καθ' ἡμέραν, καὶ οὐχὶ ὑποδεστέρα κατὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς εἰρημένης, δαπανᾷ καθ' ἑβδομάδα ὑπὲρ τὸ ἐν τρίτῳ τῆς κοσότητος ταύτης διὰ τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα. Αἱ ἑβδομαδιαῖαι δαπάναι μόνης τῆς συντάξεως αὐτῆς ἀναβαίνουσιν εἰς ἐννέα χιλιάδας δραχμῶν, κατὰ τὴν ἐφεξῆς σημείωσιν·

Πρῶτος συντάκτης	δρ. 540.
Δεύτερος συντάκτης	» 360.
Τρίτος συντάκτης	» 300.
Τέταρτος συντάκτης, ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν εἰδήσεων	» 240.
Ἄλλοι συντάκται	» 750.
Δεκαεὶς γενογράφοι, διὰ τὰ πρακτικὰ τῶν βουλῶν	» 2580.
Συντάκται τῶν πρακτικῶν τῶν δικαστηρίων	» 1800.
Χρηματιστήριον	» 210.
Ἀγοραὶ	» 60.
Ἀνταποκριτὴς Παρισίων	» 300.
Συντάκτης τῶν πρακτικῶν τῆς Γαλλικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως	» 90.
Ἐξοδα ἐν Παρισίοις, ταχυδρομικὰ, γραφείων, συνδρομαί	» 690.
Πράκτωρ ἐν Βολωνίᾳ	» 30.
» ἐν Μαδρίτῃ	» 120.
» ἐν Ρώμῃ	» 120.
» ἐν Νεαπόλει καὶ Τουρίνῳ	» 90.
» ἐν Βιέννῃ	» 90.
» ἐν Βερολίνῳ	» 150.
» ἐν Λισσαβόνῃ	» 90.

Μεταξὺ δὲ τῶν δαπανῶν τούτων δὲν περιέχονται τὰ ἐξοδα τῶν ἐκτάκτως ἀποστελλομένων ἐν καιρῷ περιστάσεων σπουδαίων, οὗτε τὰ τῶν ἐν Μεσίτῃ,

Ἀλεξανδρείᾳ, Ἀθήναις, Κωνσταντινουπόλει, Ἀμβούργῳ, Βομβεῖ, Καντῶν, Σιγγαπόρῃ, Νεοβορᾶκῳ, Βοστόνη, κτλ. πρακτῶν, καὶ πλῆθος ἄλλων ἐξόδων καὶ συνδρομῶν εἰς ἐφημερίδας ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπροσδοκῆτων. Δι' ἐν μόνον ἄρθρον, σελλόμενον ἐκ Λιβερπούλης ἡ Μαγκεστρίας, μιθούται ἐνίοτε ἐπίτηδες ἀτάμαξα διὰ 1500 δραχμῶν.

Κατὰ τοὺς ἀριεῖς λοιπὸν ὑπολογισμοὺς τοῦ Κ. Χούντ μία ἐφημερίς τοῦ Λονδίνου ἐκδιδομένη καθ' ἑκάστην, δαπανᾷ καθ' ἑβδομάδα 15.000 δρ. ἢ 720,000 κατ' ἔτος.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Η ΣΚΛΑΒΑ.

Ὁ Κωσαντῆ; μ' ἐξήντα νεῖρους ἐξήντα ἀνδριμείους,
 Στὴ χώρα τοῦ Χατάμπασια ἐχύθηκε μιὰ νύχτα,
 Στὸ αἷμα τοῦ πατέρα του ἐκδιήκει νὰ δώτῃ.
 Σὲ μαῦρα ὄλοι ἄλογα, τὰ χαλινάρ' ἀρίνου,
 Καὶ σὰν ἀγέρες χύνονται μὲ τὰ σπαθιά στὰ χέρια,
 Βουὴ καὶ ποδοβολητό! τουρκεῖσμοι κ' ἀντάρα!
 Σκουσμοί, φωναὶς καὶ σκοτωμοί, καὶ ταραχὴ μεγάλη!
 Ζερβιά γυρίζουν τὰ σπαθιά, δεξιὰ τὰ κατεβάζουν.
 Ζερβιά τωρόνουνται κορμὶ, δεξιὰ πέφτουν κεφάλια,
 Κι' ἀπὸ τὸ αἷμα γίνεται ὁ τόπος ὄλος λίμνη.
 Ἀπὸ τὸ αἷμ' ἀχνίζουνε τῶν μαύρων τους τὰ στήθια.
 Πατοῦν κουράρι καὶ μυαλά, πηδᾷ καὶ χλιμιντρίζουν,
 Κι' ἀπὸ τὸ σῶμα τους ἄρροι στὸ αἷμ' ἀπάνω πέφτουν.
 Ὁ Κωσαντῆς πετάει ἐμπρὸς μὲ σηκωμένο χέρι,
 Καὶ καβιλάρης τοῦ Πασῆ γυρεύει τὸ Σερᾶνι.
 Ἀπὸ τὸν μαῦρόν του πηδάει, κ' ἐπάνω ἀνεβαίνει.
 Στὸ πρῶτο κλοτσοχτύπημα ἡ πόρτα πέφτει κάτω.
 Καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Πασῆ στὸ πρῶτο χτύπημά του.
 Γυρίζει μάτια ἄγρια, καὶ δυὼ παιδιὰ του βλέπει.
 Ἀπὸ τῆς μαύρης μάνας τους τὴν ἀγκαλιὰ τ' ἀρπάζει,
 Καὶ κάτ' ἀπ' τὸ παράθυρο στὸ δρόμο τὰ πετάει.
 Τὰ μάγουλά της μὲ φωναὶς ἡ μάνα τους τραβάει,
 Καὶ κάτ' ἀπ' τὸ παράθυρο πηδάει κ' αὐτὴ καὶ πέφτει.
 Μιὰ κόρη τότε λιγερή, σὰν ἀνοιξὶ ὠραία,
 Καὶ δροσερὴ σὰν τὴν αὐγὴ, ὀμπρὸς του γονατίζει.
 Τρεμουλιαστὰ τὰ χέρια της σηκώνει καὶ φωνάζει·
 «Μή! μὴ μὲ σφάζῃς τὴ φωχὴ! δὲν εἶμαι Τουρκοπούλα!
 «Μή! χριστιανοὶ μ' ἐγέννησαν, καὶ σκλάβα μ' ἔχουν πάρει.
 «Λυπήσου με τὴν ἀμοιρῆ καὶ γλύτω με, λεβέντη!»
 Στὴν τρομασμένη της φωνὴ ὁ Κωσαντῆς ἐστάθη.
 Καὶ στὴ ματιά της, ἔβαλε στὴ θήκη τὸ σπαθί του.
 Στὸ ἄλογό του πῆδησε καὶ πίσω του τὴν ἔπηρε.
 Κεντάει τὸν μαῦρον στὴν κοιλιά καὶ στὸ χωρὶό του φτάνει.
 — «Μάνα μου πάρ' αὐτὴν τὴν νεῖα, τὴν ὄφρανή τὴν κόρη,
 «Μιὰ κόρη, μάνα, ἔχασες, ἐκείνη πῆς πῶς εἶναι.

« Ἔχε τὴ σὺ γιὰ κόρη σου, κ' ἐγὼ γιὰ ἀδερφή μου. »
 Τὴν ἤρθε καὶ τὴν ἔλαυσε τοῦ Κωσταντῆ ἡ μάνα,
 Καὶ τὰ μαλλιά της ἔχτενιζε μὲ φιλιτένιο χτένι,
 Τὸ χτένι, ποῦ ἔχτενιζε τὴν ἀκριβὴ τῆς κόρης.
 Κ' ἐκεῖ ποῦ τὴν ἔχτενιζε, κ' ἐκεῖ ποῦ τὴ χτενίζεις,
 Βλέπει σημάδι στὸ λαιμὸ, κ' ἐλὶα στὸ μάγουλό της!
 Ὁλόρθη ἐπετάχτηκε καὶ τὴν θωρεῖ στὰ μάτια.
 — « Γιὰ 'πὲς μου, 'πὲς μου κόρη μου, πῶς 'λέγαν
 τοὺς γονεῖούς σου; »
 — « Τοὺς ἀτυχούς μου τοὺς γονεῖούς πῶς 'λέγαν δὲν
 ἤξερω. »
 « Θυμᾶμαι, τότες ὁ Πασιᾶς ποῦ μπῆκε στὸ χωριὸ μας.
 Ὁμπρός μου τὸν πατέρα μου ἐσχότωσ ἕνας Τοῦρκος.
 Κ' ἐμέν' ἀπὸ τῆς μάνας μου τὴν ἀγκαλιὰ μ' ἀρπάξαν.
 Ἐλένη μου! μ' ἐφώναζαν τὰ χεῖλη τῆς θυμᾶμαι. »
 — « Ἐλένη! κόρη δύστυχη! ἡ κόρη μου ἐσ' εἶσαι!
 Κ' ἐγὼ, ἐγὼ ἡ μάνα σου ποῦ σ' ἐβαστοῦσα τότες... »
 Στὴν ἀγκαλιὰ τὴν ἀρπάξε μὲ δάκρυα καὶ τρεμουλά.
 Κ' ἡ κόρη ἐμείν' ἀφῶνη στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μετὰ.

Η ΞΕΝΙΤΕΙΑ.

Τρεῖς χρόνους ἔχει ὁ Στρατῆς 'ς τὰ ξένα ποῦ γυρίζει.
 Καὶ πρὶ νὰ ρθοῦν οἱ τέσσεροι βουλιέται γιὰ νὰ φύγῃ.
 Τὸν πιάνουν χιόνια καὶ βροχαὶς καὶ πίσω τὸν γυ-
 ρίζουν.
 Περονῶνε δῶ, περονῶνε τρεῖς, περονῶνε πέντε μῆνες,
 Κι' ἀπὸ τὰ ξένα ὁ Στρατῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ φύγῃ.
 Θυμῆθηκε τῆς μάνας του, πρὶν φύγῃ, τι τῆς εἶπε.
 « Μὴν κλαῖς, σὰ ξένα, μάνα μου, τρεῖς χρόνους θὰ
 σὰς λείψω,
 « Καὶ πρὶ νὰ ρθοῦν οἱ τέσσεροι, ὀπίσω θὰ γυρίσω. »
 Καὶ πρὶ νὰ ρθοῦν οἱ τέσσεροι, δὲ γύρισε ὀπίσω.
 Καὶ ἦρθε νέα Ἀνοιξί, καὶ ἦρθε καλοκαίρι,
 Καὶ ὁ Στρατῆς ὁ δύστυχος ἀρρώστησε σὰ ξένα.
 Ξένη τοῦ δίνει τὸ νερὸ, ξένη τὸν συγυραεῖ.
 Καὶ ξένη μάνα καθεῖται στὸ πλάγι του τὴ νύχτα.
 Βαρειὰ στενάζει ὁ Στρατῆς, ἕνα πικρὸν καὶ λέγει.
 « Τὰ γόνατά μου ἐκοψε ἡ τριμερὴ ἀρρώστια,
 « Καὶ τὴν καρδιά μου πλάκωσε ἕνα βαρὺ λιθαρι,
 « Καὶ περὶ δὲν εἶμαι γιὰ ζωὴ, τὴ γῆ γιὰ νὰ πατήσω,
 « Τὸ λείψανό μου σάλιζε, γυναῖκα σὰ πεθάνω.
 « Σαβάτωτέ με, κλάψε με καὶ πὲς πῶς εἶμαι γυιὸς σου
 « Ἄτυχη μάνα καὶ ἀτυχὸς πατέρας μὲ προσμένουν.
 « Τρεῖς χρόνους, ὄντες ἐρευγα, τοὺς εἶπα, θὰ σὰς
 λείψω,
 « Καὶ πρὶ νὰ ρθοῦν οἱ τέσσεροι ὀπίσω θὰ γυρίσω,
 « Καὶ πρὶ νὰ ρθοῦν οἱ τέσσεροι ἐκίνησα νὰ φύγω,
 « Μ' ἐπιάσαν χιόνια καὶ βροχαὶς κ' ἐβύρισα ὀπίσω.
 « Καὶ ἦρθε νέα Ἀνοιξί, καὶ ἦρθε καλοκαίρι,
 « Καὶ τώρα εἶμαι ἀρρώστος, ὁ δύστυχος σὰ ξένα.
 « Ἄλλο παιδί δὲν ἔχουνε οἱ ἀμοῖρ' οἱ γονοὶ μου,
 « Ἐμένα ἔχουν καὶ χαρὰ ἐμένα καὶ χαμάρι
 « Ὁ Δῆμος, ὁ πατέρας μου καὶ ἡ μάνα μου ἡ Μάρθα. »
 — « Φωτιά μου! ξένη, λέγε μου πῶς λένε τ' ὄνομα σου; »
 — « Στρατῆ μὲ λένε... » — « Δύστυχε! ἐσ' εἶσαι, τὸ
 παιδί μου!

Στρατῆ μου, σὺ, ποῦ μοῦ 'φυγες κ' ἦρθε: ἐδῶ στὰ
 ξένα. »
 Στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἡ φτωγῆ μὲ κλαῦματα τὸν σφίγγει.
 Τὸν βρέχει μὲ τὰ δάκρυα τῆς καὶ τὸν φιλεῖ σὰ μάτια.
 Κ' ἐκεῖνος ἀρρώστος φιλεῖ τῆς μάνας του το χέρι.
 — « Μάνα μου, πῶς εὐρέθηκες στὰ ξένα μοναχῆ σου;
 « Ὁ δύστυχος πατέρας μου τ' ἔβγεινε μάνα; ποῦ ναι; »
 — « Τρεῖς χρόνους, μούειπες, μάνα μου, στὰ ξένα θὰ
 σὰς λείψω,
 « Καὶ πρὶ νὰ ρθοῦν οἱ τέσσεροι, ὀπίσω θὰ γυρίσω.
 « Καὶ πρὶ νὰ ρθοῦν οἱ τέσσεροι, δὲ γύρισε ὀπίσω.
 « Σῦρε, τὸν εἶπα, ἀνδρα μου, νὰ εὐρῆς τὸ παιδί μας.
 « Ἄλλο παιδί δὲν ἔχουμε, δὲν ἔχομε ἄλλο στύλο,
 « Αὐτὸ εἶν' τὸ χαμάρι μας, αὐτὸ εἶν' ἡ χαρὰ μας.
 « Πολλαῖς μανά' ες πότισε ἡ ξενιτεῖα φαρμάκι,
 « Πολλοὺς ποῦ ξενιτεύτηκαν, τοὺς ἐφταγαν τὰ ξένα.
 « Σῦρε σὰ ξένα, ἀνδρα μου, νὰ εὐρῆς τὸ παιδί μας.
 « Καὶ ἄλλος ἕνας πέρασε δύστυχητῆμος χρόνος,
 « Κι' ὁ ἀνδρας μου δὲ φάνηκε ὀπίσω νὰ γυρίσῃ,
 « Κ' ἐπῆρα τότε ἡ ἀμοῖρη τοὺς δρόμους, ἐρωτῶντας,
 « Μὴν ἴδατε τὸν ἀνδρα μου, μὴν ἴδατε τὸ γυιὸ μου; »
 — « Δὲν ἴδαμε τὸν ἀνδρα σου, δὲν ἴδαμε τὸ γυιὸ σου. »
 « Καὶ δοῦλα τότες ἔβγεινε ἡ δύστυχη στὰ ξένα. »
 Βαρειὰ στενάζει ὁ Στρατῆς στὸ στρώμα του ἐπάνω.
 Ομπὶς στὰ εἰκονίσματα ἡ Μάρθα γρονιτίζει,
 Καὶ τὸν Θεὸν παρακαλεῖ, νὰ σηκωθῇ ὁ γυιὸς τῆς.
 Τάζει λιθάνει καὶ κερί στὴν χάρι του νὰ πάη.
 Κι' ὁ Θεὸς τὴν ἐλυπήθηκε, κι' ὁ Θεὸς τὴν ἐσπλαχίσθη.
 Κι' ὁ γυιὸς τῆς ἔγινε καλά, κι' ὁ γυιὸς τῆς ἐσηκώθη.
 Κ' ἐκίνησαν στὸ σπῆτι τους τὸ ἔρημο νὰ πάνε.
 Στὴ στρατὰ ποῦ διαβαίνουνε, στὴ στρατὰ ποῦ πη-
 γαίνουν,
 Ἄκουνε μιὰ βραχνὴ φωνὴ σὲ μιὰ καλύβη μετὰ.
 — « Διαβάτη μου, σταμάτησε καὶ κράτα τ' ἀλόγό σου,
 « Δὲν ἔχω πόδια γιὰ νὰ βγῶ κοντὰ νὰ σοῦ μιλῆσω,
 « Δὲν ἔχω φῶς ὁ δύστυχος γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ ποῶς εἶσαι.
 « Αὐτοῦ ποῦ πᾶς, διαβάτη μου, ἀν πᾶς σ' ἦν Περαχώσα,
 « Καθὼς θὰ μπῆς δεξιὰ μεριὰ αὐτὸ βρύσι θ' ἀπαντήσης,
 « Καὶ σὲ μιὰ πόρτα σὺρρίζα εἶν' ἕνα κυπαρίσσι,
 « Κλαυμένη μὲ ἀμοῖρη θὰ ἴδῃς γυναῖκα νὰ προσμένῃ.
 « Ἀπὸ τὰ ξένα καρτερεῖ τὸν ἀνδρα καὶ τὸ γυιὸ τῆς.
 « Ὁ ἀνδρας τῆς τῆς ἀτυχῆς ἐγὼ ὁ γέρος εἶμαι.
 « Πῶς 'πῆ' α νᾶθρ' ὁ δύστυχος στὰ ξένα τὸ παιδί μας.
 « Μ' ἐπιάσαν χιόνια καὶ βροχαὶς κ' ἀπόμεινα σὲ δρόμο,
 « Κ' ἐπιάσθηκαν τὰ πόδια μου καὶ ἔχασα τὸ φῶς μου.
 « Ξένοι μοῦ σέρνουν τὸ ψωμί καὶ τὸ νερὸ ποῦ πίνω.
 « Ἄν τὸ παιδί μας γύρισε ἀπὸ τὰ ξένα πίσω,
 « Πὲς του νὰ ἔρθῃ τὸν τυφλὸ πατέρα του νὰ πάη. »
 Ἀπὸ τὸ ἄλογ' ὁ Στρατῆς φωνάζοντας πηδαεῖ.
 — « Πατέρα, γέρο δύστυχε! ὁ γυιὸς σου ἐγὼ εἶμαι
 « Ἐγὼ ποῦ ξενιτεύτηκα, καὶ ἦρθες γιὰ νὰ μ' εὐρῆς.
 « Σῦψε, πατέρα, φίλησε τὸν ἀκριβὸ Στρατῆ σου,
 « Καὶ ἄκουσε τὴν μάνα μου ποῦ κλαίει σὲ πλευρὸ σου. »
 Μὲ κλαῦματ' ἀγκαλιῶσθηκαν καὶ δάκρυα καὶ οἱ
 τρεῖς τους.
 Στὸ ἄλογο ἀνεβάσαν τὸν τυφλωμένον γέρο.
 Κ' ἐκίνησαν στὸ σπῆτι τους τὸ ἔρημο νὰ πάνε.